

DARSEN
SALON POHIŠTVA

MAGNET

alpes
studio Izola

SALON POHIŠTVA DARSEN, Polje 21 (PC Ruda), Izola
05 640 13 33 / darsen@siol.net / www.darsen.si
Del. čas.: pon. - pet. 9.30 - 17.00, sob. 9.30 - 12.00

OBALA

Boris Šuligoj: Potem, ko ljudje ugotovijo, da vladajoče politične stranke ne izpolnjujejo vseh pričakovanj, se v demokratičnih okoljih zbudijo politični aktivisti, ki skušajo z različnimi oblikami politične participacije prevzeti pobudo in uveljavljati interese, ki niso dovolj zastopani v politiki.

Stran 2-5

OLJKE

Maja Cergolj: Lokalni pridelovalci pa pravijo, da bo letos liter ekstra deviškega oljčnega olja še stalo okoli petnajst evrov, bo pa naslednje leto poskočila za vsaj nekaj evrov na liter, saj bo letošnji pridelek močno zdesetkan zaradi sušenja in odpadanja plodov.

Stran 42-43

Piran - Izola - Koper - Ankaran
vsak mesec brezplačno v gospodinjstva

številka 32
oktober 2021

OBALA

plus

www.obalaplus.si

*časopis in portal
s pogledom na morje*

STONE PARTLJIČ

Stran 14-18

MNK IZOLA

Stran 6-8

GAJIN SVET 2

Stran 48-49

BOŠTJAN KUHA

Stran 60-61

BREDA KRAŠNA

Stran 40-41

DENIS BEGANOVIČ

Stran 50-51

COMUNITÀ AUTOGESTITA COSTIERA DELLA NAZIONALITÀ ITALIANA

Stran 10-11

Spoštovani bralci!

V mojih službah so me pametnejši od mene učili, da lahko krizne situacije vedno premagamo samo, če je kolektiv enoten. Vodje morajo v takšnih situacijah znati jasno razložiti cilje, ki jih želijo doseči in jasno določiti način in metode dela. Izkušeni lahko povem, da se lahko iz krizne situacije kolektiv dvigne močnejši in boljši ali pa razdeljen in sprt, kar pomeni tudi, da na dolgi rok nikakor ne bo uspešen. Močnejši, enotnejši kolektivi ga bodo povozili. Slabo razloženi ukrepi in hitro spreminjajoči se ukrepi v kolektivu ne bodo dobro sprejeti. V takšnih razmerah se pogosto pojavi dvojen sistem. Nekaj jih bo ukrepe izvrševalo in poslušalo, drugi si bodo življenje organizirali drugače. In kaj se nam dogaja sedaj? Prepričan sem, da do danes vsak od nas že ve, v katerem fitnesu, gostilni, bifeju, frizerju, maserju bomo morali pokazati PCT potrdilo in kje ne. Ali je to slabo? Za delovanje države zagotovo, saj kaže na veliko nezaupanje v ukrepe in odredbe, ki jih sprejema vlada. Po drugi strani pa kaže tudi na to, da se državi z odredbami, neusklanjimi zakoni, pač ne da vladati. Življenje gre svojo pot. Pa še nekaj se je zgodilo. Vsak podjetnik in posameznik se je začel odločati po svoje. Jaz kot uporabnik imam sedaj izbiro. Bom hodil v restavracije, ki zahtevajo PCT test ali ne, bom šel k frizerju, ki zahteva PCT test ali ne. In tudi podjetniki so si sami vzeli možnost izbire. Vsem nam je jasno, da se bomo nekateri odločali za »varna« PCT pregledana okolja, drugi pač ne. Podjetniki pa s svojo izbiro tudi sami sebi krojijo usodo. Izbira je pomembna. Ima pa seveda takšen sistem, ki ga je prineslo življenje in ne organizirano odločanje države, mogoče veliko pomanjkljivost. Če se bomo zares obnašali tako, ali bo to pomenilo, da bodo bolnice ponovno prepolne in ne najboljše delujoč zdravstveni sistem, še slabši. Mogoče. Mogoče pa, da bomo ljudje pametni. Ko bomo sami videli, da je bolnih preveč, da s svojim obnašanjem okužujemo svoje znanke, bomo začeli zahajati samo v prostore, kjer bo PCT sistem obvezen. Prepričan sem, da bo takrat tudi brez odredb vlade precej večja in o našem zdravju bomo odločali sami, ne pa policijski minister. Sistem, kjer mi v večernih poročilih zdravstvene ukrepe razlaga nekdo iz represivnega ministrstva in ne minister za zdravje, zagotovo ne bo imel dobrih rezultatov.

Tomaz Perovic

CIVILNE INICIATIVE

Kaj prinašajo novega in boljšega civilne iniciative in opozicija, ki že dobro leto pred lokalnimi volitvami razvnamajo čustva tudi v slovenski Istri - Javljajo se že prvi kandidati za županske stolčke: v Piranu bo to Ivan Hrkman, v Kopru pa ni dvoma - Boris Popovič.

Kaj delajo, kaj obljublajo in kaj dosežajo?

Potem, ko ljudje ugotovijo, da vladajoče politične stranke ne izpolnjujejo vseh pričakovanih, se v demokratičnih okoljih zbudijo politični aktivisti, ki skušajo z različnimi oblikami politične participacije prevzeti pobudo in uveljavljati interese, ki niso dovolj zastopani v politiki.

Skušali smo narediti krajšo analizo dosedanjih dosežkov, bodočih načrtov in strategije vsaj nekaterih civilnih iniciativ in tudi strank, ki so nastale iz gibanj, vendar smo dobili manj.

Najprej smo štirim civilnim iniciativam in eni večji FB skupini postavili tri vprašanja: Na katere dosežene rezultate ste najbolj ponosni, katere bi izpostavili? katerim ciljem boste v naslednjih dveh letih posvetili največ pozornosti? In: na kakšen način nameravate doseči te cilje. Se boste povezali s strankami ali gibanji, boste nastopili na volitvah, boste kandidirali za župana?

Občani za občino Piran

V piranski občini smo za odgovore najprej prosili Ivana Hrkmana iz skupine Občani za občino Piran, vendar je ocenil, da njegova skupina ne sodi med organizirane iniciative, ki nas zanimajo. Odgovoril nam je:

»Skupina Občani za občino Piran formalno ne obstaja. Lahko nastopim le kot posameznik, ki zagovarja svoja stališča in stališča "določenih" občanov, ki jih objavljam na "moji" FB skupini Občani za občino Piran.«

Ivan Hrkman je tudi podvomil, da bi bil članek lahko "preiskovalni ali analitičen" in da bo

verjetno "mnenjski." »Sicer pa ne dvomim v vašo pripravljenost ponuditi članek v avtorizacijo.«

Ivan Hrkman je dodal, da niso registrirana civilna iniciativa, ampak: »Smo le občani, vendar z velikim dosegom. Sam sem vplival na precej občinskih zadev v tem mandatu, vse v smeri občanov. S strani župana sem celo označen kot glavni krivec neuspeha pri konkuriranju občine Piran za naziv Evropske prestolnice kulture. Moje objave v skupini dosežajo skoraj deset tisoč vpogledov, članovi pa nas je "le" tisoč petsto. Zato se štejem za del "občinskih iger". Zato sem se odločil tudi kandidirati za župana občine Piran,

saj je stanje, v katerem smo, porazno,« nam je odpisal Ivan Hrkman.

Občina Piran ima tako leto dni pred lokalnimi volitvami napovedano prvo kandidacijo za župana - Ivana Hrkmana.

Gibanje za občino Piran

GZOP je pred štirimi leti najprej nastopilo kot civilna iniciativa, potem se je strateško preoblikovalo v stranko in na lokalnih volitvah s svojo listo presenetljivo osvojila osem od petindvajsetih sedežev in župana Denia Zadkovića. A že nekaj mesecev po volitvah je v stranki prišlo do razkola. Iz stranke sta najprej izstopila župan Denio Zadković in podžupan Karlo Radovac, stranka pa je nato prestopila v opozicijo. To je povzročilo politično krizo in vse več težav, saj ob takem razkolu članstva ni bilo mogoče uresničevati zastavljenega volilnega programa. Otežilo je delo tako županu kot občinskemu svetu, saj občinska politika veliko dragocenega časa porabi za razčiščevanja in notranje boje, namesto dogovarjanja in reševanja za občino najpomembnejših vprašanj. Zaradi te

neenotnosti je občina (vzemimo primer) že leta 2019 izgubila obljubljena evropska sredstva za obnovo ribiškega pristanišča ob ustju Jernejevega kanala. O tem projektu so se uspeli s tesno večino dogovoriti šele na zadnji seji občinskega sveta. Seveda pa je tokratna rešitev za izvedbo pristanišča 1,3 milijona evrov dražja (skupaj 4,2 milijona), kot bi bila pred dvema letoma, zato ostaja zdaj odprto vprašanje, ali si takšno finančno konstrukcijo v občini sploh lahko privoščijo.

Želeli smo izvedeti, kaj se dogaja s člani in politiko stranke zdaj, vendar nam je predsednik stranke, svetnik **Gabrijel Franca** odgovoril, da tokrat raje ne bi odgovarjali na vprašanja, saj da niso več civilna iniciativa in da bi raje nastopili v članku, ki bo posvečen samo njihovem delu. Seveda bo GZOP prej ali slej (verjetno še pred volitvami) morala predstaviti inventuro svojih dosežkov.

Civilna iniciativa Piran- Pirano

Takole so odgovorili na naša vprašanja: »Svoje delo ocenjujemo kot nadpovprečno kvalitetno, vztrajamo na vključevanju javnosti v proces oblikovanja strateških dokumentov. Predvsem pa smo budni pri naložbah, namenjenih nepremičninskemu trgu, ki ne podpirajo lokalnega gospodarstva in ne sledijo potrebam demografsko in ekonomsko osiromašene občine Piran. V številnih OPPN in v zaostajanju priprave osnutka OPN naše občine se kaže udinjjanje klepto kratkim, velikokrat slamnatim in »by pass« investitorjem. Vsak naš dosežek je s strani medijev prezrt, površno komentiran ali zviška, pomilovalno interpretiran. Javnost pa občinska uprava vabi k sodelovanju le iz formalnosti kot sogovornika, čigar mnenja potem ne upošteva.

Ponosni smo, da delamo s srcem, prostovoljno, s podporo občanov in strokovne javnosti.

Preprečili smo popolno uničenje piranskega mandrača, šlampaste posege pri obnovi pomola pod Pomorsko šolo, posege v krajinskem parku Sečovelske soline, ribiškem pristanišču in v Jernejevem kanalu. Zaustavili smo tri portoroške OPPN in OPPN Fiesa. Naših konstruktivnih in strokovno utemeljenih pripomb na osnutek OPN občine Piran in Pomorski prostorski plan niso upoštevali v pomembnejšem obsegu. Zato temu prostoru in prihodnjim rodovom odtegujejo sonaraven in trajnostni razvoj, jemljejo mu zagon, identiteto, uničujejo umirjen, zdrav razvoj. O vseh teh stvareh se v medijih zelo malo

piše. Prostor in čas namenjajo »atraktivnim« naložbam, zapakiranim v »skrb za okoljsko in klimatsko ogrožena območja ali razvoj turizma, ki nam prinaša predvsem urbanizacijo in komercializiranje obmorskega pasu.«

Davorin Petaros, ki največkrat predstavlja CI Piran - Pirano, je med dosežke uvrstil tudi to, da so pred leti skupaj s CI Lucija zavrnilo OPPN za pozidavo hudourniške grape v Luciji, prostorski načrt Fiesa, ohranili zavarovan obalni pas, jezerci in površino ob jezeru v Fiesi. Prispevali so k ohranjanju piranskih urbanih vrtov in javnih zelenih površin v Piranu, izpeljali delavnico o suho zidni gradnji podpornih zidov in delavnico o kamnitih tlakih.

Največ moči in pozornosti bodo posvetili trajnostnemu razvoju občine Piran, ohranjanju narave, kulturne dediščine, zavarovanju krajine in ukrepom za zaježitev izseljevanja mladih iz občine.

Povedali so, da se povezujejo z vrsto civilnih iniciativ na območju Istre in Slovenije. Na vprašanje, če bodo nastopili na volitvah in ali bodo predlagali kandidata za župana, pa pravijo, da je še prezgodaj govoriti.

Koprška civilna pobuda Parka ne damo

Skupina **Boris Popovič** bo župan Kopra je bila 6. februarja letos preimenovana v Boris Popovič bo župan Kopra, CI Parka ne damo. Minuli četrtek je štela tisoč osemsto triinosemdeset članov, vendar se številka dnevno spreminja. Temeljni namen skupine je jasen: Boris Popovič si vse od zadnjih lokalnih volitev prizadeva, da bi znova županoval koprski občini. Pred tem je bil župan od 2002 do 2018. Tudi Boris Popovič nam ni odgovoril na postavljena vprašanja, je pa njegov program zelo enostaven: vse, kar naredi sedanjí župan **Aleš Bržan**, je v najboljšem primeru slaba kopija Popovičevih zamisli, v glavnem je vse zanič. Vse, kar objavi in si zamisli Boris Popovič, pa je sanjsko. O kultu osebnosti veliko pove opis skupine na facebooku: »Skupina je namenjena izključno podpornikom in oboževalcem Borisa Popoviča. Sovražnega govora do članov skupine ne toleriramo in se kaznuje z blokiranjem.« Osrednja tema skupine je, kako urbanistično urediti Koper, predvsem območje nekdanjega zemljišča Toncity (Urbanega središča Barka), ki se nahaja v osrčju vse bolj razvitega poslovno-trgovskega dela Kopra.

Borisu Popoviču s somišljeniki je uspelo,

Boris Šuligoj

Časopis in spletni portal **OBALApLus** sta vpisana v razvid medijev Ministrstva za kulturo pod zaporedno številko 2216. Izdajatelj MBM MEDIA d.o.o., Lepa cesta 24, 6320 Portorož. ISSN 2670-4609. Datum izida 29. september 2021. Število izvodov 25.000. Distribucija preko Pošte Slovenije v gospodinjstva občin Ankaran, Koper, Izola in Piran. Odgovorni urednik **Mauro Belac**, mauro.belac@obalaplus.si, 040 771 000. Urednik **Tomaz Perovic**, tomaz.perovic@obalaplus.si, 040 622 473. Spletni portal in družbena omrežja **Petra Meznarc**, petra.meznarc@obalaplus.si, 040 161 778. Člani uredništva: **Boris Šuligoj, Bojana Leskovar, Dorjan**

Marušič, Aljoša Mislej, Klara Beltram, Manca Hribovšek, Sabrina Simonovich, Rok Dekort, Sašo Mejak, Maja Orel Jakič. Trženje, oglaševanje in naročene objave marketing@obalaplus.si, 040 600 700. Oblikovanje in preložitve tiskane izdaje Tedy Grbec, GT-design d.o.o. Oblikovanje spletnega portala Elvis Dobrilovič. Foto: Katja Gorjanc. Stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno stališč uredništva. Za točnost podatkov v podpisanih vsebinah odgovarjajo avtorji oz. naročniki objav. Za nepodpisane vsebine je avtor uredništvo. Komercialna sporočila so ločena od vsebin. Naročene objave so označene z oznako ☞.

da bodo Koprčani desetega oktobra vendarle odšli na referendum o tem, ali podpirajo odlok o pozidavi območja Tonicity. Prvotno pozidavo na tem zemljišču je omogočila koprška občinska uprava prav pod vodstvom Borisa Popoviča, ki je želel tedanjemu prijatelju **Milanu Mandariču** z odlokom omogočiti kar največjo pozidanost skoraj treh hektarjev Mandaričevega zemljišča. (Še 2,5 hektarja zemljišča je v lasti PRO-REM (NLB). Ko sta se velika prijatelja Popovič in Mandarič sprla, pa si je Boris Popovič začel na vso moč prizadevati, da bi na tem mestu uredili park in zgradili nadpovprečno visoko koprsko stolpnico v dubajskem slogu.

Mandarič je del zemljišča prodal družbi ELTA telekomunikacije (poslovnežu Acu Kabanici), ki mu tako obsežna pozidava nekdanjega območja Tonicity ne ustreza. Prav tako ne sedanjemu vodstvu občine, zato so se lastniki z občino Koper dogovorili za čim prejšnjo pripravo novega

prostorskega načrta, po katerem bi zgradili manj stanovanjskih blokov in ohranili najmanj štirideset odstotkov zelenic na tem zemljišču. Stavbe pa bi lahko bile največ devetnajst do enaindvajset metrov visoke (pritličje in pet nadstropij).

Boris Popovič vidi priložnost v referendumu, saj ne dvomi v uspeh. Ta bi mu lahko natisnil zlato vstopnico do novega županskega stolčka, lahko pa bi tudi dokončno pokopal njegove ambicije, zato Popovič razume oktobrski referendum zgolj kot generalko in pripravo na volitve čez leto dni, ko naj bi spet prevzel župansko lento. Tako sklepa iz podpore 1900-članske skupine privržencev, ki na vse kriplje blatijo delo sedanjega občinskega vodstva.

Toda v Kopru je vse več ljudi prepričanih, da se Koper tudi brez Popoviča razvija dalje. In drugič: za referendumsko zmago bo moral Popovič zbrati vsaj (približno)osem tisoč sedemsto glasov podpore. Hkrati ve, da občinska uprava ne

sme izvajati aktivne kampanje svojim predlogom v prid.

Boris Popovič izraža neizmerno močno željo po županovanju. Kot da ga drugi osebni podjetniški izzivi ali načrti sploh ne zanimajo in da niso niti približno primerljivi s funkcijo koprškega vladarja. V koprskem mestnem svetu so junija sprejeli odlok, s katerim so še enkrat razveljavili Popovičev načrt, da bi uredili park z mega pravilnično stolpnico (takšne stolpnice je Popovič volivcem obljubljal v vseh svojih predvolilnih kampanjah, vendar nobene uresničil). Župan Aleš Bržan pa (nasprotno) ni povzročal težav Popovičevi vnovični pobudi za referendum in ni zahteval, da mora spet zbrati zadostno število podpisov s potrjevanjem podpisov na upravni enoti, ker bi bilo to v kovidnih razmerah zelo težko doseči (gneča na upravni enoti) in bi sprožil nevarnost okužb, temveč je upošteval, da je Popovič že v začetku leta že zbral dovolj podpore

na račun prve razveljavitve načrta o parku.

Občina Koper je hkrati dala pobudo za pripravo novega OPPN, bi bo torej vendarle omogočil pozidavo, vendar bistveno manjšo od tiste, ki jo je leta 2007 podpiral Popovič. Ta OPPN naj bi bil sprejet čez dobro leto. Bržanu se zdi načrt sprejemljiv najprej zato, ker dosednji splošni prostorski pogoji sedanjem lastnikom že tako in tako dovoljujejo pozidavo in drugič zato, ker v občini Koper primanjkuje po nekaterih ocenah najmanj dva tisoč osemsto stanovanj.

CI Gibanje za Izolo

Tudi **Viktorija Carli**, ki predstavlja CI Gibanje za Izolo, nam je skopo odgovorila na naša vprašanja. Pojasnila je, da CI GZI deluje od leta 2012 in se s svojo dejavnostjo osredotoča predvsem na okoljska vprašanja v občini. Zadnji veliki uspeh pa je, da so zbrali šeststo sedemdeset glasov podpore za izvedbo referenduma v primeru sprejetja odloka o občinskem prostorskem načrtu. To pa zato, ker lokalna politika menda ni prisluhnila pripombam, ki jih je podala civilna iniciativa ali posamezniki (skupaj je občinska uprava prejela dvesto štiriinšestdeset pripomb).

»Naš cilj je uveljavitev referendumskih zahtev o OPN. Želimo si najlepšo občino po meri občanov in obiskovalcev, zato bomo še naprej budno spremljali vsa dogajanja, povezana z izrabo prostora,« je zapisala Viktorija Carli. In dodala, da jih ne zanima ustanavljanje politične stranke, temveč želijo delati naprej le kot civilna družba.

Kasneje smo izvedeli, da potekajo ravno v času priprave tega članka pogajanja med predstavniki GZI in predstavniki občine Izola o tem, kaj je mogoče še uskladiti, spremeniti, popraviti ali izboljšati v izolskem OPN. Izolski župan **Danilo**

Markočič in vodja urada za urbanizem Marko Starman namreč menita, da bi bilo škoda, če ne bi uspeli doseči dogovora na točkah, kjer je kompromis možen, saj bi s tem zaustavili številne možnosti urejanja prostora in razvoja občine Izola, ki pa je v širšem javnem interesu kraja, zato so se minulo sredo in ta ponedeljek že dvakrat sestali, v odgovoru, ki smo ga dobili pred zaključkom redakcije pa sta se obe strani dogovorili, da do tedaj ne bosta komentirali poteka in vsebine dogovarjanja.

Iz javne obravnave, ki je potekala predvsem v poletnih mesecih, pa lahko povzamemo, da so predstavniki izolske občine odgovarjali predstavnikom civilne iniciative, da so njihovi očitki v več primerih neutemeljeni in splošni in da je mogoče doseči kompromis. Odgovorili so, da so od dvesto sedemdeset pripomb že upoštevali sto sedemindvajset. Med temi pripombami pa je tudi sedemdeset takih, kjer so pobudniki predlagali širitev stavbnih zemljišč na kmetijska in teh občina ni upoštevala, temveč bodo predmet sprememb OPN, če se bodo svetniki tako odločili.

Prav tako so odgovorili, da predstavlja OPN najresnejšo omejitev interesov kapitala in zaščito javnega interesa, saj niso upoštevali pripomb velikih lastnikov nepremičnin (DUTB, HETA, Gorenjska banka) na območju Delamarisa, ladjedelnice in Rude, ki so želeli turistična območja spremeniti v stanovanjska območja.

Glede očitka o spreminjanju namembnosti kmetijskih zemljišč, so v izolski občini že pojasnili, da je občina spremenila kar 8,8 hektarja stavbnih zemljišč v okolici Splošne bolnišnice Izola v kmetijska zemljišča. Res so v območju poslovne cone (med tovarno Droga in hitro cesto)

predlagali spremembo kmetijskih v stavbna, vendar so hkrati predlagali, da bodo na svoje stroške spremenili druga gozdna in zaraščena zemljišča v kmetijska. Za vsak hektar izgubljenih kmetijskih površin bi morali na drugem delu občine urediti (pridobiti) dva hektara novih kmetijskih površin.

Dodali so, da OPN ne širi možnosti pozidave stanovanj na območju starega mestnega jedra, pa tudi na področju Jagodja in vinograda med Livadami in hitro cesto bi ohranili vinograde. Predstavniki občine trdijo, da bi nov OPN omogočil objekte, ki so predvsem v javnem interesu: gradili bi lahko zadrževalnike proti poplavam, širili bi prostore Splošne bolnišnice Izola in klinike Medicor, uredili prostore KS Jagodje - Dobrava, gradili novo izolsko policijsko postajo, gasilski dom, nove površine za šport in rekreacijo med kampom Adria in Rudo, nov kulturni center, muzej ribiške industrije in nov Hotel Delfin. Za najbolj občutljiva izolska območja, kot so Argo, Delamaris, ladjedelnica, Ruda pa bo treba sprejeti OPPN in bo javnost tam večkrat vključena v postopke priprav prostorskih aktov.

Če OPN-je ne bodo sprejeli, potem na osemdeset odstotkih občine Izola ne bo veljavnega izvedbenega akta in tam izdaja gradbenih dovoljenj po letu 2021 ne bo več možna.

V primeru, da dogovora med občino in GZI ne bo, bodo morali člani GZI zbrati glasove še s podpisni na upravnih enotah in šele potem bo mogoče razpisati referendum, ki zdaj v Izoli še visi v zraku.

OBALA
časopis in portal
s pogledom na morje **plus**

Imate dejavnost? Si želite novih strank, več kupcev vaših izdelkov ali več naročnikov vaših storitev? Tukaj je pravi prostor za vas! Vaš oglas bo vsak mesec dosegel **25.000** gospodinjstev na Obali! Pokličite nas na **040 600 700** ali nam pišite na **marketing@obalaplus.si** in izvedeli boste prednosti oglaševanja v časopisu in na spletnem portalu **www.obalaplus.si**

NOGOMET V IZOLI

Nogomet v Izoli ima dolgo, pomembno in razburkano zgodovino.

Dovolj dolgo, da bo mesto čez dve leti lahko praznovalo stoletnico od nastanka prvega nogometnega kluba in dovolj pomembno in razburkano, da še danes na vzhodni strani Mestnega stadiona stoji tribuna, ki domačine spominja na zgodnja devetdeseta leta, ko je bil nogomet v mestu glavni, istočasno pa jih opominja, da vsakemu preneglemu poletu neizogibno sledi še hitrejši padec. NK Izola si nikoli ni povsem opomogla od tekme v predtekmovalju pokala UEFA s slovitio Benfica, ki je v Izoli morda celo bolj slovita kot marsikje drugje.

Propadu kluba sredi devetdesetih let je sledila ustanovitev MNK Izola, ki ni, kot mnogi še danes mislijo, akronim za malonogometni klub, ampak mladinski klub, saj se je v prvih letih po ustanovitvi društvo ukvarjalo izključno z mladinskimi selekcijami. A mladi prej ali slej odrastejo in če želijo nadaljevati športno pot, potrebujejo člansko ekipo. Ta se zadnjih nekaj desetletji seli med tretjo in četrto ligo kot najvišja ambicija različnih vodstev in predsednikov kluba, ki so se v preteklih letih drug za drugim izmenjavali na čelu kluba, pa je bila druga slovenska liga, saj Izola od časa osamosvojitve in posledičnega propada domačih tovarn "preprosto nima gospodarske moči, da bi vzdržala finančni napor igranja v prvi ligi." Gre za prosti citat tako rekoč vsakega predsednika in člana uprave zadnjih nekaj let. Izola

ima zgodovino, nima pa finančnega potenciala. Verjetno je to res, ampak pravijo, da so vse sanje dovoljene, velika ameriška politična in družbena aktivistka Harriet Taubman pa je svojčas dodala, da velike sanje potrebujejo sanjača. Kdo ve, morda ga je izolski nogomet vendarle našel.

Z zelenice na zelenico

Po dolgoletni izjemno uspešni karieri kot nogometni sodnik, kjer je dosegel vse, kar lahko v tem poklicu dosežeš, je **Damir Skomina** obesil piščalko na klin in na tiskovni konferenci se je ob upokojitvi kot mednarodni sodnik pomenljivo preoblekel v dres izolske nogometne ekipe. S tem je napovedal novo profesionalno pot, spet vezano na nogomet, a tokrat kot predsednik kluba. Isti dan so na skupščini kluba, na kateri je bil izglasovan za predsednika, sprejeli tudi sklep o preimenovanju le tega, iz MNK Izola ponovno v NK Izola. Morda tudi z namenom, da bi vsa ta leta životarjenja po najnižjih domačih prvenstvenih tekmovanjih šla čim prej v pozabo.

Težko bi rekli, da je Damir Skomina potihoma in neopazno stopil v izolsko nogometno zgodbo. Verjetno si tega niti ni želel, ker zgodba, kot si jo je zamislil, zahteva, da se o delovanju kluba govori čim dlje naokoli. "Prepričan sem, da Izola sodi med štiri največje klube v državi. Naš namen je, da to tudi dosežemo, ampak na drugačen, zdrav način. Želimo postati nekakšen gentlemanski klub, na katerega bi bila ponosna cela regija, ne

samo mesto. Pot do uspeha bo seveda trda in dolga, in ne bo šlo brez ovir, a prepričan sem, da bo tudi uspešna," je ob začetku mandata povedal novi prvi mož izolskega nogometna.

Pot do vrha je že trnova

"Prihajam iz sveta izjemno profesionalnega nogometna, tako rekoč najvišjega nivoja. V Izoli pa je izziv ravno ta, da začnem od začetka, tudi zato ker želim uveljaviti svoje vrednote," pravi Skomina, sicer Koprčan, ki pa si je izolski klub ogledoval že kakšnih pet let. "Vem, da ima klub zelo pomembno zgodovino, da je bil nekoč eden izmed top štirih slovenskih klubov. Mesto kot takšno je z nogometnega vidika v zadnjih letih morda nekoliko zaspalo, ampak vidim velik potencial in vidi se, da je kraj zaljubljen v nogomet. Nenazadnje so tukaj Ribari, ki kljub temu, da je klub zadnje četrsto stoletja deloval na tekmovalno zelo nizki ravni, še vedno spadajo med največje organizirane navijaške in družbene skupine daleč naokoli." Skomina je povedal, da so tudi Ribari eden od razlogov, da se je odločil za izolsko zgodbo, saj projekta brez navijačev ne vidi, sploh pa ne brez organiziranih in močnih navijačev, kot so Ribari. "Nenazadnje vidimo v tej zgodbi priložnost, da se tudi sami nadgradijo, da dejansko postanejo najboljša navijaška skupina v državi."

Skomina je večkrat med pogovorom poudaril, da pot ne bo lahka in bo polna preprek, a verjetno si niti v sanjah ni mislil, da se bo prva zgodila že en teden po nastopu funkcije, ob gostovanju Izole v Škofji Loki, kjer je ob koncu tekme prišlo do hudega incidenta, ko je skupina tridesetih ali štiridesetih oboroženih ljudi vdrla na prizorišče. Tam so najprej napadli tistih nekaj Ribarov, ki je ekipi sledilo na gostovanje, nato pa še igralce, ki so svoje navijače poskusili zaščititi. Končalo se je s štirimi obiski na urgenci, trije so bili člani igralskega kadra, ter prekinjeno tekmo, ki še nima epiloga. Ribari so se ob dogodku zavili v molk in izjav ne dajejo, v klubu pa pričakujejo, da bo pravica opravila svoje delo.

Damir Skomina je pred dogodkom povedal, da bodo v klubu naredili vse, da bodo imeli Ribari "ne samo primerno, ampak zelo primerno moštvo, za katerega bodo navijali," in bi tako na zdrav način ponovno gradili kult kluba, ki je nekoliko zamrl. Očitno z navijači razmišljajo podobno, saj so se že na naslednjih tekmah, tudi na gostovanjih, vrnili na tribune na svoj značilen glasen in teatralen način.

Popolnoma se je posvetil projektu

Nekdanji vrhunski mednarodni sodnik pravi, da

je edini recept za uspeh delo in to vsakodnevno delo. "V delo sem vpet in sem se pripravljen popolnoma posvetiti projektu, edino tako vidim možnost uspeha. Velik poudarek bomo dali nogometni šoli oziroma nogometni akademiji, ki je osnova za dolgoročen uspeh. Posvetili se bomo vzgoji mladih nogometašev, ne bomo pa zasledovali samo vrhunškega nogometna, saj se zavedamo svoje družbene odgovornosti." Pravi, da želi svojo medijsko prepoznavnost uporabiti na pozitiven način z vplivom na mlade ljudi, da bi jih radi spravili z ulice, a tudi izpred elektronskih naprav in jim ponudili zdravo osnovo. "Želimo jim dati nekaj za vse življenje. Zavedamo se, da zelo majhno število fantov postane profesionalnih nogometašev, kar pomeni, da je naša skrb, da poskrbimo tudi za ostalo veliko večino, ki to ne bodo postali. Nenazadnje bomo v projektu potrebovali različne ljudi iz različnih segmentov in te nogometne fante bi lahko vključili v projekt ne samo kot trenerje, ampak tudi kot snemalce, analitike, pozabiti pa ne smemo niti na zdravstveno službo in kondicijske trenerje. Zato pravim, da je pomembno, da ti fantje ohranijo vez s klubom tudi po koncu aktivne nogometne kariere, mi pa jih moramo naučiti discipline in delovnih navad in na to, da nikdar ne popustijo."

Delogomet in bonton

Naloga vodstva in s tem tudi ali predvsem predsednika, pa je skrbeti ne samo za športni in etični del, ampak tudi za finančnega. "Vodstvo kluba je tisto, ki je na koncu odgovorno tako za finančni kot tudi za družbeni del. Ravno zaradi tega me ta projekt zanima, ker želimo postaviti zelo jasna pravila igre. Verjamem, da sem bil pri uveljavljanju teh pravil vedno zelo močan in uspešen in ravno zato želimo tudi v klubu postaviti jasna pravila, ki pa bodo zelo človeška," pravi Damir Skomina. Želja je delovati karseda povezovalno, z vzpostavitvijo kodeksa obnašanja in manir, ki bi bila mestu v ponos. Ob tem novi predsednik veliko poudarja družbeno odgovornost, ki jo imajo kot klub pri vzgoji fantov, v prihodnje pa tudi deklet. "Vemo, da je ženski nogomet v velikem vzponu. V prihodnosti se mu bomo vsekakor posvetili, a najprej moramo postaviti temelje." Ko Skomina govori o kodeksu obnašanja, družbeni odgovornosti in vzgoji fantov in nekoč tudi deklet, govori tudi o odnosu stroke do mladih športnikov. "Članom našega kluba smo zastavili jasna, a korektna pravila igre. Ne sme biti nobenih poniževanj, stroki je prepovedano kakršnokoli podcenjevanje otrok, seveda pa to ne pomeni, da jih bomo samo hvalili. Ko bodo

naredili kaj dobrega, bodo deležni pohvale, dobili pa bodo tudi usmeritve, kaj lahko naredijo bolje. Ponavljam, da bo res močno poudarjen vzgojni proces."

Selekcija bo, a ne prezgodaj

Razprava o tem, kje se lahko začne stroga selekcija v mladinskih športih, je dolga in široka in ravno nogomet, morda prav zaradi svoje popularnosti, je eden tistih, kjer je selekcija neizprosna, velikokrat morda tudi po krivici. "Jasno je, da bo prišlo do selekcije, a tega pri otrocih ne sme biti. Do določene starosti je treba gledati na nogomet skozi igro, a na višji ravni ne moremo več pričakovati, da bi bili socialna ustanova, kjer bi bili vsi zadovoljni. To pač ne gre. Vendarle se tudi v šolskem sistemu zgodi določena selekcija." Tudi v tem se Damir Skomina naslanja na pedagoški pristop. Pravi, da je pomembno, da se otroci v času razvoja in vzgoje ne bi počutili manjvredne, eden od načinov, da to dosežeš, pa je tudi ta, da ekipe v mlajših selekcijah ne ločiš po številkah ali črkah, temveč po barvah.

Koncept dela stroke je torej že zastavljen, a brez infrastrukture bo težko karkoli doseči. Tega se tudi novi predsednik kluba dobro zaveda. Izola pa je s tem, ko je "nogometno zaspala" v nižjem tekmovalnem rangu, omogočila lokalni skupnosti, da "pozabi" na nadgradnjo infrastrukture. Pomožni nogometni igrišči z umetno travo, ki sta

nujni za razbremenitev mestnega stadiona, sta že nekaj let v obupnem stanju in ne zagotavljata več niti minimalnih pogojev za delo. Sam stadion, na katerega so pred osmimi leti umestili umetno travo, pa zaradi le-te ne zagotavlja pogojev za igranje v višjem rangu tekmovanja. Če temu dodamo nezadostno razsvetlavo, kjer so pred nekaj leti našli ad-hoc rešitev tako, da so reflektorje, namenjene rokometni dvorani, uporabili za osvetlitev dela nogometnega igrišča, nam postane hitro jasno, da je dela na tem področju še veliko. V prihodnjem mesecu naj bi sicer občina uredila obnovo pomožnih igrišč, tako da ostane še ureditev glavnega stadiona. "Nikakor nismo v situaciji, da bi na kogarkoli pritiskali," pravi Skomina, "in smo zelo hvaležni, da je že pripravljen načrt za obnovo obeh pomožnih igrišč z novo umetno preplastitvijo. Ti dve igrišči bosta zato velika pridobitev. Imamo pa še rezerve glede reflektorjev. Prvi korak bo, da poizkusimo popraviti obstoječo razsvetlavo na glavnem igrišču, ki je izjemno pomanjkljiva, da bi vsaj na eni polovici igrišča lahko normalno izvajali trening. Čez dve leti pa se izteče desetletje uporabe umetne trave in imamo že kar nekaj informacij, da je v nogometu prišlo do povečanja poškodb prav zaradi dotrajanosti igralne površine. Tudi zaradi tega si želimo, da bi v nekaj letih prišli do naravne trave kot tudi do reflektorjev, ki bi omogočili trenajni proces

Aljoša Mislej

tudi popoldan v zimskem času, ko se dnevi skrajšajo. Letos sicer nimamo imperativov, da bi morali na silo v drugo ligo, ker na silo pač nič ne gre, a tej možnosti se zagotovo ne bomo uprli. Naredili bomo vse za to, a brez norosti, brez neodgovornih odločitev." Če pa bi do tega prišlo, bi nastala težava z igralno površino, ki v drugi ligi menda ni dovoljena. "Po mojih informacijah je sicer dovoljena, ampak le pogojno za obdobje enega leta. To pa pomeni, da bi morali v tem času že zagotoviti naravno travo. In pri tem bomo vsekakor potrebovali pomoč lokalne skupnosti. "Kar potrebujemo so osnove, ne izmišljamo si nekih novih objektov ali velikih investicij. V prenesenem pomenu, mi potrebujemo šolo, da bi lahko otrokom sploh nudili pouk."

Kdo pa bo vse to plačal?

V mestu je ob prihodu Skomine zavladalo nekaj več optimizma glede nogometa, vseeno pa krajane skrbi, kako bo s finančnim delom. Izola

je nenazadnje že imela enega izmed slovenskih "top" klubov, a je zaradi finančnih težav hitro padla na blatne površine podeželskih zelenic. Podobno se je zgodilo tudi koprskemu klubu, ki pa je pokazal, da se organiziran klub lahko hitro vrne v nogometne višave, ampak brez finančnega kritja je težko razmišljati o dobri organizaciji. "Veliko bolj kot denar so za takšen projekt potrebni ljudje. Jaz se vidim kot nekdo, ki je ta projekt organiziral in povezal, ampak tudi kot nekdo, ki mora poskrbeti za finančni del, za katerega prevzemam popolno odgovornost. Zato me še toliko bolj veseli, da imamo v strokovnem delu ljudi, ki razumejo, da je projekt šele na začetku in so pripravljeni žrtvovati svoj čas za vizijo. Ljudje, ki so je odrekli boljšim ponudbam in navidezno boljšim plačilom, ker so se videli v našem projektu dolgoročno. Ovir bo seveda ogromno in vem, da bo gotovo prišlo veliko trenutkov, ko sem bom spraševal, če mi je

bilo to res potrebno. Ampak sem nekdo, ki se ne preda. Rad pa bi poudaril, da bo proces zelo počasen. Ne govorimo o pravljičah, o prvi ligi in ligi prvakov v enem letu. Zgodba se mora razvijati zelo počasi in strpni moramo biti tako mi kot tudi javnost. Od Benfice je minilo že osemindvajset let. Če smo toliko let potrpeživi, bomo morali še malo dlje. A Izola je zelo posebno, zelo drugačno in pripadno okolje, zato sem prepričan, da bodo ljudje ta proces razumeli."

Dve leti do stote obletnice prihoda nogometa v mesto in dve leti do tridesete obletnice najvišje točke izolskega nogometa. Kdo ve, kje bodo Izolani praznovali ta dva jubileja. Če so sanje dovoljene, bi bila revanša z Benfico najbolj sanjska. Tokrat s polnimi tribunami, ki so klub enkrat že skoraj pokopale. To seveda ni realno in Damir Skomina bi prvi temu pritrdil. A to ni pomembno. Naš svet trenutno potrebuje sanjače.

POP BY GAULT & MILLAU V PORTOROŽU

Portoroška Café Central in Istrian bistro & Tapas bar prejela oznako Pop by Gault & Millau

V priznanem kulinarinem vodiču Gault & Millau za leto 2021 najboljšim restavracijam Slovenije dela družbo tudi sto sedem bistrojev, kantin in restavracij, ki se ponašajo z oznako POP by Gault & Millau. Gre za trendovske gostinske lokale, ki so priljubljena zbirališča gurmanov ter ljubiteljev okusnih jedi in sladic. V Portorožu se z oznako Pop by G&M ponaša pet gostinskih lokalov, od katerih z dvema upravljajo v resortu LifeClass Hotels & Spa, in sicer Café Central ter Istrian bistro & Tapas bar. Gre za še eno priznanje v nizu kulinarčnih dosežkov, na katerega so v družbi Istrabenz Turizem, d.d. izjemno ponosni.

Več na: www.lifeclass.net, 056929001, booking@lifeclass.net.

Barviti istrski griljaji, pripravljani na moderen način. »Front cooking show« in vrhunska postrežba.

Preverite ponudbo:

Odprto vsak dan

T. 05/692 9001 • E. booking@lifeclass.net

Istrabenz Turizem d.d., Obala 33, 6320 Portorož

RIPRENDONO LE ATTIVITÀ DELLA CAN COSTIERA E DEL DEPUTATO FELICE ŽIŽA

«CE LA FAREMO» IL MESSAGGIO CHE LANCIANO AI CONNAZIONALI

La CAN Costiera sta vagliando il calendario delle attività da svolgere nei prossimi mesi. Alcune sono partite già in agosto (soprattutto base economica e progetti europei). Le iniziative ricalcano quelle che sono scritte nell'agenda del deputato al seggio specifico della CNI al Palamento Sloveno, Felice Žiža, che abbiamo interpellato. Sono, però, già condizionate dalla nuova ondata di Covid-19. «Quest'anno mi vedrò nuovamente costretto a rimandare gli incontri a cui tanto anelavo agli inizi del mio mandato. Per ben due anni, nelle giornate del lunedì, che dedicavo ai connazionali, ho potuto incontrarvi nelle sedi delle Comunità sparse nei nostri quattro Comuni, dove abbiamo parlato dei problemi che più affliggono la nostra gente, il bilinguismo innanzi tutto, la toponomastica, l'informazione pubblica e il mondo della scuola "rileva il dottor Žiža. «Questi incontri, interrotti per la pandemia, spero di riprenderli al più presto, considerando la situazione epidemiologica e fermo restando il possesso delle condizioni GVT, necessarie per la partecipazione a qualunque tipo di evento. Nei prossimi incontri, che intendo svolgere assieme al presidente della CAN Costiera, Alberto Scheriani, ai presidenti delle CAN Comunali, delle Comunità degli Italiani e dei vicesindaci italiani, verranno sicuramente trattati gli argomenti che più ci stanno a cuore, analizzando anche i risultati ottenuti e verificando se e dove, abbiamo fatto dei passi avanti. Coglierò sicuramente l'occasione di parlare della nostra unitarietà. Desidero sottolineare che

qualsiasi iniziativa, proposta o provvedimento preso, parte sempre dal presupposto che siamo una sola Comunità italiana, divisa purtroppo dal confine sloveno-croato. Noi, e ci tengo a sottolineare il NOI, siamo italiani (in Slovenia e Croazia) autoctoni, in un territorio che è stato profondamente ferito. Le cicatrici che porta sono ancora ben visibili e alcune non si sono ancora rimarginate. Tutti sanno che i segni fisici e morali, lasciano profondi solchi, anche nascosti, specialmente nell'animo. Per tutti noi, italiani d'Istria, Fiume e Dalmazia, agire a favore dell'unitarietà è un valore irrinunciabile. Credo sia ovvio che solamente l'unità d'intenti, la nostra compattezza e la concordia tra i singoli connazionali, porteranno ai risultati a cui puntiamo. Ci aspetta un anno importante, pieno di impegni e di traguardi. Vi aspetto pertanto, spero, in ottobre per discuterne insieme "ha concluso il deputato Felice Žiža.

BASE ECONOMICA CNI- I NUOVI BANDI DELLA CAN COSTIERA

Saranno resi noti tra qualche giorno i nominativi degli imprenditori aventi diritto alle sovvenzioni, derivanti dal bando di gara per la promozione degli investimenti di carattere economico nell'area in cui vivono gli appartenenti alla comunità della nazionalità italiana. Pubblicato alla fine di agosto dalla CAN Costiera mette a disposizione i mezzi garantiti dal Ministero per le attività economiche per la promozione dello sviluppo economico delle aree in cui risiedono gli appartenenti alla CNI, mediante il cofinanziamento di nuove, o l'ampliamento di preesistenti, capacità produttive nelle micro, piccole e medie imprese. L'obiettivo è quindi

di promuovere gli investimenti, favorendo nuovi investimenti e garantendo capitale di esercizio per gli investimenti nelle aree in cui risiedono gli appartenenti alla Comunità Nazionale Italiana autoctona, includendoli attivamente nello sviluppo dell'area stessa. Le zone dove i mezzi possono essere impiegati sono quelle nazionalmente miste nei quattro comuni costieri. Hanno potuto partecipare al bando tutte le persone fisiche e giuridiche che esercitano un'attività economica e alla data di presentazione della domanda a tale bando di gara, sono registrate da almeno 12 mesi ai sensi della Legge sulle società economiche. L'importo minimo da assegnare al beneficiario è di 5.000,00 euro e l'importo massimo di 10.000,00 euro. Sino al 2024 i fondi previsti per la base economica sono: 14.157,39 euro sino alla fine dell'anno, di 45mila per il 2022 e 2023, per finire nel 2024 con 40mila euro di contributi, per un totale di oltre 144mila euro. L'interesse dei connazionali per i mezzi messi a bando è da ritenersi molto buono. Dopo alcune integrazioni richieste, i contributi potranno essere versati e daranno indubbiamente un contributo allo sviluppo della micro, piccola e media imprenditoria nella fascia costiera.

CONCLUSIONE DEI FESTEGGIAMENTI PER I 50 ANNI DI TV CAPODISTRIA

Con una serata intrisa di storia, ricordi e nostalgia si sono conclusi all'Auditorio di Portorose, i festeggiamenti per i cinquant'anni di attività di TV Capodistria. L'evento è stato presentato dalla conduttrice televisiva Lorella Flego, che ha ricordato come i programmi dell'emittente siano iniziati ufficialmente l'8 maggio del 1971, con la messa in onda del primo telegiornale. Sono stati i precursori in vari campi, dalle trasmissioni musicali a quelle sportive. A fare gli onori di casa è stato il sindaco di Pirano, Đenio Zarković, che ha posto il risalto soprattutto come l'emittente capodistriana abbia saputo riflettere il valore della multiculturalità e sostenuto sempre l'affermazione del bilinguismo. A nome dei suoi omologhi di Capodistria, Isola e Ancarano, ha consegnato ai programmi italiano e sloveno di TV Capodistria un riconoscimento speciale. Dell'importante ruolo che Tv Capodistria sempre ricoperto per la Comunità nazionale italiana, ha parlato nel suo intervento il presidente della CAN Costiera, Alberto

Scheriani. Congratulandosi con i dipendenti dell'emittente per l'importante anniversario, non ha voluto sorvolare sui problemi che li assillano da anni. Sono di natura finanziaria e di risorse umane, dovuto al mancato completamento degli organici che negli anni ha portato alla perdita di decine di posti di lavoro. Scheriani, che tra l'altro è anche presidente del Comitato dei programmi italiani RTV, ha rilevato che negli ultimi tempi si nota una piccola apertura da parte delle autorità di Lubiana, ma che molto resta da fare per poter garantire il funzionamento e lo sviluppo di TV Capodistria. Oratore ufficiale della serata è stato il Presidente della Repubblica, Borut Pahor, che ha avuto parole di elogio per il lungo impegno di TV Capodistria nell'affermazione dei valori europei che hanno portato a superare i confini. Per questo costante lavoro, condiviso anche da Radio Capodistria, il Capo dello Stato aveva insignito nel giugno scorso il centro Regionale di Capodistria dell'Ordine al merito. Al termine si è svolto il concerto "C'eravamo tanto amati", ideato ed eseguito dalla cantante Patrizia Laquidara, accompagnata dall'Orchestra sinfonica della Radiotelevisione di Slovenia, diretta da Patrik Greblo.

FORMAZIONE DEI GIOVANI- PROGETTO COMUNE TRA ITALIA, SLOVENIA E CROAZIA

L'Associazione dei Giovani della Comunità Nazionale Italiana di Capodistria e l'Associazione Perenne di Roma hanno svolto a Capodistria tre giornate di studio, incentrate su un progetto di collaborazione futura. Al centro delle attività vi sarà la formazione dei ragazzi. Sono state gettate le basi per una proficua attività congiunta sino al 2022, denominata EU-italian. A giovani ambiziosi e volenterosi sarà offerto un percorso formativo per crescere dal punto di vista personale e

professionale. S'intendono creare i presupposti per un coinvolgimento dei giovani all'interno dei processi istituzionali, sottolineando l'importanza della deontologia nello svolgimento di queste iniziative. I partecipanti hanno concluso la loro esperienza capodistriana incontrando il presidente e il segretario della CAN Costiera, Alberto Scheriani e Andrea Bartole. Questi hanno espresso apprezzamento per le intenzioni esposte dai ragazzi, soprattutto per quanto riguarda le opportunità di formazione e la ferma intenzione di scavalcare qualsiasi tipo di confine, in uno spirito europeo. Ai presenti a Capodistria si è rivolto in collegamento telefonico il presidente della Giunta Esecutiva dell'Unione Italiana, Marin Corva.

NUOVO ASILO ITALIANO PER CREVATINI- AVVIO ALLE PROCEDURE PER IL PROGETTO

Nel corso dell'ultima riunione del Consiglio della CAN di Capodistria ha ottenuto luce verde l'avvio delle procedure per la costruzione della nuova scuola dell'infanzia a Crevatini, che fa parte dell'ente capodistriano "Delfino blu". Il progetto di massima è stato illustrato dal presidente, Fulvio Richter, che assieme al vicesindaco, Mario Steffè, è intervenuto, con successo, presso il Comune per scongiurare la chiusura di una delle sezioni a Crevatini. Per il prossimo anno restano tre. La struttura dell'asilo è, però, da tempo inadatta, insufficiente per il numero di assistiti, poco conforme alle norme sia per i piccoli sia per i loro educatori. Il nuovo edificio andrebbe collocato a ridosso della scuola elementare italiana, sezione dislocata della "Pier Paolo Vergerio il Vecchio" di Capodistria. Rispetterebbe tutti gli standard richiesti, con ampie sale per svolgere il processo educativo, per i giochi, anche all'aperto, i servizi igienici e il riposo. Con la

scuola condividerebbero il refettorio e la nuova grande palestra, utilizzabile per tutti gli sport e, quindi, da mettere, eventualmente a disposizione anche agli esterni. Alle elementari è necessario garantire nuove aule, visto che le classi da ospitare da quattro sono diventate cinque. Le superfici usufruibili sarebbero così di 680 metri quadri complessivi. Il progetto ha incontrato il favore del Consiglio. Ora andrà presentato al Comune, stabiliti i finanziamenti e i termini per i lavori edili. Il presidente della CAN Richter ha esortato tutte le istituzioni e i consiglieri comunali ad adoperarsi per una rapida costruzione del nuovo edificio. Alberto Scheriani ha ringraziato Richter per il suo impegno, che consentirà di snellire le procedure. Maria Pia Casagrande, da parte sua, ha rimarcato l'importanza che l'asilo sia ubicato vicino alla scuola per favorire la continuità nel passaggio dei bambini da un istituto all'altro.

CAN PIRANO: CONCERTI DI ALTO LIVELLO AD INIZIO SETTEMBRE

La Comunità degli Italiani "Giuseppe Tartini" in collaborazione con la CAN di Pirano, ha promosso in settembre due appuntamenti con la musica di altissimo livello. Nell'ambito dei festeggiamenti per i 60 anni del simposio di scultura "Forma viva", ha organizzato il 19 settembre il concerto dei "Filarmonici di Roma", che ha entusiasmato il pubblico nel meraviglioso anfiteatro naturale di Sezza, con un programma preparato per l'occasione. Il giorno dopo al Chiostro del Convento francescano di Pirano ha accolto il duo Luca Pincini, al violoncello e Gilda Buttà al pianoforte. Brani centrali della serata, la musica di Ennio Morricone, di cui i due musicisti sono stati stretti collaboratori. Le manifestazioni hanno usufruito del sostegno della CAN Costiera, dell'Università popolare di Trieste, dell'Unione Italiana e del Comune di Pirano.

CAN ISOLA: TRA MUSICA E STORIA ISOLANA LE ATTIVITÀ DEL MESE

Ultimo appuntamento del ciclo "Isola in musica 2021" agli inizi di settembre. Il cinema estivo Arrigioni ha fatto da teatro all'omaggio a Pino Daniele, tributato dal gruppo "Blues Metropolitan". Con una splendida interpretazione hanno portato al pubblico, giunto anche da oltre confine, non solo la musica, ma soprattutto la poesia del grande autore napoletano. La platea ha dimostrato di apprezzare molto e ha risposto, oltre che con fragorosi applausi, anche cantando le canzoni di Pino Daniele. Incentrato sulla storia locale, invece, la presentazione del libro "Isolani interessanti" di Nataša Benčić, condotta da Claudia Raspolič. Le due giornaliste hanno posto in rilievo le figure dei 99 personaggi (tra i quali molti connazionali) inclusi nel volume, che rappresentano uno spaccato della storia isolana.

IZOLA ŽE RAZMIŠLJA O NOVIH EVROPSKIH PROJEKTIH

Javni zavod za podjetništvo je že pred časom predstavil razvojne projekte, sofinancirane z Evropskimi sredstvi. Gre za dokončanje kolesarske poti Porečanka od Kopra do Strunjana.

Sedaj Javni zavod skupaj z občino Izola aktivno pripravlja projekte za povezavo zaledja s centrom mesta, in sicer želijo povezati Barede, Šared, Malijo in Korte. Pred pričetkom kateregakoli novega projekta, se ga bo predstavilo v Krajevni skupnosti kot tudi prebivalcem na območju, kjer se bo projekt umeščal v prostor. Projekti so zasnovani fleksibilno in se bodo lahko prilagajali tudi v kasnejših fazah. Pripravljajo se v luči koriščenja evropskih sredstev finančne perspektive 2021-2027 za urejanje kolesarskih poti in ohranjanja biodiverzitete, priprava pa se sofinancira iz projekta Podporne točke za EUSAIR, Interreg ADRION 2014-2020. Skrbno pripravljajo načrte in analize, da ugotovijo, katere poti bi bile bolj, in katere manj primerne za povezavo in tako uspešno izpeljavo projekta. Zagotovo je zaradi velikega prometa najmanj primerna glavna cesta, zato preučujejo možnosti urejanja kolesarske poti po manj prometnih. Ena izmed idej je izmenična oziroma krožna kolesarska pot, kjer bi se kolesarji po položnejši poti vzpenjali, po strmi in tudi krajši poti, pa bi se spuščali. Kolesarska pot bi bila tako alternativa vožnji z avtomobili in avtobusi, dopuščajo pa tudi možnost nekakšne izmenjevalnice navadnih koles z električnimi saj je vzpon z električnimi kolesi neprimerno lažji.

Projekt trajnostna tržnica v parku

Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani je pod skupnim imenom "Ekološki visitor center Malija" zbrala nekaj vidnejših idej za atraktivnejšo podobo izolskega zaledja in jo tako narediti privlačnejšo za turiste.

Idejna zasnova projekta je nov vaški trg na Maliji, zbirališče ljudi v objemu zelenega parka in vode. Trg pod krošnjami dreves napajajo žepi različnih aktivnosti; izposojevalnica in polnilnica e-koles, kolo za polnjenje malih elektronskih

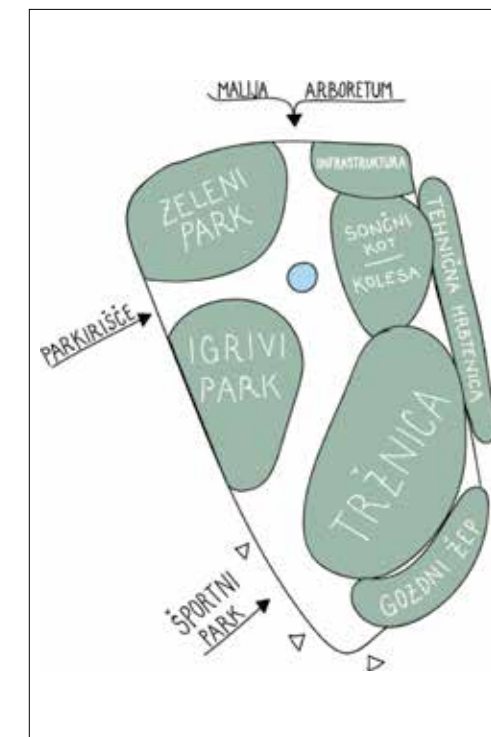
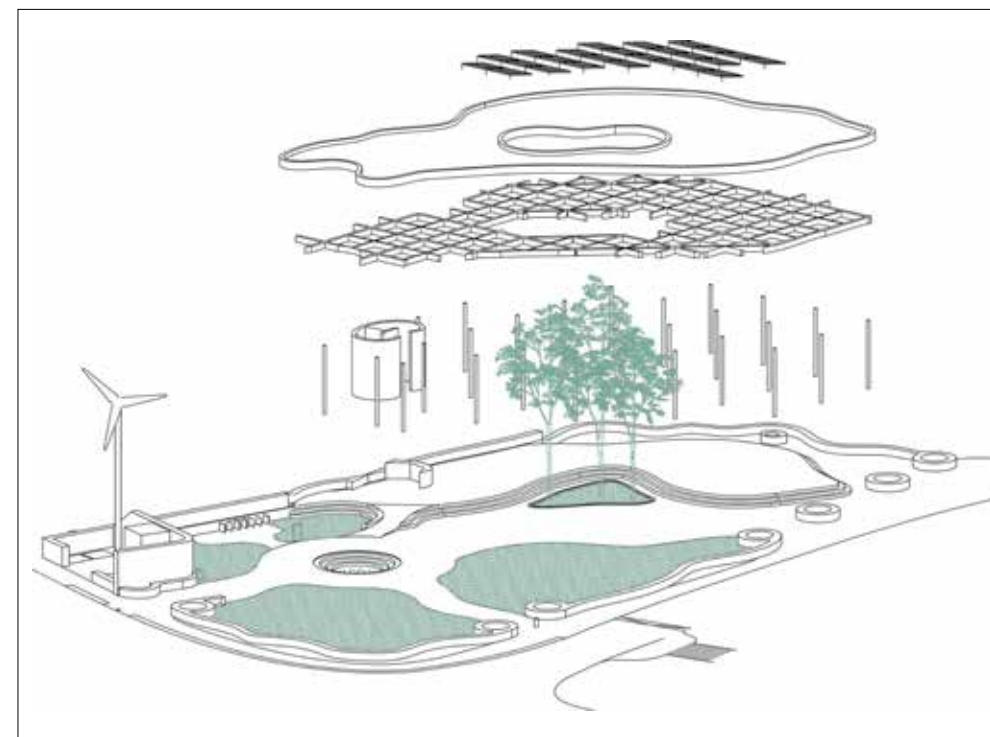
naprav, otroško igrišče, park z zelenico in stopničasti vodnjak. Celotno območje obdaja nizek suho zidan kamniti zid, ki služi kot klop in z zvijanjem po obodu tvori intimnejše sociopetalne zalivčke.

Zasnovani trg predstavlja vstopno točko Arboretuma in se z njim programsko dopolnjuje. Je križišče in izhodišče kolesarskih in peš poti, saj si s športnim parkom deli veliko parkirišče.

Vključuje pokrito a odprto tržnico, kjer se lahko poleg prodaje lokalnih pridelkov in izdelkov odvijajo različni dogodki. Celoten koncept njenega delovanja je trajnosten in samozadosten, od uporabljenih materialov, do vgrajenih sistemov. Električni sistem zajema

energijo vetra, sonca, kinetično energijo hoje in občasno padavinske vode in jo hrani v baterijski enoti. Le-ta se uporablja za razsvetlavo tržnice in polnilno postajo električnih koles. Svetilke v parku imajo vgrajene kolektorje in baterijo za samostojno delovanje.

Vodni sistem zajema deževnico s celotne površine strehe in jo hrani v cisternah. Deževnica se preko filtrov očisti in teče do lijakov, pitnikov in vodnjaka. Po prvi uporabi t.i. siva voda odteče v prvo rastlinsko celico, kjer se prečisti s pronicanjem skozi plasti in rastline, ki počrpajo organske snovi. Očiščena voda se črpa v straniščne kotličke. Po splakovanju odteče v greznico, kjer se ločijo trdi deli in t.i. črna

voda, ki odteče v drugo rastlinsko celico, kjer večkrat zakroži. Očiščena se zbira v zbiralniku za zalivanje parka in čiščenje talnih površin. Tako se isto vodo uporabi petkrat, hkrati pa je za odplake poskrbljeno znotraj območja.

Zasaditev je mešanica lokalnih grmovnic in

drevesnih vrst od katerih je vsaj polovica sadna. Umeščanje rastlin sledi konceptu gozdnega vrta.

Zelenje in vodni element z izhlapevanjem ustvarjajo hladnejšo in prijetnejšo mikroklimo v parku. Vodnjak se lahko poljubno napolni ali škropi in je namenjen namakanju ter igri.

Objekt tržnice je zasnovan kot večnamenski prostor v katerem se lahko odvije več različnih scenarijev uporabe.

vikend, bar

tržnica

sejem

koncert, filmski večer

TONE PARTLJIČ

Dovolj je samo ime, pa se spomnimo njegovih komedij, pa filmov po njegovih scenarijih. Spomnimo se tudi njegovih nastopov v parlamentu. Iz gledališča je odšel, ker ga je okolje utesnjevalo in si je želel pisati. Zdaj je že nekaj let upokojen in je zadovoljen v svoji delovni sobi, pred belim ekranom.

Med najinim pogovorom je neprestano zvonil telefon. Pravi, da veliko bere, v času corone je tretjič prebral Bratje Karamazovi in zdaj komaj čaka na predstavo Tisto noč sem jo videl, ki jo bodo uprozorili v SNG Maribor. In ko ga povprašam o tem, kaj si misli o odnosu aktualne oblasti do kulture in umetnosti, pravi, da ga ohol, vzvišen in komandirski položaj čudi. Za razliko od mnogih je prepričan, da je razmišljanje, da je umetnik lahko dober samo, če mu gre slabo, nevarno.

Vaše življenje je vedno življenje na drugi strani. Ne na tisti, ki je "prava". Je to stališče ali razmislek?

V zadregi sem. Težko bi rekel, da sem a priori na drugi strani. Seveda pa razsojati o samem sebi ni najbolj zanesljivo. V resnici ne delim ljudi na leve ali desne, ne na "moje" in njihove, še najbolj jih delim na to, ali berejo knjige ali ne. V prejšnji državi smo delili, ali so bili v partiji ali ne. A vsak človek je svet zase in zelo se trudim, da bi ga razumel. Če berem Dostojevskega, se kar čudim, kako poskuša Razkolnikova kot morilca razumeti. V njem išče in najde nekaj globoko človeškega.

Ti, Bojana, bi me lahko dvakrat zelo prizadela ali pa bi te dobil na laži, pa še ne bi bil jezen nate. Poskušal bi si tvoje ravnanje razložiti, ali se vprašati, kaj je bilo, da si tako ravnala. Če pa bi se to ponavljalo, bi prekinil odnose s tabo. S sedemnajstimi leti sem bil sprejet v partijo, ker sem bil med boljšimi dijaki na učiteljskišči. Nihče me ni o tem ničesar vprašal, vendar se mi je takrat, leta 1957, zdelo to nekaj odličnega. Verjel sem v ideje socializma in komunizma, o katerih so nas učili.

Kar vsakega pa tudi niso sprejeli!?

Ne, niso. Takrat sem še verjel, da bomo nekoč vsi enaki, da bodo trenutni nesporazumi preseženi... Kasneje se pač soočiš s stvarnostjo. Danes, ko prebiram različne stvari o preteklosti, so mi predvojni komunisti nekako simpatični. Marx je začel svoj Manifest s stavkom o strahu, ki hodi po Evropi, strah komunizma. Takrat so že vsakega, ki ni bil dovolj katoliški ali pa se je upiral, označili za komunisto. Svet so delili na pridne in komuniste. Komunisti, da ga hočejo spremeniti z revolucijo. Veliko mladih ljudi je verjelo. Vendar so jih zelo preganjali in zapirali v Glavnjači, Bileči, Mitrovici... Če pogledam zgodbo Prežihovega Voranca, deset let ni smel domov, ker bi ga poslali v Glavnjačo. Predvojni komunisti se mi zdijo malo podobni prvim kristjanom, ki so jih

vsil preganjali. Mi pa danes presojava komuniste samo po tistih, ki so bili po vojni na oblasti. In oblast je vedno oblast. Za današnjo smo bili pred tridesetimi leti vsi na ulicah, danes pa večini vzbujajo srd in proteste. Varujem se a priori sodb. Čez en teden (pogovor je tekel 20/9) bom ob Mednarodnem dnevu miru govoril na Cerju. Ker ne bom govoril samo o Tigru, sem ponovno prebiral zgodovino Primorcev, za katere mislim, da so v prejšnjem stoletju najbolj trpeli. Skozi zgodovino se tudi razbere, da jih niti Beograd niti Ljubljana nista dobro razumela. Kakor tudi danes ne. Ko pa odprem geslo na Googlu NOB na Primorskem, je prva razlaga partizani niso bili brezmadežni in da so pobili več Primorcev kot sovražnikov in več kot fašisti. Trditve ni podkrepjena z nobenimi dokazi. Ali to pomeni, da se moramo italijanskim fašistom opravičiti, ker je doslej veljalo, da so oni uprizarjali genocid nad slovenskim narodom? "Zgodovinar" z desnice je ugotovil, da so primorske Slovence v glavnem pobijali partizani. Vse si izmislimo, da sami sebe napadamo in ponižujemo.

Pisatelji, pa ne bom mitiziral svojega pisateljstva, imamo to lastnost, da ne govorimo kar povprek o ljudeh in dejstvih, zanimajo nas ljudje z imeni in priimki in njihova usoda. Od tod se učimo. Ne moreš povprek pisati o partizanih, ne da bi bil pripravljen razumeti okoliščine in iskati tudi resnico in človečnost. Aishil je pred skoraj dve in pol stoletjem napisal tregedijo Perziji, kjer sočustvuje s tragičnimi perzijskimi materami, torej sovražnikovimi, ki po dolgih letih čakanja na poražene vojake med vračajočimi iščejo sinove. Zmagovalni Grk sočustvuje z materjo sovražnika! Ali: Antigona ima dva mrtva brata, dve trupli, ki ju je treba pokopati, pokoplje tudi Polineika, za katerega pravijo, da je bil izdajalec. Izreče legendarni stavek, ki bi nam prišel zelo prav: Ne da sovražim, da ljubim sem na svetu in pokoplje tudi tistega, ki mu drugi pravijo izdajalec.

Tako kot mi, se nihče v Evropi ne ukvarja s svojo zgodovino.

Drži. Pesnik Igor Gruden je napisal pesem Silvestrovo 43, v kateri pogleda skozi rešetke okna zapora na Rabu in vidi mladega italijanskega vojaka na straži ter sočustvuje z njim. V tistem fašističnem času, v zaporu, ki bi ga danes nekateri radi prikazali kot počitnice, ima pesnik srce še za nekoga. Kaj je z nami, je zame veliko vprašanje.

Namesto oddaje Kdo nam laže? bi se jaz raje vprašal, kdo nas hujska, kdo nas razdvaja,

zakaj nekdo reče slovenskim protestnikom in celo novinarjem RTV fašistična levica. Mi bomo zdaj svetu razlagali, da imamo fašiste?! Minister uporablja besednjak, ki ne bi smel biti njegov. Nisem torej na drugi strani, če rečem, da tako pač ne gre. Kdaj bomo nehali žreti drug drugega? Cankar ni zastoj leta 1918 rekel, da nam je potrebno očiščenje in pomlajenje. Zdaj, ko imamo svojo državo, bi morali iskati očiščenje od preteklih zamer in pomiritev med seboj.

Štirinajst let ste bili poslanec v državnem zboru. V prvem sklicu je bilo v DZ dvanajst kulturnikov, danes imamo dva. Politiko ste gledali od blizu, najbrž imate razlago za vse to, kar se dogaja?

Razložil vam bom razliko med zasebnikom pisateljem Partljičem in poslancem Partljičem, tudi članom stranke. To sta dve osebi. Prvič sem bil, še po stari ustavi v večstrankarsko skupščino izvoljen leta 1990 na listi LDS Liberalna stranka, ko jo je vodil J. Školjč, a nisem bil njen član. Od blizu sem spoznal politiko, tudi sebe. Sam pa sem vedno trdil, da nisem politik, ampak sem v službi DZ kot poslanec. Dve leti smo na primer delali ustavo in če takrat ne bi bil zraven, je ne bi poznal. Mi je pa jasno, da se ima vsak Slovenec za mojstra v politiki. Pridem na primer v dom starejših občanov, starejša gospa me vpraša, ali sem njen sin. Na vprašanje, kako ji gre v domu, odgovori, da ji ni dolgčas, ker vsak večer gleda televizijo in ima našo politiko v malem prstu. Takih mojstrov in poznavalcev je preveč in sem zato hvaležen, da sem vse skupaj videl od blizu. Zadovoljen sem s sabo iz tistega obdobja, ker nisem naredil kakega nečastnega dejanja, vsaj mislim tako, edino predolgo sem bil. Lahko, da sem se velikokrat zmotil. Sem pa velikokrat sklenil kompromis s samim seboj. Tudi takega, v katerega nisem stoodstotno verjel. Po Bajukovi vladi je na volitvah 2000 LDS pod Drnovškom dobila daleč največ glasov Demokratska stranka, v kateri so bili na primer Bavčar, Bučar, Biziljeva, Peršak, Rupel, Omerza, Simčičeva, pa je bila del opozicije. Kmalu so ugotovili, da ne bodo imeli vpliva, niti funkcij, če bodo opozicija. Tako smo imeli januarja 2001 združitveni kongres z DS, zelenimi in socialisti. Ko so bili še opozicija, so takoj napadli nove ministre, ki so bili izvoljeni namesto njih in sem govoril slabo o njih. Ko pa so pristopili k nam, sem si rekel, pa saj so čisto simpatični. Bavčar je že veliko naredil tudi dobrega. Rupel je moj pisateljski kolega in so bili simpatični in naenkrat naši. To, da sem jih sprejel,

pa se mi ni zdelo nemoralno. V takih primerih etični in moralni razlogi nimajo prve besede, imajo jo pa politični in strankarski. Ni me pekla vest. Zasebnik Partljič ne bi tako ravnal. Skratka gre za dva vzporedna svetova, in to se mi zdi osnovno spoznanje. K sreči, mi vsega tega ni treba več početi. Če bi kot Partljič tako hinavsko spreminjal stališča, bi me bilo sram. Politika pa je baje pragmatična.

V sobotnem Delu je portret Nike Kovač, ki je bila tudi ena od sogovornic Obale plus na pogovoru ob zaključku Primorskega poletnega festivala. Ki pravi, (navajam po spominu), da vstop v

institucije spremeni človeka, tudi tiste v DZ. Ko nekdo postane poslanec, je težko dosegljiv, vsi poslanci imajo iste pisarne, jedo v isti menzi in imajo iste probleme, zelo hitro izgubijo stik z okolico in se preveč ukvarjajo s tem, da stolčke obdržijo.

Drži! Četudi sem hotel že prej sam zapustiti "stolček", ko Drnovšek ni bil več naš predsednik. **Poleg vsega je izobrazbeni nivo parlamenta v povprečju nižji, kot je bil včasih. Nič nimam proti ljudem, ki nimajo izobrazbe, imam pa probleme z ljudmi, ki so brez dostojanstva. Ker se**

jim to tudi pozna v načinu razmišljanja, v komunikaciji, v nivoju razprave...

Drži, da je kulturni nivo veliko nižji, kot je bil, za izobrazbenega ne vem. Malo zagovarjam poslance. Nihče od njih ni bil imenovan, vsi so bili izvoljeni. In ko so izvoljeni, je mogoče že čez pet dni to nenadoma devetdeset največjih butnov, največjih pokvarjencev, devetdeset tistih, ki delajo samo za denar. Kar je pripeljalo do tega, da častni ljudje nočejo več v politiko. Kar je zelo narobe, poslanski položaj bi moral biti časten in ljudje tudi. Zagotavljam, da je med poslanci bistveno manj korupcije kot kjerkoli drugje. Meni ni nihče nikoli ponujal podkupnine... Okoli me prinesejo nekateri obrtniki, tisti, ki mi prodajo avto in se za polovico zlaže pri preoženih kilometrih, mnogi me prosijo, da bi jim kako zagotovil prednost v vrstah v bolnici, za službe, štipendije... Pa niso poslanci. Cela družba ni boljša, vsi pa kažejo samo na devetdeset poslancev in vladne ljudi...S tem, ko kažemo na ljudi v DZ in v vladi kot na največje bedake, kažemo tudi nase. Taki so, kot vsi mi. So samo posledica kriterijev, ki so popustili, med njimi so tudi veliki bedaki. Ljudje radi volijo tiste, ki na konvencijah grozijo, bom šel v Ljubljano, jim bom pokazal, vse jih bom "zjebal". Taki so ljudem všeč. In takih nekulturnih poslancev je več, kot jih je bilo in ko poslušam njihove izključujoče debate, žalitve, se mi zdi, da je slabše, kot je bilo takrat, ko sem bil jaz v parlamentu. Da o nekaterih ministrih niti ne govorim. Ne bom jih imenoval, ampak dva, trije so prava sramota.

Ko ste stopili v partijo ste imeli predstavo o tem, kako se bo svet razvijal in kam...

O tem so nas učili. In na učiteljskišči sem si želel svet brez izkoriščanja.

Ko je nastala nova država, ste tudi imeli predstavo...

Ko sem iz učiteljskišča prišel učiti na vas, sem se mukoma sprijaznil s tem. Ko sem začel pisati, kar sem videl po resnici, sem imel takoj težave. Družba je govorila eno, dogajalo pa se je drugo. **Zdaj imate enainosemdeset let, zamenjali ste tri sisteme, vojna je bila... Kakšna je vaša napoved? Kaj se bo s tem svetom še dogajalo? Kam gremo?**

Prvič doslej je moj pogled pesimističen. Preden sem začel pisati neko novo prozo, sem prebral za kakih tri tisoč strani knjig o nacizmu, dve Hitlerjevi monografiji, Mussolinijevo že prej, Goebelsevi biografiji in pisma, predvsem zato, da bi razumel. Osupljen sem se zalotil, da od nacističnih voditeljev prebiram enake ali

podobne stavke, kot jih slišim v svetu danes. In tudi pri nas. In podobne poteze politike, od napadov na medije, diskvalifikacije, prilagajanje zgodovine, iskane sovražnika... Pred tridesetimi leti nismo poznali formulacije sovražni govor, danes pa je okoli nas vsak dan. Neverjetno je, kaj vse so ljudje pripravljene verjeti in kako zlahka podcenjujejo druge. Vzdušje v tridesetih letih prejšnjega stoletja je podobno današnjemu. Čeprav upam, da se motim. Povedal bom nekaj, pa ne zato, da bi se hvalil, ampak zato, ker še danes mislim, da sem imel prav. Bil sem zadnji v parlamentu, ki je za pultom protestiral zoper dogovor o izbrisanih. Tolikokrat sem bil tam, da so mi že moji iz poslanske skupine to očitali, rekoč, daj mir, saj vidiš, da se ne spleča. V okviru bralne značke in kulturnih povezav sem bil na številnih sestankih pri naših zdomcih v Nemčiji, kjer so bili zbrani učitelji, župniki, predsedniki društev, funkcionarji teh naših zvez, leta 1990 med sabo skrajno razklani. Organizirala je ta srečanja naša oblast, jaz pa sem bil tam kot kulturnik, ker sem med učitelji propagiral bralno značko. Na enem od teh srečanj je nekdo od organizatorjev vprašal, kdo ni sprejel nemškega državljanstva. Kakšnih dvajset ljudi je dvignilo roke in predstavnik države je rekel: »Najlepša hvala v imenu republike Slovenije, hvala vam za ta patriotizem.«

Potem pa smo mi od ljudi z juga zahtevali, da vzamejo naše državljanstvo ali pa grejo. Ker je bila ta ista oseba, predstavnik države zdaj v državnem zboru, sem stopil za pult in ga spomnil, da je pohvalil tiste, ki niso hoteli vzeti nemškega državljanstva, zdaj pa pravi, da bomo izgnali tiste, ki ne bodo vzeli našega. A nimajo istih pravic? Do zadnjega sem govoril, da bo to nesreča, administrativni genocid. Zdaj pa jamramo, ker ni nikogar, ki bi obiral grozdje, hmelj, jabolka itd. Se imamo za državljane Evrope, študiramo, delamo, živimo po vsej Evropi brez pogojev o državljanstvu. In vse te ljudi spet vabimo nazaj, ker ne želimo delati za nizke plače. Rajši v Avstriji in Italiji. Kako nezrelo in nehumano smo se obnašali! In beremo, kako nehumano ravnamo z njimi. Tovšakova jim je baje pobrala celo denar, ki so ga pošiljali domov...

Toda, kar bi poudaril, nočem biti sodnik za nazaj in pisatelj nismo sodniki prejšnjim časom, ne prejšnjim ljudem. Kaj šele v časih vojne, o čemer zdaj vsi dajejo sodbe. Ne vem, kaj bi naredil, če bi moji mami držali pištolo na sence in mi grozili, da me bodo ubili, če ne povem, kje so partizani. Ne vem.

Enkrat ste rekli, da je najslabša lastnost Štajercev ta, da čez Trojane gledajo v Ljubljano in ji zavidajo. Anja Zag Golob je v sobotni prilogi Večera napisala pismo županu Arsenoviču, naj bo ponosen na svoje mesto in naj iz Maribora ne dela druge Ljubljane, ker drži v rokah biser

in se naj obenem zaveda dejstva, da je umetnost za humanost družbe nujna.

Sem tudi jaz prebral.

Ampak zakaj je treba gledati v Ljubljano?

Zato ker Slovenec vedno gleda, kaj ima sosed. Moj oče je leta 1940 iz hlapca (sam se je imenoval delavec) na kmetiji napredoval v kmetičarja na železnici. To sem popisal v romanu Pesnica. Zdelo se nam je, da smo naredili velik socialni skok, oče je bil v državni službi, od koder ga ne morejo odpustiti, dobil je dve uniformi, mama ga je likala, kot da je oficir. Naša družina se nikoli ni imela tako dobro kot takrat. Potem pa se spomnim, po vojni, ko je oče dobil povišico. Vsi smo bili veseli, očetu pa je veselje grenilo dejstvo, da je njegov šef dobil višjo kot on. To se mi zdi zelo slovenska lastnost. Pa še eno čudno lastnost imamo, ki sem jo preganjal, kjer sem le mogel, da je več vreden tisti, ki se mu godijo čim večje krivice in je čim večji revež. In potem tekmuje, kdo je večji revež. Kot poslanec sem bil v odboru za kulturo in šolstvo, ob napovedih

štrajka so tekmovali med sabo, kdo je večji revež, učitelji ali medicinske sestre, invalidi vojne ali civilni invalidi itd. In župani so tekmovali, katera občina je revnejša... Je pa A. Trstenjak napisal, da so Primorci malo bolj ponosni, da smo Štajerci vedno gledali nekdanje nemške gospodarje od spodaj navzgor, Primorci pa Italijane od zgoraj navzdol.

Kakšni se zdijo pa vam?

Taki. Meni so nekateri Štajerci že očitali, da pretiravam z zaslugami, ki jih pripisujem Primorcem. K nam, na Štajersko, so po prvi vojni prinesli občutek za nacionalni ponos, visoko kulturo (med tistimi, ki so pribežali k nam je bilo veliko učiteljev, železničarjev, igralcev, poštarjev in administratorjev). Prišlo je kakšnih štiri tisoč glasnih in temperamentnih ljudi. Spremenili so prehrano, gojili druge kulture, paradiznih (cela Pesnica se je čudila rdečim jabolkom, ki rastejo tako nizko, da ni treba plezati na drevo, ko so videli pri Mrmolji prvi paradiznik), melancane, šparglje, namesto koruze, pese, krompirja in

fižola, kar smo v glavnem gojili mi na vrtovih. Niso hoteli bučnega olja (ta šmir, s katerim so fašisti že zastupili Bratoža), v nebo so kovali oljčno in so si organizirali prevoz oljčnega olja in sardel. Takrat so bili vlaki še točni in sardele so zjutraj plavale v morju, popoldan pa so bile ocvrte v Mariboru. Domačini so jih jedli namesto pasje radosti in golaža. Kuhali so vampe na tržaški način. To je sicer malo anekdotično, a tako je bilo. Mene je slovenščino učila Lučka Grmek iz Trsta. Majhna, drobna, v delovnem plašču, spodaj pa vedno bele bluze, za katere se je zdelo, da so danes zlikane. In najbrž so tudi bile. Bil sem najboljši v slovenščini, tudi na učiteljski in vsega me je ona naučila. Spomnim se, da je moral nekdo delati popravni izpit v zadnjem razredu nižje gimnazije. Rekla mu je, da se mora naučiti, kaj se piše z veliko začetnico. Fant se je razjokal, češ, saj bo avtomehanic in tega ne bo nikoli potreboval. Učiteljica je prebledela, prišla za mizo in mu rekla, naj jo enkrat za zmeraj poslušamo: "V Trstu imam mamo in sestro, oče in jaz sva

1936 leta pobegnili v Slovenijo, ker je moj oče rekel, da bo govoril slovensko in ne italijansko." Bežala je z njim, ker je bila na učiteljski in ji je bilo jasno, da ne bo dobila službe. Ko so prišli Nemci, njen oče ni hotel izobesiti zastave za Hitlerjev rojstni dan. Odpeljali so ga v Dachau in tam je umrl. "Kaj vse sem pretrpela," je dejala," pa tudi veliko ljudi je umrlo zaradi slovenščine, ne morete reči, da vam ni mar za slovenščino." Še danes jo vidim pred sabo. Morda sem tudi zaradi tega patetičen, toda Primorci so name naredili izjemen vtis. V mariborski Drami je bilo leta 1923 nekaj čez dvajset igralcev, petnajst jih je bilo Tržčanov. Organizirali so dva pevka zbor, kulturna društva; Maister je imel Tržaški bataljon. Primorci so prinesli nacionalni ponos in visoko kulturo, v to sem trdno prepričan, četudi se mi bo kdo posmehoval zaradi tega.

Slišim, da zadnje čase veliko in uspešno gostujete na Primorskem?

Ja, tudi veliko dobrih prijateljev imam tam. Med drugimi je to Gorazd Humer, predsednik društva Tiger, ki je napisal fenomenalno knjigo o nekdanjem piranskem mostu, še prej o najvačjem kamnitem na svetu v enem loku solkanskem. Goriški zdravnik in dobrotnik Miha Demšar pa je moj najboljši prijatelj.

Za vaše pisanje velja, da je satirično in humorno, sarkastično, izhodišče pa etična, delovna, cankarjanska prizadetost ob povojnem dogajanju, zaznamuje ga predvsem kritično in človeško prizadeto pisanje o času in razmerah. Je na ta način pisanje vplivalo tudi to, da ste živeli v revni družini, čeprav je bila revščina v tistih časih, ko ste bili vi mladi, nekaj drugega kot je danes?

To kar ste navedli velja za moje pisanje tam do leta 1970, 1972. Mi niti nismo bili najbolj revni v Pesnici, kjer smo živeli, ker je bila cela Pesnica revna. Bili so časi, ko ni bilo kruha, jedli smo neki koruzni tomerl. Vsi trije otroci smo hodili v šolo, čeprav je mama delala pri kmetih, oče pa je bil kmetičar. Pri nas sva brala mama in jaz, mama je imela šest razredov osnovne šole. Župnik in učitelj sta prišla na kmetijo, kjer je delala kot pastirica in rekla, naj jo pošljejo naprej v šolo, a je niso, ker so pač potrebovali nekoga, ki bo delal. Oče šole ni maral. Mama je brala vse, kar sem bral jaz, kar me je zelo presenetilo. Pri osemdesetih je na pamet deklamirala dve ure slovenske pesmi, Krst pri Savici, Jenka. Bil sem ji podoben. Tudi jaz sem bral vse od začetka, najprej celega Jurčiča in tako dalje. Potem pa sem srečal Cankarja. Ta vzorec, ki sem ga prej očital Slovencem, mi je tako pri srcu! Ubogi revni otrok, ki ga nihče ne razume in sanjari, kaj bi rad bil, ki ima zlato mater, ki se mu godijo krivice. Cel sem se našel v Cankarju. Cankarja sem celega prebral najmanj desetkrat. Še zdaj se lahko važim pred teboj, da znam na pamet vsaj za eno

uro njegovih tekstov. Ko sem začel pisati prve pesmi, sem si mislil, da bom zelo slaven pesnik, če bom samo ena desetina Cankarja. Napisal sem prvo igro Ribe na plitvini in so rekli kritiki, da je cankarjanska. Ko sem napisal prvo knjigo Ne glej za pticami in so jo igrali v Drami, so pisali, da gre za socialne Cankarjeve črtice. Res sem bil nor na Cankarja. S Cankarjem sem poskušal osvajati dekleta, ne prav uspešno, gledale so me, kot da sem padel na glavo. Še danes mislim, pa nisem edini, da Slovenci do zdaj niso imeli boljšega dramatika. Oboje, Za narodov blagor in Hlapci, me je peljalo v gledališče. Vlogo Jermana sem znal na pamet, hotel sem se ponuditi Drami, da lahko zamenjam Severja, če bo kdaj zbolel.

In kdaj se je zgodil preobrat?

Šele pri tridesetih se mi je zgodil popoln preobrat, ampak ne anticankarjanski. Prvič, ugotovil sem, da se mi v družbi, ker sem veseljak, vsi režijo, da me imajo za šaljivca. Drugič, da so po Cankarjevih poteh hodili skoraj vsi slovenski pisatelji. Zaradi žalostnih zgodb o krivicah, saj se vsi Slovenci sami sebi smilimo, sem si mislil, me ne bodo opazili, če bom napisal komedijo in se bodo vsi režali. Prišlo je do preobrata. Nisem se odločil špekulativno, prišlo je samo od sebe. Še danes mislim, da je Cankar naš najboljši dramatik, da ima nekaj najboljših strani slovenske proze, predvsem pa je bil naš najboljši politik. Leta 1909 je v predavanju Slovenci in Jugoslovani rekel, pustimo to Avstrijo v lastnem dreku, ustanovimo vendar republiko Jugoslavijo in dodal, da pa to ne more biti jezikovno vprašanje. In to je dejal pred prvo svetovno vojno. Danes je njegovo svetobolje in popolna identifikacija s Hlapcem Jernejem, ko imamo svojo državo in bi bili radi v Evropi, najbrž preseženo. Narod, ki se na tak način smili samemu sebi, ne more biti moderen evropski narod.

In potem sem napisal Ščuke pa ni. Videl sem, da mi komedija leži, uprizorjenih imam trideset komedij. Ene boljše, ene slabše. Takrat sem domišljavo rekel, da sem najboljši slovenski komediograf, a sem dodal, ker sem edini. Tako sem nekaj časa pisal komedije. Potem mi je ta kobila crknila. Čeprav sem bil tudi učitelj in poslanec, me je časovno in miselno najbolj okupiralo in izčrpavalo gledališče. Ko so me povabili v gledališče, so se mi uresničile sanje. Kot dramaturg ali umetniški vodja sem bil odgovoren za vse, kar se je v gledališču dogajalo. In ko sem po dvajsetih letih odšel iz gledališča, sem si neskončno oddahnil. Iz dveh razlogov. Ko sem postal umetniški vodja Mestnega gledališča in nato Drame, je bila moja prva skrb, ali bodo vsi veliki igralci Štefka Drolc, Majda Potokar, Ivanka Mežan, Milena Zupančič, Polde Blbič, Danilo Benedičič, Juruj Souček, Ivo Ban, Rac, Valič, zadovoljni ali bodo za njih dovolj pravih vlog, obenem pa sem želel mlajšim, ki so že trkali na vrata, zagotoviti razvoj. Čeprav sem to delal

rad, cele noči od skrbi nisem spal. V Mestnem gledališču smo imeli še samoupravljanje in najbolj so mi nagajali slabi igralci, ki so imeli tudi največ časa. O repertoarju nisem odločal sam, potrdil ga je svet in strokovni svet gledališča. Če se samoupravljavci niso videli v njem, so glasovali proti. Vedno sem se lahko izgovarjal, oni so mi to črtali, a sem trpel ko pesjan. Naenkrat se mi je zazdelo, da sem samo servis za druge. Iz strahu, da v gledališču ne bi bilo kaj narobe, in ker se mi je zdelo, da ne bom nikoli več nič napisal, sem se odločil za slovo, saj tudi debelih romanov nisem več bral. Samo drame. Ko sem enkrat za prvi maj lovil ribe v ribniku tu v bližini, sem potem, ko sem prišel domov, rekel ženi, Milka, dal bom odpoved v Drami. Ona si je to želela, jaz sem živel v Ljubljani, ona pa v Mariboru, ker je bila tukaj tudi v službi. Odšel sem iz gledališča.

Potem sem, ko sem bil v državnem zboru, napisal tri komedije Štajerc v Ljubljani, Gospa poslančeva, Politika, bolezen moja, ki jih je kritika označila za komedije tranzicije. Igrali so jih v Mestnem gledališču in so bile zelo uspešne. Ko sem bil v parlamentu, sem se najbolj zjezil, ko je po celodnevni razpravi prišel kdo od poslancev k meni in mi rekel, Partljič, samo to, kar se je danes tukaj dogajalo, napiši, pa boš imel najboljšo komedijo. Popolna znota! Če bi to res napisal, bi me z dvorane nagnali po petnajstih minutah, nihče se ne bi smejal. Komedija mora biti napisana z distance. To sta dva popolnoma različna sveta.

Hieng je dejal gledališče ni samo visoka umetnost, je tudi plebejska reč.

In dodal, da je z gledališčem šlo navzdol, ko so jih vodili pametni dramaturgi. V gledališču se morajo ljudje tudi smejati.

V Sloveniji imamo petnajst gledališč in še več skupin, ki igrajo. Nimamo pa gledališča, kjer bi igrali samo komedije, tako kot recimo Comedie française v Parizu, pa v Zagrebu, Beogradu. Pomeni tudi, da s tem razvijajo žanr. Ko ste delali v gledališču, ste kdaj razmišljali o tem, da bi ustanovili tako gledališče?

Ne, nisem. Je pa to moja bolečina. Razvita gledališka okolja imajo taka gledališča. Ljudje mislijo, da je stand up komedija nadomestek za to. Ni. Večkrat me kdo pokliče in mi reče: "Napiši komedijo za največ dva igralca in da bodo scena in kostumi šli v avto. Da nimamo stroškov in zaslužimo!" Tako ne bo nikoli novega Revizorja, ne Tartuffa, ne Za narodov blagor. Mi imamo degeneracijo, zlasti komedije, ki je nihče ne goji. Zelo malo imamo velike komedije. Potem sem začel pisati prozo in v tej sobi (pogovarjala sva se v njenem stanovanju v Mariboru, na desnem bregu Drave) se dobro počutim, moram pa biti sam. Moja največja bolečina je, da mi ljudje ne pustijo, da bi v miru pisal. Vsaj trideset rokopisov imam na kupu, ki so mi jih poslali različni ljudje,

naj jih preberem in povem svoje mnenje ali napišem spremne besede.

Kako si razlagate to, da Slovenci toliko pišejo?

Raje pišejo, tako jim ni treba brati. Jaz se dolgo pripravljam na pisanje. Vsak 1. januar si že trideset let v rokovnik, ki ga zdaj kupujem sam, včasih sem ga pa kot učitelj ali "funkcionar" dobival, zapišem "lani naredil" in potem zapišem načrte za letos. V starih koledarjih vidim, da sem dvajset let pisal načrt za roman v Slovenskih goricah. Pa ni šlo. Vse sem že vedel, osebe, kako bodo oblečene, imena, poklice, zaplete, kdo bo kradel, vse sem že imel pripravljeno...pa ni šlo. Potem sem se odločil napisati v tem romanu tudi zgodbo o mami in sem v treh vikendih napisal tristo strani. Zdaj imam potuho pri Beletini, pri Čandru, ki mi reče Tone, dali smo te v program, zdaj pa piši. Pa ne vem kaj. Potem me je pa sram, kaj sem rekel ja: "Budalo, a sem pohlepen na slavo in denar, nečimrnost ali kaj?" Potem pa se odpre. Sem se spomnil, da naše družine in življenja v Pesnici nisem popisal, da pa sem jo nosil kot bolečo rano že desetletja in grem pisat. Pošljem, Čander je kot kak moj ata, čeravno je mlajši od moje hčerke, pohvali me, vzpodbuja. In tako sem napisal roman o Pesnici, ki sem ga celo življenje nosil s seboj. Zdaj se čutim olajšanega. Toda, Bojana, če mi verjameš ali pa tudi ne, niti malo ne mitiziram svojega dela, niti se ne počutim umetnik ali kako "poklican". Poklicanega se počutim tako kot moja žena Milka, ki je učila geografijo. Tudi ni moje delo več vredno od njenega. Če bi me kdo vprašal, kaj delam, bi pač rekel, pišem knjige. Nikoli ne bi rekel, da sem umetnik ali ustvarjalec. Nobenih tovrstnih blodenj nimam. Ko pa sedim v tej sobi in imam pred sabo bel ekran, se počutim kot bog bogov. Jaz sem si izmislil te osebe, nihče drug, jaz jim dajem življenje, usodo in s tem se ni za igrat. Napisal sem Vdovstvo Karoline Žašler, ta je v resnici imela dva otroke, umrla je v bolnici v Mariboru. V noveli in filmu sem vse to izpustil in spremenil. Če pa prideš na Sladki vrh, ljudje pripovedujejo vsebino filma, ne

resnico, ki jo poznajo. In še marsikje vidim, da je resnica zgodbe tista prava. Ko sem hodil na Beli križ na počitnice, sem šel neko jutro z ribiči Droge na lov sardel. Zjutraj stojim na pomolu s štrimi litri Ribiča, pili so samo to in pride kapitan, četudi ribiške ladje Droga dva, je imel na rami čvarke. Povem mu, kdo sem in od kod in da so mi naročili, da se javim pri njem. In mi odgovori, jaz sem pa Poldo z Radgonskega vrha, sem slišal, da nekaj pišete, o meni bi morali napisati roman. Rojen sem bil na pokopališču, župnik je prerezal štrik, mama je padla na rob groba, umrla, mene pa so rešili. To zgodbo sem prenesel v roman. In zdaj me pa sošolka kliče s pokopališča, kje je pokopana tista Micika, glavna oseba iz romana Marija Snežna. Ji rečem, pa kaj ti verjameš vsemu, kar je napisano v knjigah. "Kaj, zlagal si se, mi pa smo najeli in plačali avtobus, da pridemo sem!" Te resnične anekdote mi na nek način povedo, da se ni za igrat v literaturi. Odgovoren si za tisto, kar si napisal. Lahko so posledice. Trudim se pri pisanju, pripravljen sem popravljati in ko dam, kar sem napisal, prebrat Milki, ji rečem: "Samo po resnici mi povej, če pa ne boš pohvalila, se pa pazi!" Zdaj imam čas za prozo in zdaj se počutim, da sem neke vrste pisatelj. Star sem enainosemdeset let in upam, da mi bodo prijatelji tudi povedali, če bom začel pisati slabo.

Vsebinska vaših komedij je vsakdanje življenje in v tem se ljudje prepoznajo.

O mojih komedijah so pisali, da so simpatične, ker nikogar ne obsojam, niti negativne osebe ne. Ne postavljam se v položaj, da sem več kot nekdo drug. Če bi se, bi moral nehati pisati.

Je mogoče o času, v katerem zdaj živimo (pandemija, covid), napisati komedijo?

Ja, a mora obstajati časovna distanca. Prej bi rad napisal komedijo iz parlamenta, ker še nisem vsega pozabil. A se v glavi še ni vse zbistrilo, da bi videl objektivno. Moja velika želja je, pa ne vem, če se mi vedno posreči, hoditi po meji, ki je za ene žalostna, istočasno pa je za druge lahko tudi smešna.

BO REKORDNA POLETNA SEZONA DOVOLJŠEN OBLIŽ ZA PANDEMIČNE »RANE«?

V Portorožu in Piranu so poleti presegli rezultate iz leta 2019, na letni ravni pa zaostajajo le še za slabo tretjino.

Če se je komu zdelo, da sta letos poleti Portorož in Piran pokala po šivih, se ni motil. Podatki o prenočitvah, povzeti s portala ttaksa.si, namreč kažejo, da so dosegli in presegli rezultate leta 2019. Tudi na letni ravni so številke boljše kot lani, za rekordnim letom 2019 pa zaostajajo »le« še za slabo tretjino, kar je v danih razmerah odličen rezultat.

V treh poletnih mesecih, od junija do konca avgusta, so skupaj zabeležili 913.800 nočitev, kar je 15 % več kot lani in 1 % več kot leta 2019. Še posebej je izstopal avgust, ko so zabeležili 401.000 nočitev, kar je 13 % več kot lani in 13,5 % več kot leta 2019.

Tudi bera osmih mesecev letošnjega leta ni zanemarljiva. Kljub zaprtju v začetnih mesecih so do konca avgusta zabeležili skoraj milijon prenočitev, kar je za 7,5 % več v primerjavi z lani in le 29 % manj kot predlani.

Turistični boni so tudi letos pripomogli k večji zasedenosti kapacitet z domačimi gosti. Se je

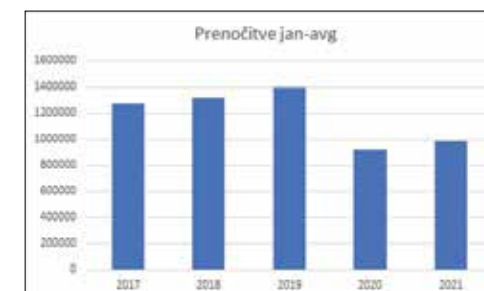
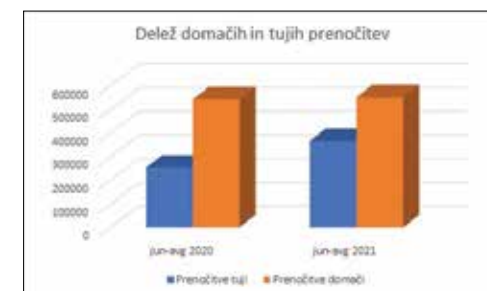
pa letos povečalo število tujih turistov, s čimer se je odvisnost od bonov nekoliko zmanjšala. Julija so tuji turisti ustvarili 40%, avgusta pa 45% vseh prenočitev (lani v obeh mesecih okoli 30 %). Od junija do avgusta je bilo med tuji največ Avstrijcev, Nemcev in Madžarov, sledili so Čehi, Italijani in Slovaki. Pred pandemijo so sicer tuji gosti poleti ustvarili kar tri četrtine vseh prenočitev na destinaciji.

Poleti so se kljub vsem okoliščinam zgodile številne prireditve, med njimi tudi veliko

tradicionalnih kot na primer Piranski glasbeni večeri, Festival Malvazija, Melodije morja in sonca, Piranski poletni utrip, Tartini festival in Ex-Tempore. Turistično združenje Portorož je poleti organiziralo tri prireditve na podeželju, in sicer Šupeter po domače, Praznik vina in česna v Novi vasi ter Praznik olja in bledeža v Padni. Poleg tega pa je junija in avgusta izvedlo tudi kar sedemintrideset dogodkov v sklopu programa Poletje v Portorožu. Kljub posebnim in predvsem hitro spreminjajočim se razmeram se je tako na destinaciji vsak teden zgodilo od petnajst do dvajset dogodkov.

Sezona v Portorožu in Piranu se še ni končala, saj so kapacitete še vedno dobro zasedene, ravno tako pa še vedno beležijo rast prenočitev v primerjavi z lani in predlani. Vsi si seveda želijo le, da bi čim dlje trajalo, saj trimesečna poletna sezona (čeprav odlična) ne zadostuje, da bi si turistično gospodarstvo lahko povsem opomoglo od številnih posledic pandemije.

Matej Sukič

OBETA SE NORO DOBRA GLEDALIŠKA SEZONA

Po lanski nepozabni sezoni, ko so se gledališča po Sloveniji zaprtju javnega življenja prilagodila s selitvijo na splet, je pred kulturnimi ustanovami obdobje, ki ga bo zaznamoval pogoj PCT. Kratico, ki pomeni preboleli, cepljeni, testirani, poznamo že vsi in posebne razlage ne potrebuje. Gre za pogoj, ki ima veliko gorečih nasprotnikov in ki je, hočeš nočeš, dodatno poglobil razdor med različnimi skupinami ljudi v družbi. A gre tudi za pogoj, ki sicer v ozkem in ustavno vprašljivem okviru, gledališčem, kulturnim domovom in drugim organizatorjem prireditev omogoča vsaj okrnjeno delovanje.

V Gledališču Koper so pripravljeno. Režiserka Nenni Delmestre zasedbo: Tjaša Hrovat, Rok Matek in Luka Cimprich, intenzivno vadi za prvo premiero v sezoni 2021/2022. Prodaja abonmajev je v polnem teku; zaradi povpraševanja, ki je nad pričakovanji, so vpis večernih, dijaškega in otroških abonmajev podaljšali do petka, 1. oktobra.

Zagotoviti želijo varno umetniško izkušnjo

»Koprsko gledališče je bilo vselej prostor srečanj, zblizevanja in razumevanja drugače mislečih. Zavedamo se, da je pogoj PCT, ki je obvezen za vse obiskovalce, odmik od tega. Vendar moramo naprej. Treba je misliti tudi na tiste, ki si kljub vsemu želijo varnega kulturnega udejstvovanja. Teh ni malo. To so naši abonenti, ki nam stojijo ob strani v dobrem in slabem. Ne smemo in ne želimo jih pustiti na cedilu,« je povedal vodja stikov z javnostmi v Gledališču Koper Matej Sukič. Njihovi imetniki si bodo ogledali sedem predstav. To bodo Laponska (C. Clemente, M. Angelet), komedija o laži, resnici in tanki črti med njima, Indijc hoče u Bronx (I. Horovitz), igra o (ne)sporazumevanju, Disney in razparač (P. Ridley), igra o nasilju in strahu, Ptičja farma (Je. Ivanc), glasbeno-plesna travestija (parodija) po Aristofanu, in Krčmarica Mirandolina (C. Goldoni), ki je komedija o zapeljivanju. Dve predstavi pa bodo abonenti izbrali iz nabora izbranih predstav Krst pri Savici

(F. Prešeren), In stoletje bo zardelo. Primer Kocbek (A. Inkret), Morje sten (G. Vojnovič) ter jerebika, štrudelj, ples pa še kaj (S. Semenič). Ena od pridobitev nove sezone je Artbus, ki so ga organizirali skupaj s podjetjem Memento Piran in Turistično agencijo Maona, in ki bo brezplačno vozil na vse premiere v Gledališču Koper.

Za dijake, otroke, mlade družine

V Gledališču Koper računajo tudi na dijake, ki so lani zaradi covida ostali brez večine predstav v živo. Vsebine, ki so jih videli po spletu, so le bežen približek gledališkemu doživetju, zato si v koprskem hramu kulture želijo, da se spet vrnejo v dvorane, zasedejo sedeže in predstavo gledajo brez vmesnikov. Vzgoja mladega gledališkega občinstva je namreč ena od temeljnih nalog institucije, ki jo od ustanovitve uspešno vodi direktorica in umetniška vodja Katja Pegan. V dijaškem abonmaju je pet predstav. To so Laponska, Indijc hoče u Bronx, Krčmarica Mirandolina, Krst pri Savici in Ptičja farma. Uspešna izvedba dijaškega abonmaja je zlasti v tem času poseben izziv.

Najmlajšim sta namenjena Mavrična ribica (od 5. leta dalje) in Mali oder (od 3. leta dalje). Predstave v obih otroških abonmajih sta skrbno izbrali direktorica Katja Pegan in gledališka pedagoginja Vanja Korenč. Tako se bodo otroci srečali s plesnimi predstavami, neverbalnim gledališčem, lutkami in plesom.

V tednu pred začetkom otroškega gledališkega festivala Pri svetilniku, ki vsako leto razveseljuje na tisoče otrok (zadnji predkoronski jih je več kot devet tisoč), je bilo v organizaciji tega edinstvenega in v zahodni slovenski regiji edinega festivala nadvse živahno. Zelo politično korektno bi lahko rekli, da je bil vsak dan poln izzivov. Dvajset šol in vrtcev se je prijavilo, vsi so imeli svoje dneve in ure ogledov že dolgo določene, predstave, ki jih ponuja gledališče, so si, glede na priporočljivo starost otrok, izbrali sami, avtobusi so bili naročeni, delavnice in učne ure pripravljene, pa so gledališki pedagoginji Vanji kljub vsemu skoraj pregoreli telefoni. Na njena vrata so trkali sodelavci iz drugih pisarn, ki so sprejemali klice ravnateljev in učiteljev, ker sta bila oba Vanjina telefona nenehno zasedena. Če ne bi ekipe gledališča preveval borbeni duh, bi lahko, z veliko razumevanja šol, odložili orožje (telefone), se skrili v kot in smilili sami sebi. Zgodilo se je namreč skoraj predvidljivo: kulturno ministrstvo ima za ogled javnih prireditev svoja merila in posledično tudi pogoje, prav tako šolsko ministrstvo, ki pa ima za obiskovanje pouka svoje pogoje, ki niso enaki, kot so tisti za obisk gledališča. Kako spraviti različne šole na javno prireditev, ki bi bila lahko tudi pouk v drugem prostoru, in ne v šoli, če bo takšen kompromis sploh možen? Uradniki na obeh ministrstvih so bili pripravljeno sodelovati, malo so si podajali telefone, malo so Vanjo pošiljali od Poncija do Pilata, ampak Vanja ne popušča. Vmes so svoja vprašanja pošiljali tudi ravnatelji, ki prav tako niso popuščali, pa tudi starši različnih pro in contra PCT nazorov so ustvarili kakšno dodatno zmešnjavo. Kljub vsemu lahko zapišem, da so v tem tednu vsi vpleteni v telefonske pogovore in e-pošto izpričali dobršno mero vseh inteligenc: moralne, socialne, čustvene in tudi duhovne, če hočete. Dogovor je bil dosežen, otroci bodo spet stopili v gledališče. Ponedeljek je bil lep sončen dan, otroci so se peš sprehodili z Markovca, tisti v Vipavi pa sedli na avtobus, ki jih bo peljal v Koper na festival. Ampak ne! Luči v dvorani se niso prižgale. Elektro podjetje je izvajalo vzdrževalna dela. Ni se jim zdelo potrebno obveščati javnih zavodov; zakaj, vedo le oni. Zato pošiljamo naše srčne želje v veselje, da v elektro podjetje takoj pošlje umetno inteligenco, da bodo sploh imeli kakšno.

Še nedolgo nazaj je Danska bila nekako izven radarjev Slovencev in slovenskih medijev. Preden sem se odselila v Kopenhagen, sem stežka našla Dansko in vse njene otoke na zemljevidu, o tej skandinavski državi pa nisem vedela praktično ničesar. V preteklem mesecu pa je postala ta severna država za našo vlado nova Amerika, obljubljena država, kjer je vse možno. In najpomembnejše, možno je življenje, kjer koronavirus ne povzroča bolezni, nevarne za družbo, kjer maske niso nikjer več obvezne ter kjer lahko ponovno hodimo na koncerte, prirejamo velike zabave ter se družimo s komerkoli želimo, kadarkoli in kjerkoli. Žal se trenutno zdi, da je to v Sloveniji le še spomin, o takšnem življenju pa bomo lahko svojim vnukom govorili zgodbe, kot smo jih sami poslušali o časih pred mobilni, internetom in televizijo. Obljubljeno nam je, da bomo spet zaživel 'dansko svobodno življenje', ko bomo bili dovolj precepljeni. In kaj je recept, da je Danska dosegla takšno visoko stopnjo precepljenosti odraslih? Vsi pravijo, da je odgovor zaupanje. A zaupanje si je treba pridobiti. Danski vladi pa ni prišlo na misel, da bi v soboto zvečer sprejemala odločitve o življenju prebivalcev, ki pridejo v veljavo dva dni kasneje in da ne bi bila na razpolago za razlago omejitve. Ali pa, da bi v ponedeljek sprejela omejitve, ki bi jih potem v roku enega tedna še trikrat spremenila. Ali pa, da bi se hvalila s semaforjem, ki bi ga vsakič predstavljala zmedenim prebivalcem kot nekaj končnega, enostavnega in trajnega, a bi si potem premislili in vsak mesec po svoji volji spreminjali kriterije za njegove stopnje. Danci zaupajo medijem, politikom, znanstvenikom in nenazadnje vladi, ker so si zaupanje prislužili, zato morda ni smiselno kriviti Slovencev, da nismo 'pridni', ker ne verjamemo in ne poslušamo nasvetov naših vladajočih, ampak bi morali vladajoči narediti vse, kar je v njihovi moči, da bi jim mi začeli zaupati. Odlično sem na lastni koži izkusila razliko med navodili in sledenjem navodil na pregledu, ki sem ga imela v Sloveniji in na Danskem, za katerega sem morala biti tešča. Na Danskem sem se morala postiti samo tri ure pred pregledom, v Sloveniji osem. Zakaj? Zdravnik v Sloveniji mi je povedal, da je res dovolj tri ure postenja, a da nam morajo zabičati pet ur rezerve, ker se tako ali tako nihče ne drži navodil in na koncu prihajamo s polnimi želodci. Kdo je torej kriv? Naši vladajoči, da z nami delajo kot z otroki oz. še bolj kot z norci, ali vsi mi, ki smo se navadili, da pač ne moremo jemati resno vseh informacij in navodil!

Washington je mesto impozantnih palač, sedež ameriške civilne in vojaške oblasti, vsemogočih muzejev, galerij, parkov, ima prebivalstvo z visoko stopnjo rasne tolerantnosti, je mesto zgodovinskih bitk, ki so vodile do vzpostavitve federacije, zato je poln spomenikov, ima pa tudi pokopališče Arlington, kjer počiva sto sedemdeset tisoč Američanov, ki so umrli za domovino. Pokopani so pod preprosto uniformno izklesanimi belimi kamni, postrojeni na zeleni travnati preprogi, kjer ta preprostost sporoča, da ležijo v isti grudi tudi tisti, ki so se žrtvovali za domovino. Te dni je po vzoru na Arlington zaplapolalo še eno pokopališče v Washingtonu. Gre pravzaprav za preprosto inštalacijo, ki se priklanja vojaški disciplini, saj je 678,557 zastavic zataknenih v travnato livado pod Washingtonovim spomenikom, postrojenih po vzoru nagrobnikov v Arlingtonu. Število majhnih belih zastavic, ki zaščitijo vsakič, ko jih poboža veter, narašča z vsakim dnem, vsaj tisoč na dan. Bele zastavice so posvečene žrtvam kovida v Združenih državah. Številka je pošastna, inštalacija subtilna, intimna. Ljudje prihajajo, posedajo, se sprehajajo, mnogi na zastavico, ki jo izberejo, napišejo ime osebe, ki je odšla v anonimnost z virusom. Nekaj besed v pozdrav. Drobec polemike se nahaja na samem začetku te bele planjave. V majhnem krogu, ne pa v vojaškem redu, je zataknenih sedemindvajset zastavic, ki predstavljajo število vseh žrtev kovida v oddaljeni Novi Zelandiji. Sedemindvajset proti šeststo sedemdeset tisoč! Če v Washingtonu vlada mir, ki se sklada z blagim začetkom jeseni, dežela rjovi. Predsednik Biden, naveličan iracionalnih odporov proti cepljenju, je izdal ukaz o obveznem cepljenju v podjetjih z več kot sto zaposlenimi. Enako seveda velja za državne uslužbenice, zdravstveno in šolsko osebje. Predsednikova pobuda je v prvih dneh izzvala silovit odpor, predvsem v tistih državah, kjer pandemija še vedno kosi med prebivalstvom. Se pravi med najbolj konzervativnimi državami, kot sta Teksas in Florida, med belim prebivalstvom in Trumpovimi sledniki. Toda situacija se počasi spreminja, saj zdaj tudi nekateri najbolj zagrizeni anticepilci spoznavajo, da so necepljeni krivi za vztrajnost pandemije. Avgusta je bilo devetintrideset odstotkov Američanov še vedno necepljenih, po devetdeset odstotkov žrtev kovida v Ameriki je med ljudmi, ki niso bili cepljeni. Po Trumpovem odhodu je Bidenova administracija vročila epidemijo strokovnjakov, ki najjavljajo, da je potrebna za blokado virusa devetdeset odstotna precepljenost prebivalstva. Biden ve, da mora država precepiti še osemdeset milijonov Američanov. Brez tega bo pod Washingtonovim spomenikom zmanjkalo prostora za zastavice.

Cepiva so nas dodatno razcepila. Mar dokončno? Epidemija je močno zamajala našo družbo, naplavila številna vprašanja, ki bi morala spodbuditi širok nabor strokovnjakov k iskanju odgovorov. V zadnjem obdobju predvsem družboslovnih znanj za poglobljen potop v vrednostni genom našega naroda. Številne ankete v preteklosti so namreč postavljale osebno in družbeno zdravje kot eno najpomembnejših vrednot, a vse pogruntavšičine vladajočih za promocijo cepljenja so sprožile pozitiven odziv ljudi le takrat, ko so bile posledice neposredno ali posredno denarne. Ali je res denar postal glavna vrednota družbe in posameznika? Vsekakor je potrebno pred dokončnim odgovorom prikriti ali vsaj razumeti jezo posameznikov ob političnih ukrepih Vlade s spremembami večkrat tedensko. Razmah informacijske tehnologije je ponudil lahkoten vstop v svet strokovnjakov. Bežen sprehod po spletu in že samo opolnomočeni za poglobljene razprave o praktično vseh stvareh. Naj skočim na področje srčno-žilnih bolezni, kjer je ob vseh odkritjih na področju njihovega obvladovanja temeljni pristop preventiva, preprečevati je torej učinkoviteje kot zdraviti. Primarna preventiva za samo preprečitev nastanka, sekundarna preventiva pa po prebolelem akutnem zapletu ali izvedenem posegu z vstavitvijo žilne opornice oziroma operacije za dolgotrajnejši učinek posega. Med temeljna zdravila sodijo tista za preprečevanje strdkov in uravnavanje ravni holesterola. Prav slednje najpogosteje zelo poglobljeno in natančno proučijo bolniki, usmerjeno v opis vseh stranskih učinkov, večino pridobljenih na preštevilnih spletnih forumih ali lahkotnih reklamah o naravnih preparatih. V kolikor bi vsak posameznik vsaj ta čas uspel vsakodnevno nameniti za zdrav način z zdravo prehrano, večjo telesno aktivnost za idealno telesno težo in dokončno opustitev kajenja, če tega že ni storil, bi si zanesljivo podaljšal življenje in dvignil njegovo kakovost. Vsakemu posameznemu bralcu prepuščam iskanje vzporednice s cepivi. Vsaka medalja ima dve plati, upam, da se vsaj pri osvojenih olimpijskih medaljah strinjamo o pravi strani sijaja, ki odseva vse vložke posameznika in vseh podpornikov v njegovi skupini.

Z NEKAJ PRILAGODITVAMI DO SAMOSTOJNEGA ŽIVLJENJA V STAROSTI

Z minulim četrtkom smo zakorakali v koledarsko jesen, ki jo z igro asociacij z lahkoto povežemo s tretjim življenjskim obdobjem. Slednje zdravemu in dejavnemu posamezniku ponuja priložnost, da morda nadoknadi zamujeno, se posveti dejavnosti, za katero prej ni našel časa, pridobi novo znanje ali se na druge načine dejavno vključi v družbo.

Za večino starostnikov drži, da se v domačem okolju počutijo najboljše. Na dom jih vežejo družina, spomini, stiki s sosedi, vsakodnevne obveznosti, ki jim zapolnijo čas. Težava nastane takrat, ko posameznik ne zmore več sam poskrbeti zase in potrebuje oskrbo, ki mu je doma zaradi različnih razlogov onemogočena. Misel na odločitev o selitvi v dom za ostarele ali vključevanje v dnevne centre starostnikov in svojce sicer nemalokrat spravlja v dvom, a mnogi kasneje ugotovijo, da je bila odločitev prava, saj so njihov vsakdan napolnile pestre aktivnosti in nova prijateljstva.

STARANJE PREBIVALSTVA

Trend staranja prebivalstva že nekaj let raste. Mednarodni podatki, objavljeni na strani Združenih narodov, kažejo, da bo do leta 2050 vsak šesti človek na svetu starejši od 65 let. Leta 2018 pa so prvič v zgodovini po vsem svetu starejši od 65 let presegli število otrok, mlajših od petih let. Število oseb, starih 80 let ali več, naj bi se potrojilo, in sicer s 143 milijonov v letu 2019 na 426 milijonov v letu 2050. Če predstavlja populacija starostnikov v svetovnem merilu 16% celote, pa letošnji podatki Statističnega urada Republike Slovenije ponujajo nekoliko višji 20,7% delež starejših od 65 let, kar pomeni 421.425 državljanov. Nekaj manj kot polovica jih živi na podeželju, dobra tretjina prebiva v manjših mestih in predmestjih, preostanek v večjih mestih; prepogosto v blokih, ki jim otežujejo gibanje. Vsekakor pa ostajajo starejši v povprečju dalj časa aktivni in samooskrbni, a se s trendom staranja prebivalstva postopno zvišuje tudi potreba po njihovi oskrbi.

O PRILAGODITVAH IN SPREMEMBAH BIVALNEGA OKOLJA

»Ker želim ostati čim dlje samostojna in neodvisna od pomoči drugih, sem se odločila, da stanovanje prilagodim potrebam, ki so nastale zaradi mojega slabšega vida, težav s hrbtenico in kolkom in drugih težav, ki pestijo nas starejše. Odločitev sem sprejela tudi zato, da preprečim nastanek morebitnih poškodb, saj pripovedovanja iz vsakdanjega življenja nas starejših kažejo, da se za takšne prilagoditve bivanjskega okolja odločimo šele tedaj, ko do tega že pride, takrat pa je lahko že prepozno,« je obrazložila nasmejana upokojenka iz Izole. Iz pogovorov s starejšimi ugotavljamo, da v kolikor s prilagoditvijo bivalnega okolja v tretjem življenjskem obdobju odlašamo, se je na nov prostor vedno težje navaditi, obenem pa se s tem izgubi tudi preventivni pomen prilagoditev.

RAZMIŠLJANJA O PRILAGODITVAH UDEJANITE Z MAJHNIMI, A UČINKOVITIMI REŠITVAMI

V večini primerov so za boljše in samostojnejše starostnikovo življenje potrebne majhne spremembe, ki ne predstavljajo večjega finančnega vložka, pač pa le nekaj reorganizacije.

KOPALNICA

Največ prilagoditev je priporočljivo izvršiti v kopalnici, saj se tam pripeti tudi največ nesreč. V kolikor je le mogoče naj kopalno kad nadomesti tuš kabina. Če to ni izvedljivo, naj se ob kad namesti stopnica in ročaj za lažji vstop, ter kopalno desko, ki bo omogočila sedenje v kadi. V kad ali tuš kabino namestite tudi protidrsko podlogo. Ročaji naj bodo nameščeni tudi ob

stranišni školjki, ki jo z nastavki lahko poljubno zvišamo, s tem pa omogočimo lažje usedanje in vstajanje.

KUHINJA

V kuhinji se največ nesreč zgodi med seganjem ali sklanjanjem po pripomočkih, zato je dobro kuhinjo organizirati tako, da so najpogostejše uporabljene pripomočki najbližje dosegu. Če le lahko, se izognimo visečim omaram. Pod pult raje umestimo globoke predale, v katere umestimo vse potrebno. Zelo priročna je tudi niša pod delovno površino, ki omogoča pripravo jedi sede. Štedilnik naj bo opremljen s funkcijo samodejnega izklopa. Izrednega pomena za kvalitetno bivanje starostnika je tudi primerna osvetljenost prostorov in proste prehodne poti (brez nepotrebnih mizic in nizkih omaric), saj vid z leti peša.

SPALNICA IN PREDSOBA

Postelja naj bo primerno visoka, saj starejše osebe lažje vstanejo z višjega ležišča. V predsobo namestite stol, ki bo omogočil lažje preobuvanje. Pragove označite s svetlimi trakovi in iz stanovanja odstranite preproge. Tako boste preprečili morebitno spotikanje. Majhen, a zelo priročen pripomoček je tudi nastavek za ključke, ki omogoča odklepanje s celotno dlanjo.

S takšnimi spremembami boste kmalu dosegli boljše psihično počutje starostnika, saj mu boste olajšali vsakodnevno rutino in ga opolnomočili za samostojnejše bivanje.

DOMOVI ZA STAREJŠE SE TRUDIJO NUDITI KAR NAJBOLJŠE POGOJE BIVANJA ZA SVOJE VAROVANCE

Zaradi nezmožnosti samostojnega bivanja v

domačem okolju, je bilo v letošnjem letu v 119 slovenskih domov za starejše vključene 4,4% populacije starejše od 65 let, optimalna pokritost bi po podatkih Skupnosti socialnih zavodov znašala 4,8%. Na območju notri ZZZS Koper je skupno registriranih 8 domov za starejše, ki naštejejo 1.331 mest. Trenutno so vsa polno zasedena. Prav tako je zasedenih skupno 90 oskrbovanih stanovanj v Izoli in Kopru. Na vprašanje, kako dolga je trenutno čakalna doba za vstop v Obalni dom za ostarele Koper, direktorica, mag. Neva Tomažič odgovarja: »Pri izvajanju sprejemov si prizadevamo, da bi čimprej odgovorili na stisko prosilcev, vendar to ni vedno mogoče zaradi daljših čakalnih dob, ki sežejo tudi do enega leta. V Obalnem domu upokojencev Koper imamo trenutno 179 stanovalcev, od tega 12 na varovanem oddelku. Storitve dnevnega varstva izvajamo v dveh dnevni centrih, in sicer Dnevni centru Ojka v Kopru in Dnevni centru Ruj na Kozini, kamor je vključenih 25 uporabnikov. Prevalenca ljudi z demenco je v našem domu v porastu, delež že presega 60% vseh uporabnikov.« Sogovornica poudarja, da so si tudi v kriznem pandemičnem času v domu za starejše prizadevali izvajati vse dejavnosti, ki so starostnikom blizu in zajemajo aktivnosti vzdrževanja telesne kondicije, ohranjanja intelektualnih sposobnosti, ustvarjalne in kulinarčne delavnice, praznovanja. Njihova želja je do konca leta uresničiti zastavljen načrt

prireditev in priložnosti aktivnosti, ob tem pa si želijo, da bi jih bilo več namenjenih vzdrževanju in spodbujanju interakcij uporabnikov z njihovim socialnim okoljem. Vključenost starejših v družbo in življenje izven institucij bistveno izboljša njihovo počutje.

Podatkov o morebitnih investicijah v izgradnjo novih objektov z oskrbovanimi stanovanji na Obali od pristojnih nismo pridobili, znano pa je, da bo prihodnje leto ob Badaševici zrasel nov center za starejše, ki bo Obali ponudil dodatnih 214 postelj.

DOBRO ZASNOVAN DOM ZA STAREJŠE NI STOLPNICA, TEMVEČ RAZGIBAN PROSTOR, KI PONUJA VELIKO MOŽNOSTI POVEZOVANJA IN GIBANJA

V lanskem letu je svoja vrata v Ljubljani odprla Roza kocka, dom, ki ponuja drugačno izkušnjo predvsem starostnikom, obolelim za demenco. Direktorica Doma upokojencev Center, Ljubljana, kamor spada tudi Roza kocka, Zlata Marin pojasnjuje: »posebnost Roza kocke je ta, da poleg klasične oblike institucionalnega varstva starejših in posebne skrbi za osebe obbolele za demenco, ki niso izolirane od preostalih varovancev, kot je to običaj po preostalih domovih, ponuja tudi eno od oblik deinstitucionalizacije, in sicer v obliki stanovanj, ki starejšim občanom omogočajo ustvariti svoj dom ločeno od institucionalnega varstva, stanujoči v njih pa so deležni naše skrbi

5
MAKRO
GRADNJE

24 ur na dan. Želja ključnih odločevalcev bi morala biti, da bi bilo v Sloveniji čim več takšnih domov in da bi zamenjali stolpnice, ki so dejansko neprimerne za staranje v vseh pomenih.« Roza kocka, ki jo je med letoma 2018 in 2020 po načrtih arhitekta Branka Smoleja iz ljubljanskega Ateljeja S z veliko predanostjo projektu zgradilo koprsko gradbeno-inženirsko podjetje Makro 5 gradnje d.o.o. s partnerskim podjetjem Tosidos d.o.o., je zasnovana tako, da so »vse tri enote povezane v celoto v na oko nenavadno obliko objekta. Celoti pa dajejo največjo kvaliteto bivanja zunanji atrij in sprehajalne poti okrog objekta, ki vodijo do zunanjega paviljona za druženje in terapije,« obrazloži Smolej in v razmislek ponudi misel: »Glede na izkušnje pri projektiranju takih objektov, bi bilo potrebno tudi pravilnike za projektiranje in uporabo takih objektov posodobiti. Prebivalci v domovih bi se morali počutiti udobno in ne imeti občutka, da so od trenutka, ko se preselijo v dom, državi odveč. Zakonodaja bi morala poskrbeti za to, da bi se delo s starostniki nadgradilo in bi ljudje v domovih na stara leta uživali.«

Da pa bi prišli do uresničitve zaključne misli, bo potrebno resno slediti primerom dobre prakse ter poiskati dolgoročno vzdržne sistemske rešitve, ki bodo za obstoj družbe in njeno blagostanje ugodne, obenem pa bodo starostnikom omogočile aktiven doprinos.

KIPARJENJE Z LESOM PRIČARA PRIVLAČNE UMIVALNIKE

Natja Jankovič je grafična oblikovalka in kiparka. Študirala je na Academy of Fine Arts v Benetkah. V svojem razstavnem prostoru v Kortah nad Izolo mi razkaže svoje izdelke. Prav vsak je unikaten. Izdeluje lesene umivalnike in ostalo leseno pohištvo. Natja meni, da lahko tako dopustimo naravi, da pride v naš dom, saj vzbujajo leseni izdelki spokojen in pomirjajoč občutek. Vsak izdelek je dodelan do prefinjenosti, zagotavlja enostavno uporabo ter funkcionalnost pa še izjemno privlačen videz.

In kako se je začelo?

Dejansko je svoj prvi umivalnik oblikovala za svoj dom in tako se je začelo. Zanimanje je počasi raslo, razvil se je projekt Logotowood, kjer Natja izdeluje lesene umivalnike in ostalo leseno pohištvo. Medtem ko si že najdem svoj najboljši leseni umivalnik in ga občudujem, Natja razlaga: »Ta je iz masivega češnjevega lesa. Oblikujem pa tudi iz hrastovega, lipovega, macesnovega, smrekovega lesa ter iz lesa bukve, cedre ter oreha.« Prizna, da pri svojem delu najraje uporablja slovenski les, en izdelek pa je po naročilu naredila iz afriškega lesa. Njena želja je delati večinoma s slovenskim lesom in tudi tako promovirati Slovenijo in slovenski les. »Les je namreč edino naše naravno bogastvo. Težava je, da se slovenski les prodaja v tujino, potem pa mi kupujemo druge narejene izdelke iz našega lesa,« je prepričana Natja.

Že na akademiji sta jo zanimali grafični dizajn in kiparstvo. Dvajset let je delala v grafičnem dizajnu, potem pa jo je potegnilo v kiparstvo. »Sebe nisem nikoli videla kot kiparko, sem pa želela izdelovati nekaj uporabnega, zato sem se odločila za uporabno umetnost,« pripoveduje.

S tem projektom je pričela leta 2012. Najprej je morala malo raziskovati, kako bo umivalnik deloval, saj vsi vemo, da se voda in les ne marata. Ob tem izpostavi: »To je še vedno prva stvar, ki zanima kupce, zato je bilo to nujno potrebno testirati. Dve leti sem potem samo raziskovala, saj sem želela ročno obdelovati iz masivnega, nelepljenega lesa. Vsak kos lesa je drugačen in vsak izdelek je malenkost drugače narejen.« Njeno vodilo ostaja izdelati lep in visokakovosten izdelek.

In kje najde primeren les? »Lepe kose lesa iščem pri kmetih, včasih naročim v kakšnem podjetju. Pri

lesu hočem, da je čim bolj raznolik, da ima grče, da se vidi, da se nekaj dogaja z njim. Ne težim k lepemu, perfektnemu kosu lesa, saj je takšen premalo zanimiv,« pojasni Natja.

Izpostavi, da je njen umivalnik popolnoma enak vsem ostalim umivalnikom glede namestitve. Enostavno se ga montira. Prav tako ne potrebuje nobenega vdrževanja, ni ga potrebno premazati ali drugače vzdrževati. Lahko se ga čisti s čistili, seveda z železno gobico čiščenje ni priporočljivo, saj bi se površina s praskanjem uničila. »Vsak umivalnik ima sedem slojev zaščite in zaenkrat ni bilo pritožb. Pri tem ni pomembna vrsta lesa, saj vsakega zaščitim s sedmimi sloji premaza,« še dodaja. Za umivalnike nudijo tudi triletno garancijo v primeru, če bi les počil ali pričel gniti. Takrat se ga seveda popravi. Sicer pa je umivalnik iz lesa v primerjavi s keramiko veliko bolj trajen. Če nam

kaj pade na keramiko, umivalnik počni, če imamo lesen umivalnik, pa se udrine lahko popravijo. **Kako dolgo traja, da je izdelek narejen?**

»Proces traja en mesec. Ni težava obdelati les, problem ga je premazati. Prekrit je namreč z epoksijem, ki se dolgo suši, vsaj osemindeset ur. In sedem slojev. Je pa seveda odvisno tudi od ostalih, vsega namreč ne delam sama. Delam z mizarjem, ki mi s CNC izreže sifone, in pa avtoličarjem, ki pobarva. Prve sloje naredim sama, končne pa opravi on.«

Pri Natji pa ne boste našli samo unikatnih umivalnikov, temveč tudi večje mize, stolčke, tabureje, manjše klubske mizice in ostalo dekoracijo. Veliko dela po naročilu, tako da njena domišljija nima meja. Rada raziskuje in prisluhne željam strank. Kot poudari, njeno delo ni samo izdelovanje pohištva, je kiparjenje z lesom v uporabne skulpture.

Več o Natji in njenih umetninah si lahko ogledate na www.logotowood.com

EVROPSKI AVTO LETA 2021

NOVA TOYOTA YARIS HYBRID

CENTER JEREB
Nataša: 041 346 445
Igor: 051 369 792
Ivan: 051 233 101

Povprečna poraba goriva za vozila Toyota Yaris Hybrid: od 3,8 do 4,9 l/100 km in emisije CO₂: od 87 do 112 g/km. Emisijska stopnja: za 1,5 hibrid EURO 6. Emisije NO_x: 0,0095 g/km. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delce PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Slike so simbolične. Več na www.toyota.si. Toyota Adria d.o.o. Brnčičeva 51, Ljubljana.

DR. ANDREJ VIZJAK

Največji gospodarski potencial Slovenije so družinska podjetja.

Dr. Andrej Vizjak, v svetovnih poslovnih krogih znan in zelo uspešen poslovni svetovalec, je predsednik podjetja AV Consulting, ki sta ga skupaj s soprogo Sonjo ustanovila leta 2015 v Dubaju, kjer tudi trenutno živi. Njuno podjetje je specializirano za svetovanje uspešnim in perspektivnim podjetjem, ki jim doktor Andrej Vizjak pomaga, da (p)ostanejo prvi na svetu, med njimi pa so tudi zelo velike in ugledne gospodarske družbe, ki so med najuspešnejšimi v svojih panogah na globalni ravni. Poletje preživljata Sonja in Andrej večinoma v domovini in na Jadranu, s svojo »barko« pogosto plujeta tudi po Piranskem zalivu. Med enim takšnih izletov smo ju srečali sredi Portoroža, kjer je nastal tudi ta pogovor.

Pred leti ste se odselili v Dubaj. Kaj je bil glavni razlog?

Za poslovno svetovanje je pomembno okolje, v katerem deluješ, iz katerega črpaš ideje.

Glede na to, da sem večino življenja živel v Münchnu, ki je zelo napredno mesto in me je služba v PwC vodila v Bukarešto, kjer sem od 2010 do 2015 vodil poslovno svetovanje PwC v jugovzhodni Evropi, sem se po končanem mandatu pri PwC odločil za Dubaj – še bolj napredno mesto kot München, kjer sem videl največje poslovne priložnosti.

Večji del leta preživite v Dubaju, a po naših informacijah sta obala in Jadran priljubljeni destinaciji. Kakšen je tipičen delovni dan poslovneža v Dubaju?

Poslovni dan v Dubaju se začne pozno, na primer ob desetih po lokalnem času in traja do pozno v noč. V poletnih mesecih od junija do septembra je v Dubaju zelo vroče, tako da številni poslovneži ta čas preživijo v Evropi in delajo prek spleta. Tako tudi jaz te mesece preživim z ženo raje v Evropi in seveda tudi na slovenski obali.

Kaj najraje počnete tukaj?

Ko sva na Obali, sva najraje na najinem čolnu. Zvečer se pa rada odpraviva v restavracijo ali okoliško kmetijo ter se druživa s prijatelji.

Slovenska Istra sodi med najbolj razvite dele Slovenije. Kje vi vidite možnosti za nadaljnji razvoj območja?

Lahko začnemo kar z Luko Koper kot največjim podjetjem na Obali. Ima izvrstno lokacijo, saj je na najkrajši ruti med Azijo in Centralno Evropo. S pomočjo digitalizacije bi se lahko tako poslovanje Luke kot tudi celotnega z Luko povezanega ekosistema še izboljšala. Dober zgled je ravno Bližnji vzhod, kjer so uvedli že številne – v svetovnem merilu – najboljše prakse. Ne smemo pa pozabiti tudi turizma, ki je na primer v Dubaju, ki ima tudi pomembno pristanišče, eden največjih gospodarskih virov. Slovenska Istra pa ima tudi številne zaklade v prehranski industriji. Tako je na primer mati izvrstnih vin, kot sta refošk in malvazija, na čelu z Vinakoper, ki ima velike možnosti za rast tako v Sloveniji kot tudi v globalnem svetu.

Ali so med vašimi strankami tudi podjetja ali posamezniki z Obale in kakšne so izkušnje z njimi?

Pred tridesetimi leti sem v imenu Banke Koper vodil prestrukturiranje Lame Dekani. Deset let kasneje me je konzorcij petnajstih slovenskih bank izbral, da razvijem koncept prestrukturiranja Istrabenza. To zaupanje sem si pridobil s predhodnim uspešnim projektom združevanja Droge in Kolinske. Sedaj pa že drugo leto sodelujem s podjetjem Vinakoper in Enetom Lucija. Moje izkušnje s svetovanjem podjetjem z Obale so zelo dobre. Tukaj sem zelo lepo sprejet, podjetja so ambiciozna in uspešno izvajajo skupne projekte.

Kaj je bil glavni razlog, da ste se pred leti odselili v Dubaj? Bolj spodbudno poslovno okolje ali dejstvo, da za višje cilje Slovenija ni najbolj primerna?

Na svoji poslovni poti sem vedno svetoval slovenskim podjetjem, vendar sem živel v tujini. Najprej v Nemčiji, potem v Romuniji in sedaj v Dubaju. Ravno moje izkušnje iz tujine, skupaj s strokovnim znanjem, so zanimive za slovenska podjetja. Zelo malo je poslovnih svetovalcev, ki so Slovenci in imajo hkrati dolgoletne izkušnje s svetovanjem podjetjem v tujini. Tako je bilo tudi z mojo selitvijo v Dubaj. Od prvega dne sem takrat poleg lokalnim podjetjem svetoval tudi slovenskemu Leku.

Ali je poslovno okolje, v katerem vi delujete, primerljivo s slovenskim in v

čem, poleg velikosti trga, vidite največje razlike, ko govorimo o svetovalni industriji?

Slovenski trg je izjemno majhen, zato so tudi številna slovenska podjetja usmerjena v izvoz. Prednost je, da zaradi te majhnosti veliko multinacionalk ne prilagajajo svojega poslovanja slovenskemu trgu in s tem omogoča konkurenčne prednosti lokalnim slovenskim podjetnikom, ki zmagujejo v svojih lokalnih nišah. Včasih jih uspejo razviti tudi v mednarodne niše. Glede turizma pa še ne vidim jasne strategije v Sloveniji. Lahko bi čudovito okolje še bolje povezali s kulinariko in s tem dosegli jasno prepoznavnost.

Ali je Slovenija prijazen in varen kraj za tuje naložbe?

Na žalost so številni Slovenci s prevarami to zaupanje zlorabili, tako da v mednarodnem finančnem svetu nimamo ravno najboljšega slovesa.

Kaj je po vaši oceni največji razvojni potencial Slovenije?

Slovenija ima največji gospodarski potencial v svojih družinskih podjetjih. To je tudi ključno sporočilo knjige, ki sva jo pred kratkim z ženo Sonjo Vizjak objavila v slovenščini pod naslovom »Formule uspeha za družinska podjetja.«

Pred kratkim so mediji poročali o tem, da svetujete iraški vladi v pogajanjih s

Zaradi teh referenc so me lansko leto povabili, naj vodim konzorcij vodilnih mednarodnih svetovalnih hiš za prenovo telekom infrastrukture in digitalizacije v Iraku. Pripravili smo strateški program digitalizacije Iraka, po katerem bo Irak povečal svoj BDP (bruto domači proizvod) za štirinštirideset milijard USD, če uspe financirati 4,1 milijarde USD za predlagani razvoj pametnih mest in digitalne infrastrukture.

Pa je Irak res prehitel Slovenijo v nekaterih razvojnih vidikih? Kako?

Čeprav je bilo telekom omrežje Iraka v nedavnih vojnah večinoma porušeno, se je v zadnjih nekaj letih situacija močno izboljšala s pomočjo privatizacije mobilnega omrežja. Tako je na primer po aktualnih podatkih Ookla (www.speedtest.net) maja 2021 hitrost mobilnega nalaganja podatkov v Iraku že 16,8 Mbps, kar je že za 26 % boljše od Slovenije s 13,3 Mbps in daleč nad svetovnim povprečjem z 12,6 Mbps. Z omenjeno investicijo bi Irak povečal to hitrost (in tudi številne druge parametre) vsaj na nivo Savdske Arabije s 23,1 Mbps ali celo na nivo Združenih arabskih emiratov, ki imajo vodilno pozicijo na svetu z 28.4 Mbps. Združeni arabski emirati so tudi po seštevku skupnih kriterijev hitrosti mobilnega in fiksnega telekom omrežja na prvem mestu v svetu, medtem ko je Slovenija na tej lestivici le na devetinštiridesetem mestu (vir: www.speedtest.net/global-index).

V preteklem letu se je v Sloveniji življenje občutno podražilo. Kaj so po vašem mnenju glavni vzroki in kakšne trende lahko pričakujemo?

Prvotni vzrok za povišanje cen je bilo pomanjkanje ključnih surovin kot na primer jekla in aluminija, zaradi česar številna proizvodna in gradbena podjetja niso uspela pravočasno izdobaviti glede na prejeta naročila oziroma so zahtevala višje cene. Podjetja iz drugih panog in trgovska podjetja so jih posnemala in prišlo je do splošnega dviga cen. Hkrati pa številni investitorji zaradi pandemije niso več zaupali v finančne investicije in so investirali v trajne dobrine in nepremičnine, tako da so se le-te podražile. Ne pričakujem, da se bo ta trend kmalu zaustavil.

Zadnje čase se veliko govori o tem, da je potrebno zgraditi odporno gospodarstvo, ki bo varno pred podobnimi izzivi, kot je epidemija. Je to sploh možno ali gre zgolj za populistične predloge?

Najbolj odporna so tista podjetja, ki se znajo prilagajati, ki obvladujejo vodenje sprememb. Mednje spadajo predvsem družinska podjetja, ki so že od ustanovitve v borbi za preživetje in imajo visoko produktivnost, delajo tudi ob večerih in ob koncih tedna, če je to potrebno. Le takšna agilna podjetja lahko preživijo v kriznem času.

Kakšni so vaši načrti? Ali se nameravate vrniti v Slovenijo?

Z ženo rada delava v na projektih v Sloveniji. Da sva pa lahko v Sloveniji uspešna, je dobro, da nadaljujemo tudi delo v tujini, iz katerega črpava aktualne trende in sodobne metode poslovanja. Dokler bova aktivna v poslovnem svetovanju, bova nadaljevala z najinim preverjenim »dualnim« načinom življenja.

Branko Lončar

NA KAJ PAZIMO PRI PRVEM OGLEDU NEPREMIČNINE?

Kadar se odpravljate na prvi ogled nepremičnine, je potrebno biti pozoren na marsikaj, na kar pri prvem ogledu ne pomislite in ne opazite.

Večina ljudi posveča več pozornosti le preverjanju lastništva in denarnih bremen nepremičnine, ne pa stanju nepremičnine. Seveda je oboje zelo pomembno, vendar je potrebno paziti tudi na marsikaj drugega.

Glede samega stanja nepremičnine je vedno potrebno preračunati, koliko nas bo stala dodatna investicija v preno, kadar gre za rabljeno nepremičnino. Pri novogradnjah ta strošek odpade. Pri preverjanju lastništva bodite pozorni na to, ali je nepremičnina obremenjena s hipoteko ali kakšnimi drugimi pravicami. V kolikor vas mi zastopamo, vas na to tudi opozorimo. Prav tako je pomembno preveriti služnost dovoznih poti, do vaše nepremičnine ter ali ima gradbeno in uporabno dovoljenje.

Zelo pomembno je preveriti stroške obratovanja nepremičnine. Najbolj enostavno in najhitreje je preveriti po položnicah. V kolikor gre za večstanovanjsko stavbo z upravnikom, lahko preverite še višino vplačil v rezervni sklad.

Preverite stanje električnih inštalacij in poskusite dobiti odgovore na to, kdaj so bile nazadnje prenovljene. Prav tako se pozanimajte o vodovodnih inštalacijah, kanalizaciji, inštalaciji za centralno kurjavo, ...

Pozanimajte se, kdaj je bila prenovljena streha in fasada. Preverite stavbo z zunanje strani in pregledajte, če so kje znaki vlage. Vlogo zaznamo že po vonju, vlažnih stenah ter po odstopanju ometa. Oglejte si tudi kletne prostore, saj je pomembno, da v njih ni vlage.

Pri oknih bodite pozorni, da dobro tesnijo. Pozanimajte se tudi, kdaj so bila zamenjana. Kakovost oken je pomembna pri izgubi energije, ki je pri boljših oknih zanemarljiva.

Ogrevanje je naslednja stvar, ki naj vas zanima na vašem prvem ogledu. Načinov ogrevanja je veliko, pomembno pa je, da ni predrago in ni prevelike energetske izgube.

Nenazadnje je zelo pomembna izolacija. To lahko sicer preverite že v energetske izkaznici stavbe, lahko pa jo preverite enostavno tudi s trkanjem po steni. Če je stena izolirana, bo zvok votel.

Na koncu preverite še parkiranje, oziroma če je parkirno mesto lastniško ali skupno, ter pripadajoče skupne prostore.

Vse zgoraj navedeno vpliva na ceno nepremičnine. Predlagamo, da si za ogled nepremičnin najamete izkušeno nepremičninsko družbo ali agenta, ki vas bo na vse pasti in zanke tudi opozoril. Seznanil vas bo s potencialnimi težavami, informiral o dejanskem stanju nepremičnine ter vam svetoval glede nakupa kakor tudi okvirne cene preno.

Obala nepremičnine d.o.o.
Obala 16,
6320 Portorož
Tel 05 674 10 30
Mob 041 35 22 00
info@obala-nepremicnine.si

Najsodobnejše
oglaševanje na
digitalnih zaslonih
v Kopru.

051 397 567
oglasovanje@marjeticakoper.si

GEODETSKE STORITVE d.o.o. PORTOROŽ

VBS d.o.o. Portorož
Obala 125, 6320 Portorož
tel.: 05/677-85-80
GSM: 031/637-176
e-mail: bogdan@vbs.si

ELEKTROCENTER

Salon svetil in največja ponudba elektromateriala
Vanganeljska c. 6, Koper • www.elektro-center.si
Tel.: 05/ 612 1500 • GSM: 041 283 385

Za vaš hitrejši nakup sedaj z novim načinom samopostrežbe • Vabljeni v prenovljeno specializirano trgovino z elektrotehničnim materialom!

Sašo Mejak

VRT V OKTOBRU

Oktober je tu. Pobiramo pridelke, kar nam jih s svojim vremenom še privoščil september, solato, radič, brokoli, zelje, rdečo peso... Če imamo še sadike paradižnikov s plodovi, jih izkopljemo iz zemlje, obrnemo na glavo in jih obesimo v prostor, kjer je temperatura med petnajst in dvajset stopinj. Lahko pa tudi nepoškodovane in zdrave plodove pobere, jih zložimo v zabojčke in postavimo v topel prostor, kjer bojo dozoreli. Oktober je tudi zadnje obdobje pobiranja buč pred mrazom. Obiramo, ko so listi in stebela osušijo, obrati pa jih moramo s pecljem, da ne poškodujemo plodov. Skladiščimo jih v prostorih do petnajst stopinj z nižjo vlago.

Sejemo lahko še špinačo, solato, radič, sadimo čebulček »majske srebrič«, konec meseca pa lahko tudi rdeči česen.

V zeliščnem vrtu se lotimo pobiranja zelišč, ki pri nizkih temperaturah zaključijo svoj cikel. Poskrbimo tudi, da se pravilno shranijo. Pregledamo, kako so trajne rastline preživele poletno sušo, če je potrebno odstranimo, zamenjamo z novimi kakovostnimi rastlinami. Jesen je primerna tudi za sajenje novih mladih

rastlin, ker se lepo ukoreninijo do zime in v naslednjem ravnem obdobju lepo odženejo.

Pozne sorte jabolok, hrušk in kutin se pobirajo v tem obdobju. Pri obiranju smo pozorni, da ne poškodujemo plodov. Po obiranju jih pregledamo, sortiramo in poškodovane plodove porabimo prej, zdrave in lepe pa primerno pospravimo za uporabo. Obiranje kutin se priporoča, ko so temperature nižje, kajti takrat kutina pridobi aromatičnost. Proti koncu meseca nas začne razveseljevati s svojimi plodovi tudi kaki. Kakije pazljivo obiramo, da jih ne poškodujemo in jih zložimo v zabojčke, da se dobro umedijo. Plod ima visoko hranljivo vrednost kot banana. Vsebuje veliko vitaminov in mineralov. Da ga lahko uživamo zelo dolgo, pa ga lahko sušimo kot drugo sadje. Obdobje je primerno za sajenje sadnega drevja, ribeza, kosmulje. Pripravimo sadilne jame, priskrbimo kakovosten sadilni material in sorte, ki si jih želimo. Sajenje v tem obdobju je primernejše, ker se rastline ukoreninijo do zime in spomladi lepo in lažje odženejo.

V oktobru začnejo enoletnice pešati in videz naših korit, gredic je bolj neugleden.

Z » jesenskimi leptoticami« poskrbimo, da

polepšamo zunanjo podobo korit, gredic in drugih zelenih površin. Uporabimo različne grmaste jetičnike, koralne grme, mačehe, resje, okrasne trave, krizanteme, ognjeni dež... Rastline nam s svojo barvno raznolikostjo pričarajo okolje, polno energije. Primerno je tudi za presajanje trajnic, sajenje novih grmovnic, živih meja (ne iglastih), dreves, da se do zime dobro ukoreninijo. Potrudimo se tudi posaditi čebulice tulipanov, narcis in ostalih spomladi cvetočih čebulic, da nas bodo spomladi razveseljevale v vsej svoji lepoti.

Na travnih površinah v tem mesecu je potrebno še marsikaj postoriti. Priporoča se zračenje, da odstranimo odmrle travne bilke. Dodamo tudi jesenska hranila, ki ima višjo vsebnost kalija, ker ojača bilke in jim pomaga, da bolje preživijo zimo in hitreje začnejo z vegetacijo spomladi. Velika verjetnost je, da imamo tudi gole predele. Z dosejevanjem preprečimo, da nam taka mesta prekrije mah ali ga preplavi plevel. Pogostost košnje tudi zmanjšamo za deset dni, višino tudi dvignemo od pet do deset centimetrov, da ne bi kakšna vremenska presenečenja poškodovala našo trato.

www.zelenjavanadom.si

tel.: 040 556 317

...ker domače je res drugače!

Sabrina Simonovich

NARAVA IN PET VAJ ZA VSAK DAN!

Vsak dan! Ja, to potrebuje naše telo, to je najmanj, kar mu dolgujete, ker vas pridno uboga dolga leta, ker vam omogoča vse gibe, ki jih zmoremo...

Obdobju, ko nam vladni ukrepi pravzaprav otežujejo obiskovanje fitness centrov in drugih oblik organiziranih vadb in posledično zdrav način življenja, si omislimo več gibanja na zraku, po možnosti v naravi (hitra hoja, tek, kolesarjenje...) in naredimo vsak dan vsaj sledečih pet osnovnih vaj za krepitev:

1. POČEPI so upogibi nog, ki so lahko v širini bokov ali širše (v tem primeru obrnemo navzven tudi stopala in kolena) do pravega kota v kolenskem sklepu. Teža mora biti bolj nazaj, pet ne smemo dvigniti in kolena morajo ostati nad stopalom (ne čez prste). Naredimo trikrat po deset do trideset ponovitev in v položaju od deset do trideset sekund. Pri počepu vdihnemo, ob iztegu nog pa izdihnemo. Krepimo noge.
2. IZTEGI TRUPA LEŽE NA TREBUHU z rokami ob telesu, za hrbtom ali za glavo so dvigi zgornjega dela trupa od tal (če uspemo, dvignemo prsi), medenica in noge pa ostanejo na tleh. Naredimo trikrat od deset do trideset ponovitev in trikrat držimo v položaju od deset do trideset sekund (lahko si pomagamo z rokami pod rameni). Ob iztegu trupa izdihnemo. Krepimo mišice ledvenega dela hrbta.

3. SKLECE v dveh izvedbah: z dlanmi pod rameni in komolci ob trupu ali z dlanmi širše od ramen in s komolci navzven. Lažja izvedba je na kolenih, težja na stopalih. V obeh primerih je pomembno, da je del telesa med točkami opore (stopali ali kolena in dlanmi) raven kot deska, trebušne mišice napete in držijo medenico, da ne "pada" navzdol, prav tako zadnjica ne sme "štrleti" višje. Naredimo trikrat deset do trideset ponovitev in trikrat držimo v položaju s pokrčenimi rokami deset do trideset sekund. Ob iztegu rok izdihnemo. Krepimo prsne mišice, sprednji del ramenskih mišic in roke.
4. STREŠIČA-DESKA je prehajanje iz tako imenovane "strešiče", kjer sta stopala in dlani v širini ramen na tleh, zadnjica pa čim višje, glava visi sproščeno, potiskamo prsa k stopalom in pete proti tlom in roke so stegnjene ob ušesih, v desko, kjer potujejo ramena naprej in se ustavijo nad dlanmi, medenica pa navzdol, dokler nismo ravni kakor deska. Tu je zelo pomembno, da so trebušne mišice napete in ne dovolijo, da bi trebuh "padal" nižje. Z rokami se odpravimo od tal in se ne sesedemo v ramenski sklep. Naredimo trikrat

deset do trideset ponovitev in držimo tako v strešiči kakor v deski še trikrat po deset do trideset sekund. V strešiči vdihnemo in v deski izdihnemo. Krepimo ramenski obroč, roke, trup.

5. UPOGIB TRUPA LEŽE NA HRBTU so tako imenovani "trebušnjaki", svetujem pa izvedbo v dveh različicah: bolj znan dvig trupa s pokrčenimi nogami, dvignemo le lopatice od tal, roki sta lahko iztegnjeni proti kolenom, prekrizani na ramenih ali za glavo in priteg pokrčenih nog k prsim tako, da poskusimo dvigniti trico od tal (ko stisnemo trebušne mišice), roki sta na tleh ob trupu. Naredimo trikrat od deset do trideset ponovitev in držimo dvignjen trup ali kolena na prsih trikrat po deset do trideset sekund. Izdihnemo, ko krčimo trebušne mišice. Krepimo trebušno steno.

Izvedbo vaj si lahko ogledate na moji spletni strani www.sabrinafit.eu v zavihku "aktualno".

Sabrina Simonovich, prof. športne vzgoje, trener fitnessa, učitelj joge, učitelj in trener alpskega smučanja, prehranski svetovalec, www.sabrinafit.eu.

Katja Kozlovič

BOLEČINE ODNOSA ODRASLEGA MOŠKEGA Z MAMO

Ko je na prvem mestu še vedno mama.

Otrok za zdrav osebnostni in čustveni razvoj potrebuje varen in zdrav odnos z mamo. Pri tem imamo v mislih njeno poznavanje in zadovoljevanje njegovih fizičnih in čustvenih potreb, izkazovanje sočutja in spodbujanja na poti v samostojnost. Za fantka je mama tudi model ženske, ki ga močno zaznamuje pri izbiri življenjske sopotnice v odrasli dobi.

Odgovor na to, zakaj se nekateri odrasli moški ne zmorejo čustveno ločiti od svoje mame in ne čutijo notranje čustvene avtonomije, moramo poiskati v njihovem otroštvu. Tam bomo našli skrito čustveno zlorabo, ki se je moški velikokrat niti ne zavedajo v polnosti.

Čustveno neizpolnjen partnerski odnos med mamo in očetom je najpogostejši razlog za to, da mama pretirano naveže svojega sina nase. Velikokrat so v takih družinah prisotni nasilje ali zlorabe in/ali različne vrste odvisnosti, najpogosteje alkoholizem. Žena se počuti osamljeno, razočarano in hrepeni po čustveni bližini. Slednje ne dobi od partnerja, zato lahko vse to nezavedno začne iskati pri sinu. V ospredje tako pridejo mamina čustva in potrebe. Deček žrtvuje svoj čustveni razvoj za to, da bo dal mami tisto, kar potrebuje. Fantku lahko taka pozornost na začetku ustreza, saj ima pri mami posebno mesto. Vedeti pa moramo, da je zanj to veliko breme, ki ga ne zmoro nositi, zato izgublja stik s svojimi potrebami in čustvi, ki jih ne zmoro izraziti v

polnosti. Na eni strani je razpet med občutkom lojalnosti do mame, medtem ko na drugi strani čuti do nje jezo, ki si je ne upa izraziti. Tako postaja vedno bolj ustrežljiv in se težko postavi zase. Vir njegove vrednosti ni znotraj njega samega, kar bi mu dolgoročno pomagalo postajati vedno bolj samostojen in avtonomen, ampak je vezan v odnos z mamo, ki ga s tem na svojstven način »priveže« nase.

Tak fantek ima lahko kasneje v življenju kot odrasel moški veliko težav v partnerskem odnosu. Njegov pogled na intimne odnose je popačen, saj ga je strah čustev in bližine, ker so bila njegova čustva v preteklosti zlorabljena. Občutja, ki se prenašajo iz odnosa z mamo v odnos s partnerico, niso zdrava in lahko dolgoročno resno škodujejo intimnemu odnosu.

Takega moškega navadno življenjske situacije (težave v službi, različne vrste odvisnosti, ločitve, čustvene težave otrok ipd.) pripeljejo do tega, da se mora začeti soočiti s samim seboj. Lahko se odloči za zavestno delo na sebi ter s tem počasi in iskreno pogleda nase in na odnose, ki so ga zaznamovali. Moški takrat ob sebi potrebuje nekoga, ki mu daje varen prostor, v katerem lahko brez obsodb govori o svojih občutkih: o jezi, strahu, bolečini, krivdi, obupu. Tako bo prihajal v stik s svojimi resničnimi potrebami, ki jih je moral kot deček globoko zakopati vase. Učil se bo sprejemanja, ljubezni do sebe ter vzpostavljati ravnovesje

med avtonomijo in odnosi z drugimi ljudmi. To je proces z vzponi in padci, vendar prinaša tudi veliko lepega. Na prvem mestu občutek lastne svobode, avtonomije, ki je osnova za gradnjo zdravih in zadovoljujočih odnosov v odrasli dobi!

Če je čustveni razvoj fantka zdrav, bo v odrasli dobi dosegel notranjo čustveno avtonomijo, kar pomeni, da se bo na čustveni ravni lahko osamosvojil od svojih staršev. To ne pomeni, da bo z njimi prekinil stik, ampak da bo zmožem prepoznati svoje potrebe in čustva, postaviti zdrave meje in se zaščititi takrat, ko bo to potrebno, ter se odločati zase in svojo novo družino. Znal bo prevzemati odgovornost za svoje življenje in bo ostal zvest svojim osebnim prepričanjem tudi takrat, ko bodo drugi pritiskali nanj. Pri drugih ljudeh ne bo več iskal potrditve, saj se bo znal zanesti na svojo lastno notranjo moč.

Mag. Katja Kozlovič, zakonska in družinska terapevtka ter izvajalka igralne terapije za otroke

KLOF Z MALMELADO, PLOSIM

Otroka pri izreki ne popravljajte!

Maja Orel Jakič

Logopedinja iz portoroškega CKSG prosi starše, naj predšolskega otroka pri izgovorjavi glasu /r/ ne popravljajo, prav tako naj ga ne izpostavljajo in spodbujajo, naj izrečeno besedo ponovi pravilneje. S tem lahko spodbudijo napačno izreko, ki terja veliko dela, da se jo popravi. Hkrati pa s takšnim početjem slabo vplivajo na njegovo samopodobo.

Vsakemu od staršev ali starih staršev zaigra srce, ko iz ust njihovega malčka prvič zasliši smiselno povezane glasove, ki odražajo pomen, v večini primerov neposredno ali posredno povezan prav z njimi. In tako kot ne pozabimo prvega otrokovega koraka in prvega zobka, se nam tudi prve besede usidrajo v spomin, čeprav se vsakovrstna komunikacija z novorojenčkom prične že takoj ob rojstvu. Komunikacija je torej širše področje, znotraj katerega umeščamo tudi razvoj govora in jezika in kamor spada tudi razvoj glasov ter motnje, povezane z njihovo izreko. Najbolj trdi orehi med njimi so šumniki in glas /r/, ki je motorično zelo zahteven, zato se pri otroku razvije med zadnjimi.

HITER GOVORNO-JEZIKOVNI RAZVOJ

Govorno-jezikovni razvoj pri otroku poteka zelo hitro. Dojenčki že pred prvim letom osvojijo osnove komunikacije, malčki vsak dan v svoje besedišče dodajo nove besede, prav tako že tvorijo osnovne stavke. »Nenapisano pravilo pravi, da je v stavku vsaj toliko besed, kolikor let šteje otrok.« je pojasnila logopedinja, dr. Mateja Gačnik, ki deluje v okviru Centra za komunikacijo, sluh in govor Portorož in dodala, da bi moral biti do vstopa v šolo razvoj glasov dokončan, prav tako pa je zaključeno tudi usvajanje slovničnih pravil, kar pomeni, da je otrokova jezikovna baza zgrajena. Takrat otroci uporabljajo jezik in govorijo celostno, kar jim omogoči kompetentno komuniciranje in stabilno osnovo za nadaljnje formalno opismenjevanje. Strokovnjakinja poudarja, da je potrebno otroku slediti, mu omogočiti kakovosten čas za pogovor in izražanje ter ga v to primerno spodbujati, predvsem pa biti dober zgled.

ČE SE RAZVIJE FRANCOSKI R, POIŠČITE POMOČ LOGOPEDA

Vsak otrok je individuum in tako kot nekateri otroci prej shodijo, drugi prej zlezejo iz pleničk, tako tudi eni prej in drugi kasneje usvojijo določene glasove. Drži, da so deklice pri govoru hitrejšje od dečkov, zato mamice nič ne skrbite,

če je starejša sestra bolj klepetava od mlajšega brata. Prav tako beležijo višji odstotek govorno-jezikovnih motenj pri dečkih, a so razvojna odstopanja pri usvajanju glasov otrok lahko čisto običajna stvar, saj so razlike med otroki v tem obdobju velike. Za lažjo predstavo; do drugega leta se razvijejo glasovi /p/, /b/, /m/, /n/, /j/, /t/, /d/, do tretjega leta /k/, /g/ in /v/. Med drugim in četrtem letom se običajno razvijejo /f/, /h/, /l/, /c/, /s/, /z/. Kot zadnji pa se do otrokovega petega leta razvijejo glas /r/ in šumniki /č/, /ž/, /š/. Na razvoj slednjih lahko počakamo tudi po petem letu, vendar le tedaj, ko je otrok že pridobil te glasove in gre za blažje odstopanje v kakovosti – na primer bolj mehčana izreka šumnikov. »Pomoč logopeda naj starši poiščejo, če se denimo razvije za naše govorno okolje neprimeren /r/, ki zveni kot francoski ali koroški /r/, saj ga bo otrok s ponavljanjem le še utrjeval in ga bo med šolanjem težje odpraviti.« razloži Gačnikova in doda »v sistematski zdravniški pregled petletnikov je vključena tudi logopedška obravnava, ki zajema pregled otrokove komunikacije, jezika in govora. A če glede svojega otroka dvomite pred njegovim dopolnjenim petim letom, svetujemo, da se najprej posvetujete z vzgojiteljico, nato pa zaprosite za pregled pri strokovnjaku. Mnoge obalne vrtce logopedi obiskujemo tedensko.«

Mateja Gačnik staršem svetuje, naj bodo pozorni na celovit razvoj otrokove komunikacije, naj ne posvečajo celotne pozornosti le razvoju glasov, pač pa tudi razumevanju povedanega, obsegu besedišča, zmožnosti pripovedovanja. Okvirček: Motnje v izreki so le eno izmed odstopanj na področju komunikacije, jezika in govora, razloži logopedinja. Nekateri otroci med govorjenjem nesistematično izpuščajo in zamenjujejo glasove, zaradi nesistematičnih napak jih bistveno težje razumemo kot otroke, ki imajo sistematične napake. Slednji glas dosledno zamenjajo z drugim (substitucija), ga nepravilno izgovorijo (distorzija) ali preprosto izpustijo (omisija).

Liba, jaca in sola se bodo v ribo, raco in šolo transformirali z mirnim starševskim pristopom, brez popravljanja in izpostavljanja otroka. Za vse sta namreč potrebna čas in strpnost, vsekakor pa tudi budno starševsko oko in uho ter po potrebi strokovna pomoč logopeda.

KAJ LAHKO ZA BOLJŠO IZGOVORJAVO STORIJO STARŠI?

Logopedinja poudarja, da si je za komunikacijo potrebno vzeti čas. »Ključno je, da smo odrasli dober govorni model otrokom. Ne uporabljajte otroškega govora s triletnikom, prav tako ne ponavljajte njegovih napačno izgovorjenih besed samo zato, ker vam je takšna izgovorjava ljubka. Govor vsekakor prilagodite razumevalni

zmožnosti otroka, a ga pri tem ne podcenjujete. Govorite počasi in razločno ter otroku ponudite dovolj časa, da povedano predela. V otrokovih možganih se mora pravilno spraviti. Tako se ustvari dobra podlaga, iz katere bo otrok kasneje črpal. V kolikor otrok napačno izgovarja besedo, mu pokažite, da ga razumete in pravilno uporabite besedo, ki jo je pomanjkljivo izgovoril.«

OTROCI, KI V ZGODNJEM OTROŠTVU BOLEHAJO ZA PREHLADOM, SO BOLJ PODVRŽENI MOTNJAM V IZREKI GLASOV

Predšolsko obdobje je za razvoj komunikacije, govora in jezika izredno pomembno, saj se nikoli kasneje ne odvija tako burno kot prav takrat. V primeru, da se otrok rodi zdrav, ima ob rojstvu vse danosti za skladen psihofizični razvoj. Okolje pa je tisto, ki mu nudi primerne spodbude in izkušnje, ki ga bodo vodile k napredku na njegovi poti. Dr. Gačnikova pojasnjuje, da so za zdrav razvoj komunikacije pomembne tudi motorične izkušnje, ki jih pridobi otrok. »Opažamo, da je otrokom v zadnjih letih odvzeto prosto raziskovanje. Preveč se jih omejuje. Poleg motorike so za razvoj govora pomembna tudi čutila, v interakciji s sočlovekom vid, predvsem pa sluh. Želela bi opozoriti na dejstvo, da pogosta vnetja ušes, prehladna obolenja ali povečana žrelnica v obdobju usvajanja govora pogosto vodijo v motnje izreke, ker otrok starša ne sliši dobro, zato glasove napačno mapira v svoj sistem. Odpravljanje napak je dolgotrajen proces, zato morajo biti starši v takšnih primerih še veliko bolj jasni pri izreki, omogočijo, naj umirjeno okolje za pogovor, v katerem ne bo prisotnih nepotrebnih šumov.«

Liba, jaca in sola se bodo v ribo, raco in šolo transformirali z mirnim starševskim pristopom, brez popravljanja in izpostavljanja otroka. Za vse sta namreč potrebna čas in strpnost, vsekakor pa tudi budno starševsko oko in uho ter po potrebi strokovna pomoč logopeda.

OBALA časopis in portal
s pogledom na morje
plus

Oglasi v **OBALaplus**
e: marketing@obalaplus.si
t: 040 600 700

DIGITALNI STRES - NOVODOBNA OBLIKA OBREMENITVE TELESA

Digitalni stres je prisoten med nami in pogosto se niti ne zavedamo, kako zelo vpliva na naš vsakdanjik, obremenjuje naše telo in um. Delo za računalnikom (v pisarni ali doma), neprestano spremljanje dogajanja po telefonu, igranje igrice, pregledovanje spletnih strani, vse to nas zavedno ali nezavedno bremeni.

Naš vsakdanjik je prepleten z digitalnimi mediji, tudi če bi se jim želeli izogniti, nas večina opravlja takšno delo, da smo na neki način podvrženi delu za računalnikom, s telefonom ipd. S COVID-19 in delom od doma smo bili (ne)zavedno podvrženi temu tudi doma (verjamem, da je večina doma predsedela za zasloni še več, kot bi sicer). Oblik digitalnega stresa in zasvojenosti je cela vrsta (od socialnih medijev, igrice, FOMO – fear of missing out – strah pred tem, da bi kaj zamudili,...) in velika verjetnost je, da smo katero že izkusili.

Odziv našega telesa na stres je vedno enak. Naše telo s povečanjem krvnega tlaka in pospeševanjem srčnega utripa daje na voljo več energije, pospešuje se presnova maščob in sladkorja ter pozornost usmerja na stresorje (sprožilce stresa). Hkrati zaradi varčevanja z energijo zavrejo tudi drugi procesi, kot sta prebava in imunski sistem. Nedavne raziskave kažejo, da so stresni odzivi lahko različne glede na spol, življenjska obdobja in čustva,

ki se v glavnem sprožijo. Omenjeni akutni stresni sprožilci in posledično odziv lahko preidejo v kronično stresno stanje, ki se kaže v simptomih, kot so splošna izčrpanost, oslabele kardiovaskularnega sistema in senzoričnih organov, prebavne težave in napetost. Psihološke posledice so lahko od težav s spanjem, težav s koncentracijo in razdražljivostjo do depresije in različnih anksioznih motenj.

V projektu Poklicnega centra Obala – »Usposabljanje posameznikov za pridobivanje kompetenc pri premagovanju digitalnega stresa v obliki spletne aplikacije (TRIGS)« so pripravili aplikacijo, spletno stran in vrsto delavnic, namenjenih zmanjševanju stresa. Nekaj nasvetov vam predstavljamo tukaj, za več pa obiščite spletno stran <https://digistress.eu>. Načinov, kako se spopadamo s stresom, je mnogo, odvisno kakšen tip človeka smo in kaj nam ustreza. Med ustvarjalnimi rešitvami, kako se spopadati s stresom, so npr. Strategija milnih mehurčkov (neumnosti nas osvobajajo in prebudijo otroka

v nas – imejte s seboj milne mehurčke ali drugo »igračko«, ki vas sprosti) in vprašanje: Kaj bi storila Lady Gaga (ena najbolj kontroverznih osebnosti naše dobe, ki spreminja trende in pomika meje, je lahko vaš vzor pri reševanju stresa). Med vajami za povečanje pozornosti lahko najdete tudi vajo Gumb za premor (ustavite se – počivajte, pa četudi samo za minuto – usmerite fokus drugam, pustite telesu, da se umiri).

Več vaj kot naredimo, več tehnik kot poznamo, lažje nam bo najti najustreznejšo obliko zmanjševanja stresa in odklopiti »medij« ter z njimi povezan stres. Najboljša možna terapija pa je še vedno sprehod v naravi (seveda brez mobilnika ali druge tehnologije).

V prihodnjih mesecih je in bo na voljo vrsta brezplačnih delavnic, ki jih organizira PCO za zmanjševanje stresa – za nasvete, ideje in svetovanja se lahko obrnete tudi nanje info@pco.si.

IZOBRAŽEVANJA ZA ODRASLE

PCO - Poklicni center Obala vabi k vpisu:

ZDRAVSTVENI TEHNIK - poklicno tehnično izobraževanje

NPK izobraževanja in izpiti:
NEPREMIČNINSKI POSREDNIK
REFLEKSOTERAPEVT
RAČUNOVODJA
PEDIKER
PROGRAMER
ŠPEDITER
HIŠNIK

041 405 811
www.pco.si
info@pco.si

Pri nas teorija sreča znanja iz prakse
in praksa realno poslovno okolje!

POPRAVNI,
INŠTRUKCIJE ZA OSNOVNE IN
SREDNJE ŠOLE IN FAKULTETE
UCNA POMOČ ZA OPP

NE Z NAMI!
info@academus.si, 041 405 811

Academus d.o.o. // www.academus.si

Z INKUBATORJEM SEŽANA ZA ISKRIVO PRIHODNOST

Inkubator d. o. o. Sežana od leta 1991 s svojimi storitvami podpira podjetništvo in razvoj v lokalnem in regionalnem okolju ter gradi inovativen podjetniški ekosistem. Pogovarjali smo se z direktorjem Dorijanom Maršičem.

foto: Jan Antonac

inkubator
sežana

želeti ustanoviti podjetje še zdaleč ni dovolj. Inovativnim potencialnim in start-up podjetnikom zato svetujemo prijavo v Podjetniško šolo, ki jo organiziramo že nekaj let v prvi polovici leta in poteka kot sklop izobraževanja in trimesečnega mentorskega programa.

Koliko podjetij imate pod vašim okriljem?

Danes v inkubatorju domuje petinpetdeset podjetij s preko sto zaposlenimi.

V Inkubatorju d.o.o. Sežana ste že večkrat zabrisali podjetniške meje med Slovenijo in širnim svetom. Pred nekaj dnevi ste prejeli vest, da so vam obnovili EUJIC certifikat za naslednjih pet let. Kaj to pomeni za Inkubator d.o.o. Sežana?

Certifikat EU BIC prejmejo le kakovostne poslovne podpirne organizacije, ki si prizadevajo pomagati podjetnikom z inovativnimi idejami, da te ideje spremenijo v trajnostna in uspešna podjetja.

Trenutno smo edini inkubator v Sloveniji s certifikatom EU BIC, ki prinaša tudi članstvo v EBN - Mreži evropskih poslovnih in inovacijskih centrov, ki vključuje dostop do storitev z visoko dodano vrednostjo za podporo rasti inovativnih idej, inkubacije, internacionalizacije in vključevanja v mednarodne projekte.

Temeljno poslanstvo EU BIC je pospešiti inovativno podjetništvo na lokalni ravni s prilagojeno ponudbo celovite palete strokovne podpore in inkubacijskih storitev (predinkubacija, inkubacija, postinkubacija), namenjenih inovativnim zagonom, spin-offom, podjetnikom in MSP.

Podjetnika spremljamo od samega začetka, ko prične z razvojem podjetniške ideje do ustanovitve lastnega podjetja in uveljavitve na trgu. Pri tem sodelujemo s sorodnimi podpornimi subjekti inovativnega okolja (SIO), predvsem z univerzitetnimi in podjetniškimi inkubatorji kot tudi tehnološkimi parki in pospeševalniki v Sloveniji ter mednarodno v okviru EBN - European Business and Innovation Centre Network ter drugimi iniciativami podpornega okolja.

S katerimi težavami se najpogosteje soočajo podjetniki, ki pridejo k vam?

Največ težav imajo na začetku, ko ne vedo, kako naprej. Imeti dobro idejo in si

Med dogodki, ki jih bodo organizirali v kratkem, je NASA Space Apps Challenge, osemindeset urni mednarodni razvojni tehnološki maraton, ki bo potekal drugega in tretjega oktobra. Sicer pa letos načrtujejo še novo sezono Scale-up akademije in še marsikaj.

Od 2018 dalje ima podjetje pomembno vlogo tudi na področju podpornega okolja za izobraževanje in raziskovalno dejavnost.

Visokošolsko izobraževalno središče Sežana (VIVISS) smo pripojili k Inkubatorju, s tem pa je družba prevzela njegove pristojnosti. Inkubator tako zagotavlja tudi pogoje za delovaje višješolskega izobraževalnega in raziskovalnega sistema v občini Sežana. S tem so omogočene tudi boljše povezave med akademskim okoljem, gospodarstvom in lokalno skupnostjo. V letih delovanja je Inkubator uspel ustvariti bogato adremo stikov iz gospodarstva, predvsem iz lokalnega okolja, ki jih tudi redno vključuje v okviru osrednjega delovanja, zagotavljanja kakovostnega podjetniškega in izobraževalnega podpornega okolja.

Avgusta ste obeležili trideseto obletnico delovanja. Na slovesnosti ste nazivali navdijlov število novitet, ki ste jih, uresničili v preteklem letu.

Drži. Minulo leto so bili obiski inkubatorja zaradi znanih razlogov omejeni. Mentoriranja in izobraževanja so se tako preselila na splet. To priložnost smo izkoristili za prenovo in stilsko osvežitev poslovnih prostorov starega objekta Iskre, podpisali akt o ustanovitvi visoke strokovne šole za oblikovanje in fotografijo, pred kratkim pa smo odprli tudi nov Coworking Iskra HUB, ki omogoča startup skupnosti produktivno delo v prijetnem okolju.

Načrti za prihodnost?

Inkubator Sežana bo še naprej v okviru rednega sofinanciranja Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo in javne agencije SPIRIT Slovenija nadaljeval z brezplačnimi podpornimi storitvami in start-up podjetnike v Obalno-kraški regiji. Med novostmi pa vsekakor velja omeniti tudi zasnovano podjetniške šole za gluhe in naglušne.

foto: Sašo Batič

Petra Mežnarc

ZA OHRANITEV POMORSKE IDENTITETE SLOVENIJE SO KLJUČNI ŠTIRJE STEBRI POMORSTVA

V septembru so na osrednjem mestnem trgu v Kopru s proslavo Mala simfonija Koper proslavili 30. obletnico sprejetja Resolucije o pomorski usmeritvi Republike Slovenije, v katero je država leta 1991 zapisala svojo zavezanost morju.

foto V. Lorenčič

Resolucijo o pomorski usmeritvi Republike Slovenije je tedanja skupščina sprejela marca z željo, da bi nastajajoča država zagotovila čim boljše možnosti za izkoristek vseh prednosti pomorske države. Iz dokumenta izhaja zaveza, da bo Slovenija vodila gospodarsko in razvojno politiko, ki bo tudi pomorsko usmerjena.

Ob tej priložnosti smo se pogovarjali z dekanom Fakultete za pomorstvo in promet v Portorožu, izr. prof. dr. Petrom Vidmarjem. Vidmar se strinja s tem, da se izpostavlja, da je Slovenija pomorska država, vendar opozarja, da se to izpostavljanje osredotoča predvsem na Luko Koper. »To se mi zdi premalo. Ob tem se sprašujem, če mi kot država sploh razumemo, kaj je pomorstvo kot celotna panoga in kaj zajema, da se sploh lahko razvija«, se sprašuje dekan.

Pojasni, da so v pomorstvu štirje stebri: pristaniška dejavnost, izobraževanje, ladjarstvo in ladjedelstvo ter, da je zadevo potrebno pogledati iz vidika kadrov, saj kadri prehajajo med temi panogami. »Mi ne izobražujemo, da diplomanti delajo v eni pomorski panogi, ker je to premalo. To znanje je potrebno prenašati med temi panogami.«

Prepričan je, da je razvoj fakultete predvsem odvisen od razvoja pomorske in prometne panoge doma, v Sloveniji, v Evropi in svetu. »Na področju prometne panoge in transportne logistike so strateški cilji v Sloveniji dokaj jasni; razvoj slovenskega pristanišča in Luke Koper, razvoj prometne infrastrukture, sodobnih skladišč, prevoznih podjetij, razvoj agencij in

špedicij. Dokler v prometni panogi delujejo podjetja, ki so uspešna in se ustanavljajo nova, bo prometna panoga rasla in zaposlovala naše diplomante.«

Vidmar meni, da so v slovenskem pomorstvu razmere drugačne, saj mora večina diplomantov iskati prvo zaposlitev v tujini. Velika škoda je, da je podjetje Splošna plovba danes v okrnjeni podobi, saj nimajo več svojih ladij. »Prodaja večinskega državnega deleža podjetja je bila napaka. Pa ne le zaradi zaposlovanja slovenskih pomorščakov, temveč zaradi zapuščenja ideje o slovenskem ladjarstvu, ki vključuje načrtno razvijanje pomorskega kadra. Slednji bo strokovno znanje prenesel na kopno in pomagal razviti ladjarstvo, pristaniško dejavnost. Pomagal bo ustvariti nova podjetja za upravljanje z ladjami in vse spremljajoče dejavnosti«, pojasnjuje Vidmar. Ob tem poudari, da v Sloveniji skrbimo predvsem za dva stebra, in sicer za pristaniško dejavnost in izobraževanje.

»Ladjarstvo peša v in Sloveniji nima pravnih

foto T. Brcko

in ekonomskih pogojev za razvoj. Ladjedelstvo ali vsaj popravilo ladij je iz slovenske obale izginilo. Resolucija o nacionalnem programu razvoja prometa iz leta 2016, ki jo je v svoj okvir integrirala Resolucija o nacionalnem programu razvoju pomorstva iz leta 2010, razvoj pomorskih poklicev, ladjarstvo, ladjedelništvo, razvoj vpisnika ladij, razvoj različnih pomorskih agencij, le bežno omenja ali pa sploh niso opredeljena, je zaskrbljen dekan.

Poleg razvoja pomorstva z velikimi trgovskimi ladjami ne smemo pozabiti niti na pomen navtičnega turizma, ribištva, marikulture, solinarstva, vodnih športov in drugih dejavnosti na morju, ki zaposlujejo pomembno število prebivalcev obale in širše. »Kljub temu so za ohranitev pomorske identitete Slovenije ključni prej omenjeni štirje stebri pomorstva, saj bi brez njih ostale dejavnosti na morju postale le turistična ponudba«, poudarja dr. Vidmar.

»Vlaganje v kadre in usposobljenost je ključnega pomena za dolgoročni obstoj pomorske panoge, vendar lahko izobraževanje le sledi potrebam po kadrih v gospodarstvu. Ključnega pomena je, da predstavniki države prisluhnejo podjetjem, združenjem in posameznikom, ki delujejo v pomorski in prometni panogi in pri njih najdejo sogovornike in zaveznike za dolgoročni razvoj. Posebej aktualna je ureditev statusa slovenskih pomorščakov, ki mora postati primerljiva ali boljša, glede na socialni in davčni pomorščakov v drugih evropskih državah« zaključuje dekan.

MOJ ZDRAVSTVENI KASKO

Do zdravnika, hitrejšega zdravljenja in zdravil takrat, ko to potrebujemo.

Strokovnjaki opozarjajo, da nedopustno dolge čakalne dobe in težka dostopnost številnih zdravstvenih storitev lahko upočasnijo in negativno vplivajo na pravočasno pridobivanje diagnoze in potek zdravljenja. Glede na izzive, s katerimi se sooča slovenski zdravstveni sistem, je odločitev posameznika za dodatna zdravstvena zavarovanja več kot pravilna. V zavarovalnici Generali smo zato združili zdravstvena zavarovanja pod skupnim imenom »Moj zdravstveni kasko«, ki vključuje zdravstveno zavarovanje Specialisti z asistenco, Zavarovanje zdravil in dopolnilno zdravstveno zavarovanje.

Zavarovanje »Specialisti z asistenco« vam v okviru paketa »Moj zdravstveni kasko« omogoča:

- celovito zdravstveno zaščito za vso družino,
- hitro in kakovostno zdravljenje za zavarovance, tudi za starejše,

- telefonski ali video posvet z zdravnikom splošne medicine s storitvijo Halo Doktor – tudi med vikendi in prazniki, med 6. in 22. uro – zavarovanec lahko izbira med video klicem takoj (praviloma v roku 15 minut) ali se naroči na prosti termin, ki mu ustreza. Zdravnik po posvetu izdela izvid ali izda Halo Doktor napotnico,
- hiter dostop do vrhunskih specialistov, rehabilitacije (načrt zdravljenja, fizioterapija in psihološka pomoč) in operacij ter preventivnih pregledov in preiskav,
- točen termin pri specialistu in višji standard storitev,
- kritje stroškov zdravil na beli recept (do 100 evrov na leto), ki jih obvezno zdravstveno zavarovanje ne krije.

Vse storitve so zagotovljene tudi starejšim, saj zavarovanje velja do 100. leta. Starejši pogosteje potrebujejo daljšo oskrbo in so tudi sicer zdravstveno bolj ogroženi, dolge čakalne dobe pa jim poslabšajo kakovost življenja v zrelih letih. **Specialisti z asistenco za vso družino**

Medtem ko sta Zavarovanje zdravil in dopolnilno zdravstveno zavarovanje na voljo po enotni premiji, lahko pri zavarovanju »Specialisti z asistenco« izbirate med več različnimi paketi,

glede na vaše potrebe. Svetujemo vam, da začnete pri osnovnem paketu Specialistov z asistenco, ki ga lahko poljubno razširite z dodatnimi kritji, najbolj primernimi za vas in vaše bližnje.

Kako izberem pravo zavarovanje zase in za svojo družino?

Ustrezna kritja, s katerimi si boste zagotovili najhitrejšo in najbolj ustrezno zdravljenje, vam bo pomagal določiti vaš zavarovalni zastopnik. Kadar potrebujete informacijo o zdravstvenih storitvah, pa se lahko obrnete tudi na Asistenco zdravje.

Z izbiro pravega zavarovanja si prihranimo skrb in stroške, ki bi jih sicer plačali v samoplačniških ambulantah, v želji, da čim prej okrevamo.

Ne prezrite dodatnih ugodnosti!

Generali svojim zavarovancem nudi ob že sklenjenem veljavnem dopolnilnem zdravstvenem zavarovanju ali sklenitvi novega kar 10 % popust na zavarovanje Specialisti z asistenco. Če sklenete zavarovanje za vse člane vaše družine, pa prejmete dodatni 5 % družinski popust.

Generali – zvest in zaupanja vreden vseživljenjski partner že 190 let
Preverite na www.generali.si

Nikola Milosavič Aleksič

PCT

Letošnji september sta zaznamovala dva dogodka, in sicer uvajanje PCT (prebolel, cepljen, testiran) pogojev za elementarne osnovne življenjske opravke ter množični protest proticepilcev in drugih, ki se zoperstavljajo pogojem PCT v Ljubljani.

Vlada Janeza Janše je še enkrat za nasilje na protestu obtožila opozicijske stranke, neodvisne medije in družbeno aktivne posameznike. Toda politična, gospodarska in psihološka cena korona krize in določenih vladnih ukrepov še vedno ostaja dobro prikrita.

Politično tehtanje oblasti smo državljani drago plačali, ne le v denarju, temveč tudi z našimi življenji, vendar je pomembno vedeti, da PCT pogoji niso nič drugega kot korona prepustnice, o katerih so uradniki Evropske unije govorili pred več kot pol leta. Dejstvo je, da Slovenija ni edina država v EU, ki je sprejela pogoje PCT kot alternativo popolnem zapiranju države in uničenju gospodarstva. Dejstvo je tudi to, da se Slovenija nahaja na samem koncu seznama precepljenih v EU. Razlog za to je, kot izpostavljajo številni strokovnjaki, upor vladi Janeza Janše, nezaupanje v inštitucije, slaba izobrazba s področja virologije ter izjemno slaba komunikacija vlade in vladnih uradnikov na eni ter državljanov na drugi strani. Ne gleda na našete razloge ter sleherni poskus politične zlorabe oblasti Covid krize je Corona virus zdravstveno, ne pa politično vprašanje. Države, kot so denimo

Srbija, Črna gora ali Bosna in Hercegovina, ki PCT pogojev še vedno niso sprejele, so po uradnih podatkih države z največjim številom dnevno okuženih v Evropi.

Kot kažejo prvi gospodarski podatki po uvajanju PCT pogojev v Sloveniji, so nakupovalna središča postala „mesta duhov“, število obiskovalcev se je zmanjšalo za dobro polovico, vendar se je hkrati število dnevno cepljenih zvišalo. Po drugi strani bi zapiranje države imelo veliko globlje posledice za družbo in gospodarstvo. Koprski gostinci poročajo, da imajo po uvajanju PCT pogojev le nekaj manj obiskov, nekatere stranke pa so v strahu pred globami morali zavrniti.

Niki Funa, šef personala znane koprške okrepčevalnice »Miramar«, pravi, da zaenkrat ni videti, da bi se promet zmanjšal zaradi PCT pogojev. Ljudje, ki pridejo, večinoma izpolnjujejo PCT pogoje. »Obisk se počasi zmanjšuje podobno kot vsako leto v tem času. Zaradi neizpolnjevanja PCT pogojev smo morali zavrniti mogoče mizo ali dve, sicer pa večjega izpada zaradi tega ni opaziti.«

Dodaja, da je Covid zakompliciral situacijo, saj je sedaj potrebno poleg samega gostinskega dela

paziti še na nekaj drugih stvari. »Mogoče je malo neprijetno, da moraš ljudem preverjati razne papirje in potrdila, kot je tudi mogoče malo neprijetno za goste, da morajo to imeti s sabo in da se jih preverja. Trenutno smo se pač znašli v taki situaciji in se tega držimo v upanju, da virus čimprej premagamo in da se življenje spet normalizira. Zaenkrat ni nobenih slabih izkušenj in so vsi bolj ali manj razumevaajoči do nastale situacije. Seveda pa vsi upamo, da se bo življenje čimprej vrnilo na stare tirnice.«

Marko Kvaternik, lastnik lokala „Na Brolu“, izpostavlja, da upada prometa ne čuti, »v bližini lokala se nahajajo številne ustanove, državni zavodi, agencije, šole. Zaposleni v teh institucijah so moje stranke, zaradi narave dela skoraj vsi izpolnjujejo PCT pogoje. Največji problem, s katerim se gostinci trenutno soočamo, je slabo vreme. Glede samih strank vam povem, da težav ni bilo. Tisti, ki pogojev PCT ne izpolnjujejo, po navadi kupujejo pijačo za s seboj. Prejšnje leto, ko smo bili zaprti, smo bili na meji rentabilnosti, številni so obupali in svoje lokale zaprli. Zoprno je preverjati PCT pogoje, še posebej, ko je gneča v lokalu, ampak PCT pogoji so zagotovo boljša alternativa.«

V državi, kjer vsi nekaj tehtajo, se bo zdravstvena kriza še naprej reševala prepočasi. Politiki tehtajo, kako krizo rešiti, ne da bi ogrozili lastne položaje ter kako krizo obogateti z ideološkimi vložki. Del državljanov pa odločno tehta, ali so cepiva drugo ime za »mikročip«, ustvarjen za kontrolo prebivalstva ipd. V času, ko pri nas tehtamo, so skandinavske dežele odpravile vse Covid ukrepe zaradi doseženega cilja o precepljenosti prebivalstva. V časih, ko tehtanja ni bilo, je Jugoslavija z rekordno hitrim cepljenjem celotnega prebivalstva leta 1972 zaščitila življenja ne le triindvajset milijonov Jugoslovanov, temveč celo Evropo pred epidemijo črnih koz.

PCT pogoji mogoče niso najboljša možna izbira, vendar pa so edina alternativa, ki istočasno varuje javno zdravje in gospodarske interese. Ne glede na politizacijo Covid krize, gre še vedno za prvenstveno zdravstveni problem, ki ogroža življenje vseh ljudi. Pri odklanjanju cepljenja in sklicevanju na »demokracijo, zakone ali svobodo izbire« gre nedvomno za sebičnost, nevednost ali duševno neuravnovešenost. Polno demokracijo bomo dosegli šele takrat, ko bomo začeli zaupati strokovnjakom in ko sleherni posameznik ne bo »fejsbuk strokovnjak« splošne prakse. Le tako bodo pristojne institucije lahko opravljale svoje delo.

Petra Mežnar

PREŽIVELE MORSKE KONJIČKE SO SPUSTILI V MORJE

V Akvariju Piran so se letos poleti zelo razveselili morskih konjičkov, ki so se rodili prav v njihovem akvariju.

Zakaj se to zgodi zelo redko, smo povprašali dr. Manjo Rogelja, ki vodi piranski Akvarij. »Za morske konjičke je že tako zahtevno skrbeti v akvariju, saj so občutljivi na številne bolezni, potrebujejo zelo kakovostno vodo in primerne sostanovalce v akvariju,« pojasnjuje dr. Rogelja.

Morskih konjičkov je več vrst in nekatere vrste zelo uspešno gojijo tudi v akvarijih. »V našem morju pa živita le dve vrsti morskega konjička, kratkonosi in dolgonosi, za katere pa zaenkrat še velja, da jih je zelo težko vzrejeti v akvarijih in so poizkusi najpogosteje neuspešni,« še dodaja.

Kako se parijo morski konjički?

»Pri obeh vrstah mladiče nosijo samci v svojih vrečah. Samica razvije jajčeca, ki so bogata z rumenjakom, torej hrano, potrebno za razvoj mladic in jih preda samcu, ko ji pokaže, da je pripravljen za prevzem. Nosi jih od tri do štiri tedne in jih nato iztisne v morje. Od tega trenutka dalje so mladi morski konjički samostojni. V tem času samica že pripravi nova jajčeca in jih lahko preda samcu le nekaj ur po izpustitvi prejšnjih. S tako delitvijo dela se rodi veliko mladičev v krajšem času.«

Kakšni pogoji moraji biti izpolnjeni za parjenje?

»V prvi vrsti potrebujemo par, primerne starosti in v dobri kondiciji. Ker se parijo sezonsko, moramo tudi v akvariju urediti temu primerno temperaturo vode in dolžino osvetlitve.«

Kakšni morajo biti pogoji, da mladiči preživijo?

»Primeren akvarij z dobro kakovostjo vode, preprečitev vnosa bolezni in predvsem kakovostna živa hrana.«

S kakšno hrano jih je potrebno hraniti?

Kje ste jo dobili?

»Odrasle hranimo z mizidnimi rakci, ki jih lovimo v morju. Mladice pa predvsem z ličinkam solinskih rakcev, katerih ciste se kupi in jih nato izlegamo sproti, da so sveži vedno na voljo. Ko so starejši, jih hranimo z nekaj dni starimi ličinkami, da jim s hrano povečujemo hranilno vrednost.«

V kakšnem akvariju morajo biti nameščeni in koliko stopinj mora imeti voda?

»Mladice držimo na enaki temperaturi kot starše, okoli 21 °C. Najbolj smo bili uspešni, ko smo jih držali v posebnih rotirajočih akvarijih, ki jih drugače uporabljamo za meduze.«

Kako je pa s preživetjem mladičev v naravi?

»To je zelo težko oceniti, saj je mladim v naravi nemogoče slediti. V naravi je tako, da imajo vrste z veliko mladiči ponavadi nižji delež preživetja, to pa morski konjički vsekakor so. V literaturi ocenjujejo preživetje morskih konjičkov do odrasle dobe okoli en odstotek mladic.«

Kratkonosih se je v akvariju v Piranu rodilo kar tisoč sto in kot nam je povedala dr. Rogelja, je to zelo veliko za to vrsto. Menijo, da je ravno zato samček prehitro spustil mladice na prosto, ko še niso bile dovolj razvite, zato jih večina ni preživela. Nedavno so zadnje tri preživele spustili v morje: »Pri dolgonosih smo bili bolj uspešni, rodilo se jih je dvesto dvajset, ampak smo imeli težave pri zagotavljanju dovolj raznolike in predvsem kakovostne hrane, ki bi jim omogočala primerno rast. Na koncu smo se odločili, da posameznim, ki so z nami preživeli dva meseca, damo priložnost in jih spustimo v morje.«

Ali imajo kakšne možnosti za preživetje?

»Srčno upamo, da imajo. V morju so si takoj poiskali skrivališče in upam, da je kmalu mimo njih priplaval kaj okusnega zanje.«

Ali je že akvarij kaj bližje temu, da postane del NIB, Morske biološke postaje Piran?

»Žal še kar nimamo nobenega odgovora, tudi o tem ne, h kateri inštituciji nas bodo priključili.«

Kakšno rešitev bi si vi želeli?

»Mi si želimo, da bi do rešitve prišlo čim prej, saj smo že mesece brez prave usmeritve in tudi možnosti, da bi se prijavljali na projekte in si tako pomagali sami. Upamo, da bodo upoštevali potrebe akvarija in ga dodelili inštituciji, ki bo lahko dopolnila in nadgradila strokovno delovanje akvarija, saj bomo le tako lahko dolgoročno obstali in se razvijali.«

Ali je že bila sprejeta kakšna odločitev glede tega, da Akvarij Piran postane del raziskovalne infrastrukture Nacionalnega inštituta za biologijo – Morske biološke postaje Piran, smo povprašali tudi na Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, kjer so nam odgovorili: »Dogovori so sklenjeni in so v sklepnih fazi priprave dokumentov.« Vodja akvarija dr. Manja Rogelja je povedala, da s tem ni seznanjena.

PREVERJAMO URBANE MITE

In vino veritas.

Vinu je resnica. Pa še res je. To še posebej vemo Slovenci, ki spadamo v sam svetovni vrh po vrhunski pridelavi vina, pa tudi po popiti količini te alkoholne pijače na posameznega prebivalca (vsak naj bi ga spil kar 40 litrov na leto). Lahko bi rekli, da smo pravi vinski narod. Refošk, malvazija, teran, cviček, merlot ... In še bi lahko naštevala, ker naš vinorodni okoliš ponuja pestro izbiro različnih sort grozdja. Vino častimo v narodnih pesmih, v poeziji (še Zdravljice ne bi imeli, če ne bi bilo vina), na Primorskem imamo prvo vinsko fontano, v Mariboru pa najstarejšo vinsko trto na svetu. Po žlahtni kapljici pa smo poimenovali tudi mesec. Verjetno marsikdo ne ve, da je staro slovensko ime za deseti mesec v letu, ki ga sedaj poznamo kot oktober, ravno vinotok. In ker je čas trgateg in ravno vstopamo v oktober, sem se odločila, da je v tokratni številki primeren trenutek, da preverimo nekaj mitov, ki krožijo o žlahtni kapljici.

1. **Starejši je, boljši je** – kot vino. Ni res. Najbolj razširjen mit o vinu je ta, da je starano vino boljšega okusa, bolj kvalitetno in cenjeno. Strokovnjaki pa pri tem opozarjajo, da je večina vin, ki je na policah trgovin, pripravljenih za takojšnje odprtje, zato je nesmiselno, da bi vino kupili in ga nato v domači shrambi pustili še nekaj let. Še en razlog, ki ni v prid takemu početju je ta, da mora biti staranje pravilno izpeljano. Zato je večino vin najbolje zaužiti v prvih petih letih od žetve. Še zdaleč pa niso

vsa vina primerna za staranje. Ker vsebujejo antioksidante, so za daljšo hrambo primerna predvsem rdeča vina.

2. **Vino zaprto z navojnim zamaškom je slabše kvalitete.** Ni res. Tudi to je le eden izmed mitov, ki so ga ovrgli vinski strokovnjaki. Za vina, ki so ustekleničena in pripravljena za uporabo, so bolj primerni navojni zamaški, ki imajo tudi to prednost, da jih lahko hitreje odstranimo. Na klasiko – zamaške iz plute – pa prisegajo pri starih vinih, ki so jih kar nekaj časa imeli v lesenih sodih, kjer je potekala mikrooksidacija. Plutovinasti zamašek omogoča nadaljevanje tega procesa tudi, ko tako vino pretočijo v steklenice. Seveda pa je zamašek iz plute z estetskega vidika bolj primeren, saj si nikakor ne predstavljamo, da bi nam v priznani restavraciji prinesli drago vino, ki bi bilo zaprto z navojnim zamaškom.

3. **Rdeče vino ob mesu in belo vino, ko so na meniju ribe.** Ni res. Pravi gurmani imajo v svojem bontonu napisano pravilo, da morajo ob mesnih jedeh piti rdeče vino, ko je na krožnikih morska hrana, pa belo vino. Pri izbiri žlahtne kapljice, ki bi najbolje povezala okuse na krožniku, je pomemben tudi način priprave hrane. Rdeče vino gre pravzaprav zelo lepo z ribami kot je tuna ali losos. Prav tako vas lahko pozitivno preseneti kombinacija dobrega kozarca belega vina z sočnim kosom mesa. Ne bom vas prepričevala. Prepričajte se sami.

4. **Kvalitetno vino je drago.** Delno drži. Cena

vina je odvisna od kvalitete uporabljenih sestavin in postopka izdelave vina. Je pa tudi res, da ima vsak človek svoj izdelan, subjektiven okus. Nekomu bo dražja steklenica vina vrhunškega okusa, drugemu pa bo boljše vino, ki je v srednjem ali celo nižjem cenovnem razredu.

Še zanimivost: Psihološko pogojeno je, da če vnaprej vemo, da pijemo dražje vino, nam bo

to bolj okusno kot cenejše.

5. **Belo vino mora biti ohlajeno, rdeče pa postreženo na sobni temperaturi.** Delno drži. Popolnoma bi držalo, če bi besedno zvezo "sobna temperatura", zamenjali s "kletna temperatura". Vsi namreč vemo, da je sobna temperatura okrog 25 stopinj Celzija, kar pa je veliko preveč za dobro postreženo rdeče vino, ki bi moralo biti ohlajeno na prbl. 13 stopinj (toliko je tudi povprečna temperatura v vinskih kleteh). Medtem ko mora biti belo vino res ohlajeno na 7 stopinj Celzija. Da boste lahko res uživali v pristnem okusu določenega vina, pa sledite navodilom ohlajanja pijače, ki so v večini primerov napisana na steklenici.

6. **Rdeče vino je dobro za kri.** Delno drži. Rdeče vino vsebuje resveratrol, ki spada med najbolj učinkovite antioksidante. Med rdečimi vini, v katerih je največ resveratrola, omenjajo cabernet sauvignon, shiraz, merlot, med našimi znanimi sortami je takšna modra

frankinja. Strokovnjaki so uspešno dokazali, da resveratrol zelo učinkovito lovi proste radikale in preprečuje poškodbe celic. Domnevajo, da je uživanje resveratrola koristno za preprečevanje bolezni srca in ožilja, vnetnih procesov ter nekaterih vrst raka.

Rdeče vino v povprečju vsebuje okoli en miligram železa na liter, povprečna absorpcija železa pa je le med 1,9- in 3,6-odstotna. To pomeni, da bi morali popiti okoli 40 litrov na dan, da bi se kaj poznalo na krvi, kar pa seveda daleč presega priporočene vrednosti. Je pa dejstvo, da rdeče vino pomaga prebaviti hrano, zlasti če je mastna.

Zmernost je vrlina. Naj vas ta vodi tudi pri pitju vina. Okušajte ga, vohajte, predvsem pa ga pijte počasi in z užitek, tako kot si ta žlahtna pijača to tudi zasluži. Pa na zdravje!

***Minister za zdravje opozarja: Prekomerno pitje alkohola lahko škoduje zdravju!**

ALTROKE
ISTRA
Gourmet Festival

KOPER
CAPODISTRIA

VINAKOPER

Koper
(Titov trg)

30. september
2021

www.visitkoper.si

Minister za zdravje opozarja:
»Prekomerno pitje alkohola škoduje zdravju!«

Foto: Jaka Ivančič

24

FESTIVAL SLOVENSKEGA FILMA PORTO

FESTIVAL DEL CINEMA SLOVENO PORTOROSE

ROŽ 12-17 OKT

Partnerji in sponzorji:

Partnerji:

BREDA KRAŠNA

Ankarančanka Breda Krašna, generalna sekretarka Zveze prijateljev mladine Slovenije.

bogato obdarik.

Sprehaja se po okolici, kar nad njeno hišo se začne pot po miljskih hribih med lepo urejenimi oljčniki do skrajnega roba Debelega rtiča, kjer je kot najstnica sanjala z odprtimi očmi. Ko so se preselili v Ankaran, se je vpisala v četrti razred osnovne šole Janka Premrla Vojka v Kopru. Njen oče je bil že na Gorenjskem gostinec in na Lazaretu, tik ob meji, je najel gostilno v stavbi, ki je danes ni več. Tu je deloval pet let, potem pa je na Debelem rtiču uredil manjši hotel v prostorih, kjer je zdaj Počitniški dom slovenske vojske, od koder so jih kot najemnike in takratne goste grobo izgnali leta 1977. Breda v šali pove, da so bili pri njih v tem hotelčku prvi okupirani.

Gimnazijo je obiskovala v Kopru, študirala je v Ljubljani na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo, danes Fakulteti za družbene vede.

Že med študijem je delala v koprski knjižnici, njena prva zaposlitev pa je bila na Socialistični zvezi delovnega ljudstva (SZDL) v Kopru, kjer je začela delati leta 1983: »Časi so se spremenili, ko so nas razpustili, jih je kar nekaj šlo na Zavod za zaposlovanje, pristala sem na čakanju, a nisem sedela križem rok in sem se kmalu zaposlila na Zvezi združen borcev v Kopru. Nato sem šla v politiko, k stranki LDS, delovala sem v Ljubljani, kasneje sem bila koordinatorica za Južno Primorsko, pomagala sem poslanski skupini in povsod na terenu. To sem počela vrsto

let, dokler po razpadu stranke nisem za nekaj časa ostala brez službe. Tri leta sem bila nato v Pokrajinskem muzeju v Kopru vršilka dolžnosti direktorice, nato pa sem bila nekaj časa na Uradu za družbene dejavnosti v Kopru. Od leta 2014 pa sem profesionalna generalna sekretarka Zveze prijateljev mladine Slovenije in to delo me res osrečuje, opravljam ga z velikim žarom in imam dober občutek, da nekaj zares naredim».

Breda je bila že kot mlado dekle dejavna v svojem okolju, aktivna je bila v mladinski organizaciji v Ankaranu in tudi v Kopru. Leta 1977 so jo povabili na Mladinsko delovno akcijo Istra, kjer je bila v letih 1978 in 1979 komandantka akcije. To je bila republiška akcija, gradili so višinski vodovod, sedež pa so imeli na osnovni šoli v Šmarjah. Dejavnost je bila tudi v SZDL in pot v politiko, ki ji je krojila življenje dolga leta, je bila, kot pravi, naravna: »Danes je drugače. Mladi so premalo dejavni v politiki in mislim, da je današnji pogled na politiko napačen. V demokraciji je vse politika, v trenutku, ko greš na volitve, si že storil politično dejanje, si na nek način že politik, ker že soustvarjaš družbeno življenje, zato tudi menim, da gre za sprenevedanje pri županih in svetnikih, ki ne pripadajo nobeni stranki in trdijo, da niso politiki. So, ker so del sistema in ker odločajo. Morda mladi ljudje vse skupaj preveč poenostavljajo, bolj bi se morali vključiti in si tudi z dejavnim vključevanjem soustvarjati pogoje za življenje. Poglejte na primer Inštitut 8. marec.

Breda Krašna se je s starši v Ankaran preselila z Gorenjske leta 1967. Je naturalizirana Primorka in Ankarančanka, čeprav korenine njenih staršev segajo v Železnike po očetovi strani in Dovje po mamini. A tu je pognala korenine, tu je njen dom, tu je morje in vse naštetjo jo opredeljuje vsaj toliko kot socialni čut in čut za pravičnost. Njena misel je jasna, govor umirjen, zna reševati težave, kar jo v družbi moti pove kultivirano in tako povezovalno je vrsto let delovala tudi v politiki. Marca leta 2014 je bila na skupščini Zveze prijateljev mladine Slovenije izvoljena za generalno sekretarko, kjer je bila pred tem en mandat neprofesionalna podpredsednica. Zdjaj je že dva mandata predsednica Darja Groznik, s katero se odlično razumeta in delujeta v lepem sozvočju v prid otrokom v Sloveniji. V Ljubljano se vsa leta iz Ankarana vozi skoraj vsak dan, čas covida je delovne navade sicer nekoliko spremenil, zato lahko včasih dela tudi od doma.

Breda je iz posebnega testa, ne da se, na svet gleda optimistično in zmore naprej: »Kadarkoli mi je v življenju težko, me rešuje narava. To zimo sem ogromno hodila, ni bilo dneva, da se ne bi podala po okolici in prehodila res veliko kilometrov. Pogled na morje, ta odprtost - to je najboljše zdravilo za mojo dušo in vsakodnevno plavanje, vse dokler bo vreme to dopuščalo. Letošnji september nas je z lepim vremenom

Civilna družba so in posegajo v politiko in naredili so velik premik v dojemanju politike».

Zveza prijateljev mladine Slovenije je njeno življenje že vrsto let in to je tema, ob kateri ji zažarijo oči. Zveza ima kar stodevet članic in vseh res še ni utegnila obiskati. Veliko dela ima, lepa skupina so, petnajst je zaposlenih in Breda kot generalna sekretarka koordinira vse od financ, stikov z donatorji, skrbjo za vsebino in še mnogo drugega: »Naši najmočnejši vsebinski programi so Tom telefon, Otroški parlament, Evropa v šoli, Mladi raziskovalci zgodovinarji, Teden otroka, področje otrokovih pravic in tudi Dedek Mraz, ki smo ga prav mi, na ZPMS uspeli vpisati v register nesnovne kulturne dediščine. Leta 2019 je Dedek Mraz praznoval sedemdeset let..., čeprav ga otroci seveda poznajo bistveno dlje«. Zvezo prijateljev mladine Slovenije seveda poznamo tudi po številnih humanitarnih programih, kjer so močni in uspešni: »Ponosna sem na Adin stipendijski sklad, tu je Sapramiški sklad za otroke s posebnimi potrebami, tu je Pomoč družinam in seveda naš Pomežik soncu, ki omogoča počitnice otrokom iz socialno šibkih družin».

Revščina Bredo vedno znova pretrese. Številne obraze ima, veliko je očem nevidnih: »Saj sem se je vedno zavedala, a globino tega problema sem zares spoznala na terenu, ko prideš k družinam, kjer je res hudo. Sprašujem se, zakaj pride do tega.

Ne le zaradi neizobraženosti. Ljudje se pogosto ne znajdejo, z denarjem ne znajo upravljati, revščino pa so predvsem poglabile družbene spremembe, ustvarili so jo tudi delodajalci. Včasih imaš občutek, da je podjetje tik pred propadom, potem pa nenadoma slišiš o velikih dobičkih. Podjetje zagotovo ne bo propadlo, če se za skromnih pet evrov dvigne minimalna plača, v to me ne bo prepričal nihče. Prihraniti na delavcu in govoriti o milijonskih dobičkih ni prav. Dokler ne bodo ljudje pošteno plačani za svoje delo, bo revščina med nami. Vse to opažam še veliko bolj od leta 2006 dalje. Brezposelnost se je sčasoma sicer zmanjšala, a se je spremenila struktura družin. Četudi sta v družini zaposlena dva odrasla, to včasih zaradi nizkih plač ne

zadošča za preživetje. Še huje je v enostarševskih družinah. Ima pa revščina tudi drug obraz. Človek zaradi nje lahko postane pasiven, sprejemanje pomoči pogosto postane način življenja, vendar je, kot pravi pregovor, treba človeka naučiti loviti ribo, ne je zgolj ponuditi na krožniku«. Slovenci smo zelo poseben narod, a ko stopimo skupaj, lahko premaknemo Triglav: »Slovenski narod je fenomen v svojem odzivanju na humanitarne akcije. Toliko odzivnosti in radodarnosti redko srečaš. Velikokrat pomagajo tudi ljudje, ki nimajo veliko«, pove Breda Krašna, ki se v politiko ne bi več podala: »Nekako se ne vidim več v njej, pa čeprav se kakšen namig še sliši«.

Nataša Benčič, Radio Koper

OLJKE

Na peti škornja, ki ga tvori Apeninski polotok, se v regiji Apulija skriva podregija Salento. Polotok Salento je najbolj vzhodno ozemlje Italije, Punta Palascia ali Capo d'Otranto pa njegov vzhodni konec, do Albanije oddaljen le dvainsedemdeset kilometrov.

Bolj kot geografsko se Messapia, kot so »zemljo med dvema morjema« poimenovali stari Grki, od matične regije razlikuje predvsem jezikoslovno, pa tudi folkloristično, arhitekturno in enogastronomsko. Štiri narečja in dva zaščitena jezikovna otoka, grški »griko salentino« in albanski »Arbëreshë« zaznamujejo ta košček Mediterana, ki na trenutke spominja na Istro. V narečju Lecceja se očetu reče »tata« kot v naših krajih. Grški Salento, za katerega je značilna samostojna kulturna identiteta, šteje devet helenofonskih občin s Calimero na čelu, kjer griko govori nekaj deset tisoč prebivalcev po podatkih državnega statističnega urada ISTAT. V Arbëriji, v bližini mesta Taranto, pa vztraja jezikovna manjšina, sicer najbolj številčno arbereshe naselje v Italiji. Celotna Apulija s svojo rdečo zemljo, ki prekipeva od bauksita, je tudi italijanska regija z najpomembnejšo oljgarsko dediščino. Več kot tristo petdeset hektarjev kmetijskih površin je zasajenih z oljkami, kar predstavlja četrtno regionalne uporabne kmetijske površine, od tega je v Salentu približno štiriinosemdeset tisoč hektarjev oljčnih nasadov ali deset milijonov dreves. V Sloveniji je z oljkami posajenih približno dva tisoč hektarjev dreves. V Salento pa je veliko število takih, ki se lahko pohvali z nazivom »stoletnek«, okoli tri milijone. Osupljiva številka, če ne bi bilo kar nekaj dreves, ki štejejo tisoč ali nekajtisoč pomladi in segajo celo v čas Mesapov, ljudstvo, ki je v antiki naseljevalo Salento. Zaselek Borgagne, del občine Meledugno, v pokrajini glavnega mesta Lecce, slovi po »ravnicah tisočletnih oljk«, kjer naj bi kraljevala tri do štiri tisoč let stara oljka. Starost se tem močnim rastlinam težko določi, sklepa se jo po širini debla, ki mora dosežati vsaj meter pri višini metra in pol od tal zato, da je stara vsaj sto let. Pri drevesih z "razdrobljenim" deblom pa je premer skupni, pridobljen z rekonstrukcijo teoretične oblike celotnega debla. Salento premore tisoče raztresenih dreves, med katerimi izstopajo izjemna imena po kiparski podobi in velikosti: "pastirsko drevo", "velikan" ali "baronica", nekatera pa izgledajo, kot da bi lahko hodile. Tako kot v Istri oljke v Salentu rastejo v popolnem naravnem habitatu rodovitne rdeče zemlje in apnenčaste kamnine, spadajo tudi v svetovno dediščino Unesca. Rastlina je bila sveta že boginji Ateni, v kraju Santa Maria di Leuca, kjer danes stoji svetišče Santa Maria de Finibus Terrae (ona koncu zemlje), pa je nekoč stal tempelj posvečen boginji. Leuca je tudi stičišče Jadranskega in

Jonskega morja. Območje, polno kraških jam, so stari Rimljani poimenovali »na koncu sveta«, ne, ker bi verjeli, da je Zemlja ravna, ampak ker naj bi bili tam naseljeni še zadnji »cives« (»državljeni Rimske republike«), kamor je spadala tudi Istra, od tam naprej pa so »provinciales«, prebivalci provinc, ki niso uživali vseh državljskih pravic. Rimski pesnik Virgil, tisti, ki je vodil Danteja Alighierija skozi Pekel in Vice Božanske komedije, je v epski pesnitvi Eneida pripovedoval legendarno zgodbo o Eneju, Trojancu, ki je potoval v Italijo po uničenju Troje, kjer je postal prednik Rimljanov. Priplul naj bi ravno na obalo Salenta, v Leuci trdijo, da ravno k njim, v Otrantu, Castru in Portu Badiscu ravno tako. Dejstvo pa je, da so Stari Grki začeli gojiti prej divjo oljko in odkrili njene izjemne lastnosti. Oljka je trdoživa, obdaja jo nešteto legend kot ta, da so se nekoč zbrala vsa drevesa, da bi izbrala svojega kralja. Izbrala so oljko, vendar časti ni sprejela, saj naj bi bilo njeno poslanstvo preveč pomembno za človeštvo, da bi izgubljala čas s kraljevanjem. Tako spokojna in vsemogočna, ki pa jo lahko nekaj tako majhnega, kot je bakterija, premaga. Počasi, od znotraj, skoraj neopazno. Za vinsko trto velja izrek, da je občutljiva kot ljubica; če jo zanemariš za kratek čas, ti tega ne bo nikoli odpustila, oljka pa je kot mati – lahko jo leta in leta zanemarjaš, pa te ne

bo nikoli pozabila. V kolikor to drži, prizori posušenih in požganih oljčnikov, nekoč neskočna prostranstva stoletnic, spominjajo na Cankarja in njegovo slovito črtico. Patogen, ki je prišel od daleč, ki se je nepredvidljivo in hitro razširil in je ob zamudah in napakah povzročil ogromno število smrtnih žrtev. Še pred epidemijo SARS-CoV-2 se je po Salentu širila Xylella fastidiosa, bakterija, ki se je začela pojavljati okoli leta 2013 in prizadela približno sedemsto petdeset tisoč hektarjev površine, kar je povzročilo izsušitev, odpadanje plodov z ogromno škodo v sektorju. Privednik »fastidiosa« pomeni zoprna in ta Xylella opravičuje svoje ime, težko jo je prepoznati, izolirati in izkoreniniti, kar se zlahka "premika", zahvaljujoč vektorski žuželki, ki je gostoljubna v številnih rastlinah sredozemske flore in lahko prizadene tudi trte, agrumovce, mandljevece ter številne druge drevesne in zelne vrste. Kot trdijo v Agroinnovi, centru za inovacije na kmetijsko-okoljskem področju Univerze v Torinu, so napadi tega patogena znani že sto petdeset let, "Pierceova bolezen" je, na primer, v Kaliforniji povzročila hudo škodo vinogradom. To, kar se je pojavilo v Apuliji, je podvrsta, imenovana pauca, Evropska unija pa je predvidela, da bi lahko širjenje bolezni v druge države povzročilo sedemdeset odstotno izgubo

proizvodnje na zrelejših oljkah in petintrideset odstotno na mlajših, kar bi povzročilo več kot pet milijard evrov in tristo tisoč delovnih mest izgube. Profesorica **Maria Lodovica Gullino** iz omenjenega inštituta je v svojem eseju »Spore« razkrila »bolnika nula« oziroma okrasno rastlino kave (ali oleandra) s Kostarike, ki je prek Nizozemske prispela v Salento. To gram negativno bakterijo prenaša žuželka, znana kot navadna slinarica (Philaenus spumarius), ki napade ksilemske posode rastline, ovira prehod vode in tako povzroči izsušitev. V južni Italiji je Xylella zagotovo našla ugodne podnebne razmere, vendar ji je poleg dejavnika "presenečenja", ki je otežil prestrežanje patogena in posredovanje ob prvih izbruhih, bila naklonjena ranljivost tamkajšnjega kmetijskega sistema, postopnemu slabljenju fitosanitarnih storitev, pa tudi nadrealistični javni razpravi, ki so jo podporniki "prevare Xylella" dopolnili z

zanikanjem in teorijami zarote, saj naj ne bi bilo nobenih dokazov, da je bila bakterija vzrok izsušitve apulijskih oljk. Vroča poletja in stalna prisotnost vetrov pa so kot nalašč za razvoj požarov, zgorba se je ponovila tudi minulo poletje. Sodišče EU je obsodilo državo, ker ni zaustavila širjenja bolezni, ki lahko prizadene več kot sto vrst rastlin, od sadja do drevesnic, kar ima resen vpliv na gospodarstvo in okoljske razmere. Zaščititi se je težko, saj je uporaba antibiotikov v kmetijstvu prepovedana. Za omejitev škode je treba sprejeti preventivne in profilaktične ukrepe, tako Gullinova, začeniši s strogim nadzorom rastlinskega materiala na vhodu in "čiščenjem" (z odstranjevanjem rastlin ali njihovih delov, s poznejšim uničenjem materiala). Zelo pomembne so tudi raziskave za razvoj hitrih diagnostičnih metod in dela za izboljšanja genetike rastlin, kar bi pripeljalo do odpornejših sort, v Apuliji, npr., naj bi vzpodbudne

ZAKAJ JE TUINA MASAŽNA TERAPIJA ŠTEVILKA ENA V SVETU?

Vabljeni na predavanje TUINA terapevta Roberta Slaparja »Zakaj je TUINA masažna terapija (samostojna veja tradicionalne kitajske medicine) številka ena v svetu?«

- Ker je učinkovita kombinacija masažnih tehnik, akupresure akupunkturnih točk ter raznih vaj, manipulacij, ki se izvajajo med masažno terapijo.
- Ker je klinično dokazano daleč najbolj uspešna terapija pri boleznih hrbtenice.
- Ker pomaga zmanjšati ali popolnoma odpraviti bolečine v vratu, v ramenih, v križu, išijas, ko bolečina prehaja tudi že v nogo.
- Ker pomaga zmanjšati pogostost in intenzivnost glavobolov in migren in jih lahko popolnoma odpravi.
- Ker pomaga pri težavah s sklepi, mišicami, tetivami, z vezmi, kostmi...
- Ker pomaga pri predmenstrualnih bolečinah.
- Ker zmanjšuje stres.
- Ker vpliva na vse štiri dele človekovega bitja ne samo na telesno, ampak tudi čustveno, umsko in duševno raven našega delovanja.
- Ker človeka uravnovesi in pripelje radost in veselje.

Beseda bo tekla tudi o pitju vode, uravnoteženi prehrani in o vsakodnevnem dvajsetminutnem gibanju. Brezplačna predavanja bodo potekala v prostorih:
 KS Žusterna, v sredo, 6.10. ob 18h in v sredo 13.10. ob 18h;
 KS Semečela, v nedeljo 10.10 ob 17h in v nedeljo 17.10. ob 17h.
 KS Korte v torek 5.10. ob 18h in v torek 12.10 ob 18h.
 KS Dekani v četrtek 7.10. ob 18h in v četrtek 14.10 ob 18h.

Dogovarjamo se za termine predavanj tudi po drugih krajevnih skupnostih v Slovenski Istri. kontakt: robert.slapar@gmail.com; mobi: **040 360 788**

DVAJSET Odstotkov več denarja od turizma

Samo meseca avgusta je bilo na Hrvaškem nekaj manj kot štiri in pol milijona turistov.

Največ nočitev je bilo ponovno v hrvaški Istri. Tam so ustvarili kar osem in pol milijona nočitev. Med mesti je zmagovalec letos Dubrovnik, ki mu sledijo Split, Rovinj, Medulin in Poreč. Največ tujih turistov je prišlo iz Nemčije (1,1 milijon), Poljske (338.000), Avstrije (317.000), Češke (250.000), Slovenije (250.000) in Italije (205.000). Čeprav je bilo turistov še vedno nekaj manj kot avgusta lani, pa so ti porabili kar dvajset odstotkov več denarja, in sicer devetsto petdeset milijonov eurov prihodkov samo v mesecu avgustu. »Naš največji cilj je bil, da ohranimo trden turistični sistem, da

ohranimo vsa delovna mesta in razpoznavnost Hrvaške kot turistične destinacije. Ker želimo sezono podaljšati, je izjemno pomembno, da upoštevamo vse epidemiološke ukrepe. Letošnje leto je pokazalo, da sta kakovost in varnost najpomembnejša dejavnika pri izbiri turističnih potovanj, zato so gosti pripravljene porabiti tudi več denarja,« je povedala hrvaška ministrica za turizem Nikolina Brnjac in še poudarila, da bodo vedno dajali prednost kakovosti pred množičnostjo. Hrvaški podatki so tudi pokazali, da so letos Hrvaško obiskali turisti iz sedemdesetih različnih držav sveta, kar

je pet več kot lani. Največ nočitev so prispevali Nemci, Slovenci smo drugi s skoraj osem milijoni nočitev. Še posebej so zadovoljni, da so se letos na Hrvaško ponovno začeli vračati gostje iz Italije. Najbolj obiskana turistična destinacija na Hrvaškem je še vedno Istra in njen zmagovalec Rovinj. Ne daleč stran je Poreč. Zadnji teden avgusta, torej po koncu vrhunca sezone, je bilo dnevno v Poreču triindvajset tisoč turistov. Še posebej so ponosni na letošnji rekord, ki je znašal kar enaintrideset tisoč dnevni gostov.

Časnik Bujština

Začetek pouka na slovenskih šolah v Trstu

Potem ko so na nekaterih slovenskih šolah s poukom začeli že prejšnji teden, so včeraj prestopili šolski prag tudi učenci in dijaki preostalih šol s slovenskim učnim jezikom.

Ravnatelji, učitelji, profesorji in dijaki si želijo predvsem pouka v živo. Prvi dan pouka se je torej začel z željo po neposrednem stiku in v znamenju strogega spoštovanja koronavirusnih pravil.

PREVERJANJE POTRDLA

Ob vhodu na vsako šolo je pristojno osebje z aplikacijo preverjalo veljavnost covidnih potrdil pri kolegih. Za učence in dijake ni obvezno, med mladimi pa se širi zavest o varnem šolanju, naj bo s potrdilom o prebolelem covidu-19, opravljenem cepljenju ali negativnem brisu.

»Prve ure novega šolskega leta so stekle tako, kot smo načrtovali. Težav s predpisi, ki jih že od lani spoštujemo, in z novimi pravili ni bilo,« je dejala Sandra Foraus, podravnateljica liceja Antona Martina Slomška, in dodala, da je covidno potrdilo edina večja novost, »vsak ima sicer pravico do svojega mnenja, pomembno pa je, da se vsi držimo pravil.«

Po naravi optimistka je ravnateljica liceja Franceta Prešerna Loredana Guštin, ki je mnenja, da bo s pomočjo znanosti družba končno zagledala luč na koncu dolgega tunela, skozi katerega nas pelje pandemija: »S cepljenjem in drugimi pripomočki, s katerimi se lahko danes branimo pred okužbo, bomo morda uspeli izpeljati šolsko leto v živo. Večina osebja ima potrdilo o opravljenem cepljenju, nekaj se jih redno testira. Visoko precepljenost med osebjem pripisujem tudi predavanju, ki smo ga

februarja imeli na šoli v sodelovanju s pediatrično bolnišnico Burlo Garofolo. Tudi med dijaki se jih je veliko odločilo za cepljenje. Marsikateri dejavnosti, ki smo je bili vajeni v rednih razmerah, se bomo še letos odpovedali, izkoristili pa bomo bogato digitalno znanje, ki smo ga pridobili.«

NAJ BO VAREN TUDI PREVOZ

Že teden dni pa se po učilnicah mudijo dijakinje in dijaki Izobraževalnega zavoda Jožefa Stefana. Projektne dejavnosti bodo v tem tednu dopolnjevali s kurikularnimi, nato pa bo že čas za redni pouk. Ravnatelj Primož Strani pozitivno ocenjuje novo aplikacijo, ki jo ponuja italijansko ministrstvo za šolstvo, s katero bo preverjanje zelenega potrdila še bolj hitro, saj

bo iz sistema možno ugotoviti, ali je veljavno in »ne bo nam treba ustvarjati vrst pred šolskimi vrati. Upam, da ministrstvo ne bo zapiralo šol in se bosta občina in prevozno podjetje držali obljube ter dijakinjam in dijakom ponudili varen prevoz do šole. Trenutno še ni novosti na tem področju.«

Na zavodu bodo pouk na daljavo omogočili dijakinjam in dijakom, ki iz objektivnih razlogov ne morejo v šolo. »Tega pa ne moremo upoštevati za profesorje, saj se postavlja problem nadzora dijakov v razredu.«

UČENCI IN DIJAKI V ŽIVO

Razdalje, zaščitne maske, higiena kašlja, redno prezračevanje in razkuževanje so letos že stare navade, ne le na šolah. V učilnicah je skrb za

spoštovanje pravil vedno aktualna. Tretješolka družboslovnega liceja Marta Beltrame prisrčno upa, da letos ne bo prisiljena slediti pouku na daljavo: »Težko sem sledila razlagam, včasih sem polenarila. Želim si pouka

v živo, zato sem se cepila, čeprav spoštujem vsako izbiro v tem smislu.«

Martin sošolec Daniel Doronzo že pogreša poletno brezskrbno pohajanje. Veseli se sicer snidenja z vrstniki, čeprav mu je čisto vseeno, ali poteka pouk v živo ali na daljavo, prav tako ne odgovarja na to, ali je covidno potrdilo prava pot do izhoda iz pandemije.

Tudi med mlajšimi je navdušenja ob začetku šolskega leta veliko. Matteo, dijak Nižje srednje šole sv. Cirila in Metoda pri Sv. Ivanu, se veseli začetka in pouka v živo: »Na masko sem že navajen in me ne moti. Novo šolsko leto pa bo verjetno boljše od preteklih. Sam sem se včeraj cepil, a še veliko jih je, ki se niso odločili.« Tudi Matteova sošolka Sofia se je pred kratkim cepila, saj lahko tako prosto obiskuje treninge odbojke, »in iskreno upam, da bom uspešno zaključila tudi zadnje leto nižje srednje šole, a brez pouka na daljavo.«

Christofer Cozzes in Tomaž Čavdek, prvošolca liceja Prešeren, se še nista odločila za cepljenje. Glavna skrb je »za naju ta, da dobro izpeljeva prvo leto liceja, po možnosti v celoti v živo.«

Primorski dnevnik

SKORAJ ŠTIRIDESET MLADIH LET HOTELA DELFIN

27. aprila 2022 bo hotel, za katerega rojstvo je vsak slovenski upokojenec prispeval takratnih 566.- dinarjev in je v popolni lasti Zveze društev upokojencev Slovenije, praznoval okrogel štirideseti rojstni dan. Nastal je kot Počitniški dom upokojencev Slovenije. Tik pred obletnico so polni novih načrtov, na zemljišču, ki so ga kupili ob hotelu, si želijo zgraditi še enega. Njihov razvoj je tek na dolge proge.

Nekoč...

Leta 1979 so slovenski upokojenci zamenjali takratni Počitniški dom upokojencev v Plenčičevi ulici v Izoli za Vilo Raineri tik ob morju, kjer je bil takrat Počitniški dom tovarne Anhovo in začeli zbirati sredstva za gradnjo. To je bil njihov enkratni dodatek za rekreacijo, namenjen razvoju počitniških zmogljivosti in so ga zbirali preko Zpiza – Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Zveza društev upokojencev Slovenije (v nadaljevanju ZDUS) je bila investitor in z gradnjo so želeli začeti čim prej. Arhitekt Aleksander Bizjak je avtor idejne zamisli Delfina in prav vseh dograditev v naslednjih letih, v tem hotelu je torej pustil svoj avtorski pečat. Takratna izolska oblast, na čelu z Borisom Debeljakom, je bila gradnji zelo naklonjena, že julija 1980 so imeli investitorji vso potrebno dokumentacijo in gradbeno dovoljenje, ob občinskem prazniku 11. julija 1980 je takratni predsednik ZDUS, Avgust Batagelj, postavil temeljni kamen in že 27. aprila 1982 so slovesno odprli vrata hotela. Gradilo ga je podjetje Stavbenik.

Od odprtja takratnega Počitniškega doma upokojencev Slovenije do današnjega, že dolgo uradno imenovanega Delfin hotel ZDUS, d.o.o. Izola, se je res veliko spremenilo. Ob rojstvu je imel hotel osem tisoč štiristo m² površin, danes jih ima petnajst tisoč šeststo, nekoč sto šestinpetdeset sob je z leti preraslo v dvesto devetnajst sob, notranji bazen so iz nekdanjih sto šestdeset m² vodnih površin povečali na današnjih tristo dvajset, povečal se je Center

Predsednik ZDUS, Avgust batagelj 11. 7. 1980 postavlja temeljni kamen

dobrega počutja, nekdanjih petnajst parkirnih mest se je povečalo na številko sto šestdeset in še dodatnih dvainštirideset v garaži, ki je nekoč sploh ni bilo. Kot tudi ni bilo petsto dvajset m² velikega zunanega bazena in njegove ploščadi ter številnih vsebin, ki bogatijo počitniški čas gostov.

Prvi direktor Počitniškega doma upokojencev Slovenije je bil v letih od 1981 do 1989 Emerik Eržen, nato je Počitniški dom in nato že Hotel Delfin od leta 1989 do 1992 vodil direktor Marjan Fujan. Od leta 1993 do leta 2013 je bil direktor Branko Simonovič. Nina Golob je vodenje hotela prevzela 1. februarja 2013.

Danes...

A nekaj vsa ta leta ostaja nespremenjeno - poslanstvo hotela. Njihova zaveza, da upokojencem in sploh vsem gostom, ki pridejo k njim po njim dostopnih cenah, ponudijo najboljšo, kar znajo, da se v Izoli in v hotelu starejši gostje počutijo cenjene in se sem radi vračajo: »Ne pristajam na to, da so upokojenci drugorazredni gostje. Zame ni večjega notranjega zadovoljstva od besed kakšne starejše gostje, ki si je verjetno počitnice težko privoščila in mi pove, da je prvič v življenju postrežena pri mizi, da se tu počuti cenjena kot gost, kot človek. Jaz pa vem, da je kljub trem zvezdicam na vratih hotela dobila storitev štirih zvezdic,« pove direktorica **Nina Golob**: »Zagotovo sicer ne morem trditi, a mislim, da smo edini tak hotel na svetu. Seveda imajo upokojenci, seniorji v turizmu povsod po svetu možnost posebnih ponudb, namenjenih le njim, a kolikor vem, smo edini hotel, ki je v popolni lasti upokojencev oziroma Zveze društev upokojencev Slovenije. Naša posebnost je v tem, da so naši gostje tudi naši lastniki, zato se ves zaslužek vrača v hotel, zato so ciklusi investiranja lahko redni, letni. Že tradicionalno je naš hotel vsako leto en mesec pozimi zaprt in takrat opravimo veliko del, nujnih obnovitev, tudi investicij. Zaradi posledic korone pa so se vlaganja za nekaj časa upočasnila. V času korone smo bili zaprti kar sedem mesecev in morali smo odpovedati čez deset tisoč rezervacij, zato pa smo zasedeni vse letošnje in tudi že velik del

naslednjega leta«.

Podatki o zasedenosti hotela Delfin so vedno razveseljujoči, vselej so vsaj devetdesetodstotno zasedeni, letno jih obišče preko dvajset tisoč gostov, ki ustvarijo sto petindvajset tisoč prenočitev. Zasedenost tukaj ni visoka zgolj v času visoke sezone, ampak skozi vse leto. Devetdeset odstotkov njihovih gostov je upokojencev, ki že ob odhodu običajno rezervirajo svoj počitniški termin za naslednje leto, nekateri se sem vračajo tudi po dvajset let.

»Naš gost je povprečen slovenski upokojenec, ki pride k nam, ker bi se rad imel lepo, običajno pri nas ostanejo teden dni, tu se počutijo domače, se radi zabavajo, rekreirajo, pojejo in plešejo. Občutek varnosti jim daje tudi to, da so doma, v Sloveniji, da je, če bi se jim karkoli zgodilo v Izoli, blizu tudi bolnišnica. A k nam pridejo tudi drugi gostje in tujci in percepcija ljudi, da smo 'počitniški dom ali dom upokojencev', je z leti začela bledeti tako kot tudi podcenjujoč odnos. Zelo preprosto je to. Če gost pri nas ne bi dobil kakovostne storitve, se sem ne bi vračal, gostje nikamor ne gredo iz usmiljenja,« pove direktorica **Nina Golob**, ki je zelo vesela, da lahko dela prav tu. Že pred tem delovnim mestom je nabirala delovno kilometrino v turizmu, v hotelu Zdravilišča Krka v Strunjanu, rada ima ljudi in posebej upokojence, ki so njihovi gostje. Celo njena diplomatska naloga iz ekonomije je bila posvečena razmisleku o staranju prebivalstva. Pogosto se sprehodi med gosti, rada jim prisluhne in veseli jo, da njihov hotel upokojencem nudi storitev na ravni hotelov višjih kategorij: »Ta struktura gostov

je zelo posebna, rada delam z njimi in verjetno nisem tip človeka za poslovni hotel. Če pa že imam moč odločanja, si skupaj z lastniki želim, da bi bil naš hotel še bolj zelen, ekološki. Vesela sem sodelovanja s čudovito ekipo sodelavcev v podjetju, kjer vlada zdravo vzdušje in kjer nam še vedno uspeva dobiti dober kader, imamo petinšestdeset redno zaposlenih, v času visoke sezone pa nas je tudi sto dvajset. Rada grem v službo, rada se gibam med gosti in sodelavci, rada čutim utrip hotela. Nikakor ne verjamem v 'turizem od daleč', to gostje čutijo. Vesela sem, ko pohvalijo prijaznost osebja. To, da dihamo kot eden, se čuti. Kar nekaj naših sodelavcev je tu že dolgo, nekateri celo od začetka, med njimi tudi predstavnici zaposlenih v nadzornem svetu družbe, naša kozmetičarka Irena Danilovič in Nuška Kleva, ki je pomemben člen računovodske službe. Seveda smo gospodarska družba, a smo tudi hotel s socialno noto in to se mi zdi zelo pomembno«.

Jutri...

Kljub vsakoletnim prenovam so si zaradi zdravega stanja hotela lahko brez večjih posledic

privoščili, da v času korone niso investirali. Bazeni in bazenska tehnika so v odličnem stanju, recepcijo so že prej razširili, sobe so, kot se spodobi, Kneippov vrt, kjer buhti kar sedemdeset različnih mediteranskih dišavnic in drugih rastlin in kjer gostje radi počivajo na ležalnikih, je prava uspešnica. Ob svojem prihodu je **Nina Golob** spoštovala vse, kar so postorili njeni predhodniki v minulih letih, a je nadgradila vsebine in kakovost storitve z željo, da se gostje, ki so sčasoma odkrivali tudi ugodno zdraviliško počitniško ponudbo, začnejo vračati - kar ni bilo niti enostavno niti samoumevno. Danes povpraševanje visoko presega hotelsko ponudbo. Upravičeno imajo gostje Hotela Delfin večja pričakovanja glede kakovosti bivanja. Tudi zato si želijo dodatnih sodobnih hotelskih sob in višje ravni storitve. Od tod tudi razmislek o še enem hotelu v neposredni bližini sedanjega, kjer bi pridobili sto petdeset novih sob in seveda možnost za dodatni letoletni program, kar ustreza tudi projekcijam o staranju prebivalstva v Sloveniji. Februarja 2020 so kupili šest tisoč petsto m² zemljišča v njihovi neposredni bližini, ki je predvideno za gradnjo novega hotela, potrebna bo prometna ureditev mirujočega prometa za oba hotela, z gradnjo garažne hiše in celovito zunanjo ureditvijo obeh hotelov v povezavi s plažami v bližini hotelov. Sedanji objekti na teh površinah so v prihodnosti predvideni za rušenje. Lastniki so nakup zemljišča in gradnjo podprli, Občinski prostorski načrt (OPN) pa je bil sprejet na seji občinskega sveta osmega julija letos, vendar ne poteka gladko, saj ima Civilna iniciativa kar nekaj očitkov.

Direktorica **Nina Golob** pravi takole: »Naš projekt je tek na dolge proge, saj moramo z lastno uresničitvijo pridobiti denar, a verjamemo, da bomo v dobro vseh prispeli na cilj. Najprej

smo kupili zemljišče, odločili smo se za odprt arhitekturni natečaj, da pridobimo najboljše možne rešitve, ki nas bodo vodile k cilju. Brez sprejetja OPN pa do vsega naštetega ne more priti. To ne bi bil le zastoj v investiciji, to bi bila velika izgubljena priložnost. ZDUS je dober in zaveden investitor z družbeno odgovornostjo, kar smo v minulih desetletjih nešteto krat dokazali in tako delujemo tudi sedaj. Za izolo takšen hotel ne pomeni zgolj dodatne visoko kakovostne hotelske kapacitete in nova delovna mesta, ampak predvsem prispevek k letošnjemu turizmu, ki ne išče svojega zaslužka zgolj v poletnih mesecih«.

Tudi njihovi lokalni kličejo po prenovi. Pergola tik ob morju mora ostati lokal z najlepšim vrtom, tu bodo zgodbo naslednje leto počasi zaokrožili. Želijo si, da bi se v Izoli ne zgolj zavedali, ampak tudi zares nekaj naredili za razbremenitev obalnega avtomobilskega pasu, zato načrtujejo ureditev parkiranja na zgornji strani hotela. Poti, ki vodijo do morja, pa prepustili obiskovalcem in ne njihovim avtomobilom. Nekaj nove svežine bo jeseni v ponudbi dobila tudi Pizzeria Vile Raineri, plažo pa bi si seveda želeli povečati in lepa priložnost za to obstaja v novem OPN, kjer je vzdolž skal ob pomolu marine občina predvidela tisoč m² nove plaže.

V hotelu Delfin se kulturni in zabavni dogodki vrstijo skoraj vsak dan. Tam odmeva pesem, tam je, ko se sprehodiš mimo hotela, na plesišču moč videti, kako si upokojenci vseh starosti na plesišču brusijo pete in radostno živijo svoje tretje življenjsko obdobje, med njimi pa tudi tisti mlajši lokalni gostje, ki radi plešejo in povedo, da plesišč na Obali ni več. Gostje Hotela Delfin so na počitnicah v Izoli - mestu, ki so ga izbrali, ki z gostoljubjem veliko da njim, a tudi oni s svojim obiskom mestu vračajo. Številke uspešnosti seveda lahko merimo v prenočitvah in zaslužku, milijonih, ki so bili skozi leta vloženi v posodobitve hotela in še bodo, pa vendar so prav zadovoljen gost in zadovoljni zaposleni merilo in najboljši ambasadorji uspešnega turizma.

DEBELI RTIČ JE POSTAL HOLLYWOOD

Gajin svet 2, mladinski film Petra Bratuše z zvezdniško igralno ekipo, bo nadaljevanje uspešnice iz leta 2018. V sedemindvajsetih snemalnih dneh, ki vse od 10. avgusta potekajo v glavnem ob morju - v Ankaranu in Koprju, delno v Luciji, nekaj pa tudi v Ljubljani, bo posneta romantična komedija z elementi kriminalke, v kateri bo veliko akcije na morju in kopnem, predvsem pa bo film oda prijateljstvu.

Prvi del Gajinega sveta je navdušil več kot osemdeset tisoč gledalcev in prejel tri Zlate role, videlo ga je tudi več kot dvesto tisoč gledalcev pred televizijskimi ekrani. Tudi z drugim delom želijo ustvarjalci navdušiti slovensko občinstvo, mlade gledalce in njihove starše, razmišljajo tudi o predstavitvi v tujini.

Producenta filma sta **Peter Bratuša** in **Jaka Pokorn**, nastaja v produkcijski hiši Felina Films in koprodukciji RTV Slovenija, a tudi ob podpori Slovenskega filmskega centra in s sodelovanjem Viba Filma.

Ekipo sem ujela na prizorišču snemanja, na Debelem rtiču, tik ob morju, scena bara Sardelca je bila tako prepričljiva, da sem skoraj naročila kavo. Tu se usedeva z režiserjem, scenaristom in producentom Petrom Bratušo. Pripoveduje mi o filmski zgodbi: »Glavna junakinja Gaja, ki jo igra **Uma Štader**, ima najstniške težave in tudi težave na spletu, pomaga rešiti kriminalni primer, še vedno živi v ločeni družini in ve, da je prijateljstvo najbolj pomembno. Tudi njen filmski partner Matic, ki ga igra **Enej Černe Berčič**, je najstnik in oba igralca smo zaradi štiriletnega zamika med prvim in drugim delom filma morali iskati na novo z avdicijo. V Sloveniji določene stvari žal tečejo zelo počasi in včasih s premalo razumevanja, zato nastopata zdaj nova glavna igralca, saj sta mlada igralca iz prvega dela za zgodbo filma že preveč odrasla. A smo imeli

srečo in spet našli dva nadarjena mlada človeka.«

Pod scenarij se spet podpisujeta Peter Bratuša in **Špela Levičnik Oblak**. Pisala sta ga kot povsem novo zgodbo, čeprav je vsebinsko nadaljevanje prvega dela: »Verjamem, da bodo zgodbi lahko sledili tudi tisti, ki prvega dela niso videli. Vedno namreč piševa to, kar si tudi želiva videti na filmu. Svoj prvi scenarij sem sicer napisal pri petdesetih letih, ker nisem našel nikogar, ki bi napisal scenarij za nadaljevanje Življenje Tomaža Kajzerja. Zdaj s Špelo skupaj piševa scenarije že deset let in nabralo se je že nekaj tisoč strani besedil. Najtežje je, ko vidiš prazno prvo stran, potem pa z veliko pogovarjanja začneva počasi oblikovati zgodbo. Vedno pravim, da ustvarjalnost ni stvar navdiha, pač pa dolgočasja.«

Posnete kadre nastajajočega filma montirajo kar na snemanju, sproti, v kinodvorane pa bo film prišel v prvi polovici septembra 2022. Poseben odnos imajo do oboževalcev filma, kar ni nič presenetljivega, saj so jih imeli veliko že pri prvem delu. Omogočili jim bodo nekaj predpremier, pred tem pa tudi že ogled nastajanja filma. Doživeli bodo snemalni dan, spoznali igralce, delo režiserja, snemalca, videli, kako se montira film in še mnogo drugega.

Peter Bratuša je vse od svojega prvega filma Babica gre na jug (direktor fotografije in producent), saj prav letos mineva trideset let od njenega nastanka, vedno tudi producent

svojih filmov: »Producent sem zato, ker si lažje razporejам, kar je bolj pomembno in več denarja vložim v sceno, za katero vem, da je zelo pomembna, ne trmarim in razumem, zakaj si kakšna scena zasluži več pozornosti kot druga in tako veliko lažje delam. Ne morem delati filmov, ki mi vizualno niso všeč, zato pozorno izbiram direktorje fotografije. Tokrat prvič sodelujem z **Dominikom Isteničem** in sem nad njegovim pristopom navdušen.«

Na televizijske ekrane se bo kmalu vrnilo tudi nadaljevanje Bratušove televizijske serije Življenje Tomaža Kajzerja, vztrajno pa že leta snema reklame in tega posla, za razliko od mnogih filmarjev, ne podcenjuje: »Tudi reklame se vse bolj selijo na splet. Zanimivo je, da so tudi naročniki spoznali, da na spletu ne morete objaviti česarkoli slabe kakovosti. Tu ni improvizacije, je scenarij in so vaje z igralci kot pri pravi reklami ali filmu. V Sloveniji je tudi zelo malo filmske produkcije in s snemanjem reklam opravljam svoje delo vsak dan, kar je podobno kot z glasbenikom, ki igra violino – priložnost, da svoj poklic 'vadim' vsak dan.«

Gajin svet nagovarja zahtevno mlado občinstvo, ki si zasluži najboljše:

»Drži, govorimo o mladinskem filmu, a morali bi ga videti tudi odrasli, saj bi se tako lahko naučili marsikaj, česar ne razumejo zlasti o tehnologiji, kjer jih mladina prehiteva, saj morajo imeti starši

tudi nek nadzor. Želimo si družinsko občinstvo, otrok kot gledalcev pa nikakor ne podcenjujem. Zanje delamo zares kot za odrasle.«

V filmu nastopajo osrednja slovenska zvezdniška imena. Iz prvega dela ostajajo **Sebastjan Cavazza**, **Ajda Smrekar**, **Jana Zupančič** in **Primož Pirnat**, pridružili so se jim še **Jurij Zrnc**, **Lotos Šparovec**, **Bojan Emeršič**, **Katarina Čas** in številni drugi.

Sebastjana Cavazzo ujamem tik pred snemanjem. Pravi, da je za njim naporno poletje: »V štirih mesecih sem bil prost le dva dneva, pred tem sem posnel nadaljevanje Jezera, Leninov park in Dolino rož in upam, da bo tokrat zvok res boljši kot v prvem delu. Vmes so potekale priprave na snemanje drugega dela Gajinega sveta in delo z mladima glavnima igralcema je zelo podobno delu s študenti ali dijaki.«

O zgodbi filma še doda: »V njem so elementi drame s kriminalnimi vložki, gre za ozaveščanje mladih o nevarnosti uporabe spletišča, se pa drugi del Gajinega sveta bolj osredotoča na prijateljstvo, zaupanje in podporo, ki ti jo nudijo le pravi prijatelji.«

Producent filma Jaka Pokorn se v imeni celotne filmske ekipe iskreno zahvaljuje Mestni občini Koper in občini Ankarana za dragoceno pomoč pri snemanju, ki jim je močno olajšala delo.

DENIS BEGANOVIĆ

Čeprav ga mnogi poznate kot Kikija, le njegovi najbližji vedo, od kod ta nadimek. Denis je za razliko od mnogih otrok namesto kitare ali klavirja že v osnovni šoli poprijel za pozavno in je nikoli izpustil. Je glasbenik z veliko začetnico, ki je ustvarjal povsod po Evropi in čez lužo, a se je vrnil na Obalo in živi v Piranu.

ZObale, še posebej iz Pirana, prihaja veliko vrhunskih glasbenikov. Predvsem vas je veliko podobno starih. Ste drug drugega navduševali za dobro glasbo, je bil za to kriv kakšen učitelj v glasbeni šoli ali morda starejša generacija glasbenikov domačinov?

V zadnjih letih je v Piranu nastala neka 'vrzel' zelo dobrih, talentiranih, vsestranskih glasbenikov. Kot si nekako namignila, si mene tudi dala v ta 'klub', za kar se ti zahvaljujem. Jaz sem najstarejši od teh 'piranskih' glasbenikov, ki smo začeli neplanirano spreminjati obraz Obalne glasbene scene. Kot vsi vemo, je Obala vedno veljala nekako kot metropola rock glasbe in tršega metala, če lahko tako temu rečemo.

Nikakor ne gre, da ne bi drug drugega glasbeno 'rajcali', brez tega ne bi bilo take vneme med nami, saj po kar nekaj letih še vedno aktivno sodelujemo med seboj bodisi na odru, snemanju in vsesplošnem druženju.

Je pa navdih vsekakor v rosnih letih prihajal z vseh glasbenih vetrov vsega sveta. Nekateri smo imeli srečo, da smo imeli tudi učitelje, ki so nas znali motivirati.

Že od malih nog igraš isti instrument. Ali si morda začel v glasbeni šoli s klavirjem ali kitaro npr.?

Začel sem z baritonom, v četrtem razredu glasbene šole pa so mi v roke podali še pozavno ... to so slučajno takrat potrebovali v pihalnem orkestru in tako je to "ratalo". Še danes je nemalo kje takšna navada...

Od kod nadimek Kiki? Še preden sem slišala prvi koncert vašega tria, sem mimogrede od glasbenikov poslušala zgodbe o njihovem vzorniku Kikiju.

Nadimek Kiki je privilegirana zgodba, ki ni za vsakega (smeh).

Sem pa zelo počaščen, da sem nekaterim glasbenikom vzor, kot si rekla. Tega nisem vedel, me pa zelo veseli, če sem koga navdihnil, da se poda v glasbene vode.

Se lahko preživljaš samo z glasbo? Verjetno ni vse samo nastopanje in snemanje lastnih avtorskih komadov?

Z glasbo se da preživljati, seveda ni lahko. Ampak komu pa je lahko danes na kateremkoli področju? Na našem je zelo pomembno, da si narediš močno 'hrbtenico', da te neštete zavrnitve koncertov ne potrejo. Odvisno je od tega, s kakšnim namenom se lotiš glasbenega 'posla', kakšni so tvoji cilji in kaj želiš od tega sveta.

Uživaš v svojem poklicu? Kateri del biti glasbenik ti je najbolj pri srcu?

Glasba ni moj poklic, je moje poslanstvo. Neizmerno uživam in trpim v njem. Mislim, da je oboje potrebno za umetnika, da se zna hraniti z vsemi čustvi, ki jih doživlja v svojem ustvarjalnem svetu. To nas hrani in žene naprej.

Najbolj pri srcu mi je del, ki mi daje priložnost, da se vsak dan naučim ogromno novega, ker je nešteto še neznanega in je čar še večji, ko raziskuješ neraziskano v glasbi - od različnih novih instrumentov, zvokov, pristopov harmonije, zgodovine razvoja glasbe, namena...

Živiš trenutno na Obali? Te vleče v tujino ali stran od morja? Je živeti v New Yorku za glasbenika sanjsko življenje?

Trenutno živim v Piranu. Veliko časa sem živel v tujini in še vedno me vleče tja, rad odkrivam nove kulture. Živeti v New Yorku za glasbenika nikakor ni sanjsko; večje, kot je mesto, težje je uživati v njem kot profesionalen glasbenik. Kar pa ne pomeni, da ne priporočam, da se glasbenik za neko obdobje odpravi na raziskovanje tudi tja. New York je metropola priložnosti, ampak če nisi res močnega značaja, tam nimaš kaj iskati.

Od kod se poznate z ostalima članoma Tria? Maria v Hotelu Piran pred tremi leti, kar si opisal kot vajino Poletje v školjki?

Tako je, z Mariom sva se spoznala preko Tea Collorija, ko sta imela skupaj koncert v Piranu in s prvo odigrano noto sem se zaljubil v njegov zvok in pristop k igranju kitare. Za tem se je res zgodilo Poletje v školjki (smeh).

Petra pa sem spoznal preko Davida Morgana, ko je imel na Obali koncert z njegovim triom, kjer je Peter igral in sem kot gost z njimi odigral nekaj skladb.

Kako usklajujete nastope, vaje in delo tria z ostalimi projekti?

Najtežje je uskladiti vaje, zaradi same logistike glede na to, da sem jaz v Piranu, onadva pa v Ljubljani. Poleg tega smo vsi zasedeni še vsak s svojimi projekti. Peter je ustanovitelj zelo sveže, zagnane skupine WCKD NATION, medtem ko Mario vodi barko skupine AKA NEOMI. Zaradi tega se počutim toliko bolj močan in varen, ko pomislim, da ju imam v svojem triu. Koncertov ni težko uskladiti, težje jih je dobiti. No, vsaj takšne, ki ti dolgoročno nekaj dobrega prinesejo, s katerimi si lahko gradiš "ime".

Kako si našel svoj glasbeni slog? Je jazz najljubši žanr? Se nenehno spreminja?

Nikoli nisem iskal svojega stila, nenehno sem v raziskovanju svojega "sounda" s pozavno. Kar se tiče moje glasbe, je iskreno pisana, brez nekih šablonskih planov, koliko naj bo dolga pesem, za koga bo, za kakšno ciljno skupino... to me nikoli ni zanimalo. Če mene premakne, je cilj dosežen, če pa se z mojo glasbo dotaknem vsaj ene duše, je to vse, kar si lahko kot avtor glasbe želim. In v tem je največja čast, ker če se tvoje delo koga dotakne, to pomeni, da se ti je ta oseba čustveno odprla in za moje pojme, ni večjega znaka zaupanja kot to.

Jazz nikakor ni moja najljubša zvrst, v vseh žanrih se najde nekaj za dušo. Pri glasbenikih, ki se lotijo podrobnejšega ter intenzivnega učenja

glasbe, se velikokrat zgodi, da s procesom izgubijo primarno ljubezen do glasbe, pri kateri so samo čakali, da jih pesem prevzame, premakne. Začnejo analizirati skladbe, kdo, kaj, kako igra in to se mi zdi škoda.

Sodeloval si z vrhunskimi glasbeniki različnih žanrov in delov sveta. Imajo Primorci kaj skupnega kot glasbeniki, česar pri drugih ni najti?

Ne zdi se mi, da imamo Primorci kaj posebnega, skupnega kot glasbeniki, česar drugje po svetu ne bi bilo. Povsod se najdejo skupne točke.

Si s kom še želiš sodelovati, pa ti do danes še ni uspelo?

Je še kar nekaj glasbenikov, s katerimi bi rad nekoč sodeloval ... Verjamem, da se bo to tudi zgodilo. Vse se da!

Na Obali je v poletnih mesecih kar nekaj zunanjih prizorišč za koncerte, zdi se, da v

zimskih mesecih glasba v živo poponoma izgine. Si želiš več prostorov za koncerte? Kam se lahko odide na pijačo ob dobri glasbi?

Vsekakor si želim, da bi na Obali imeli več koncertnih prizorišč, ampak ne lokalov, kjer imajo tudi koncerte. Govorim o dvoranah, namenjenih koncertom in drugim kulturnim dogodkom.

Rad imam koncerte, na katere ljudje pridejo poslušat glasbo, ne da vmes govorijo, in ker je glasba malo bolj glasna, tudi oni glasneje govorijo. V tem se povsem izgubi čar koncertov.

Te lahko kmalu kje slišimo v živo?

Trenutno sem v končni fazi snemanja mojega drugega albuma NUANCE, za katerega upam, da bo izšel letos novembra. Pripravlja pa se tudi decembrska turneja, a tokrat na Češkem.

€ Lara Kralj

O NE, ŽE SPET!

Običajno je prva zdravstvena težava, s katero se srečajo lastniki muck in psov v novem domu ravno driska, pogosto tudi bruhanje.

Mladički so bistveno bolj občutljivi zaradi izgube vode v telesu, sploh pa jih zelo prizadene znižan nivo sladkorja v krvi. Manjši, kot je mladiček, hudo se zdi. Zaspani, utrujeni mladički ne stojijo več na takčkah, nekateri imajo celo epileptične napade.

Vzroki za prebavne težave so različni. Pri mladičkih so pogosto krivi notranji zajedalci, stres, ko gredo proč od mamice, zaužitje neprimerne strupene hrane, intoleranca na novo hrano in pa virusne ter bakterijske bolezni.

Pri odraslih so pa prebavne težave lahko poleg vsega naštetega posledica obolenja drugih notranjih organov npr. ledvic in jeter, vzrok so lahko tudi rakasta obolenja.

Pri driskah, če niso psi, muce prizadeti, če ni krvi v blatu, je priporočljivo ponuditi dietetično hrano brez maščob (purana, piščanca z razkuhanim rižem

ali proseno kašo) ali posebne intestinalne pločevinke ali brikete, ki jih dobite pri veterinarju. Na tržišču je ogromno probiotičnih in dodatkov glin ter čreslovin, ki zelo pomagajo pri driskah. V primeru, da sumimo na zaužitje neprimerne hrane pomaga aktivno oglje ali razstrupljevalni gel.

V kolikor pa so živali prizadete in je driska krvava ali pa jo spremlja bruhanje, pa je obisk pri veterinarju nujen. Pregled krvi bo pokazal stanje dehidracije ali je prisotna infekcija, nivo glukoze v krvi in stanje ledvic ter jeter, ki sta pogosto prizadeta pri zastrupitvah.

V kolikor pa imamo opravka z bruhanjem, pa je bolje, da živali pol dneva postimo, potem pa damo majhne, nemastne obroke in če se bruhanje ne ustavi, takoj pokličemo veterinarja. Pri psih je zaužitje tujkov zelo pogosto in v kolikor se jih ne odstrani, lahko pride do predrtja in odmrta dela črevesja. Takšno stanje je lahko usodno, če se ne pomaga dovolj hitro.

Lastniki psov in mačk se morajo zavedati, sploh takrat, ko težave s prebavili trajajo dlje pred obiskom veterinarja, da se stanje ne bo hitro izboljšalo. Zlasti črevesje rabi svoj čas in je pomembno, da se uporablja samo dietetično hrano dovolj dolgo, da si prebavila opomorejo in se nato počasi (preko deset dni, tudi dlje) uvaja običajno prehrano. V kolikor se driska ponovi, ni nič narobe, če ostanejo na dieti. Če je ta komercialna, ki jo je svetoval veterinar, je uravnovežena, ne bo težav. Če pa kuhate doma, je priporočljivo, da pokličete pasjega in mačjega dietologa, ki vam bo predpisal recept za zdrav obrok.

VETERINARSKI CENTER LARA
Trgovska ulica 4, 6310 Izola
05 640 1300, 031 344 832
lara@lax.si

ACANA

Hrana, bogata z Omega-3 maščobnimi kislinami živalskega izvora, pripravljena izključno iz enega vira živalskih beljakovin, jagnjetino ali sardelami, zelenjave, sadja in zelišč.

CAPRISOV ICE COLD BOAT PARTY - EDINI TOVRSTNI DOGODEK PRI NAS

Na zadnjo avgustovsko soboto se je v bližini nove koprške plaže odvila velika zabava na morju – Caprisov Ice Cold Boat Party, edini tovrstni dogodek pri nas, ki ga je že drugič organiziral Radio Capris. Kljub negotovim vremenskim napovedim, se je le nekaj minut pred pričetkom nad Kopro prikazalo sonce, ki je vztrajalo do večera.

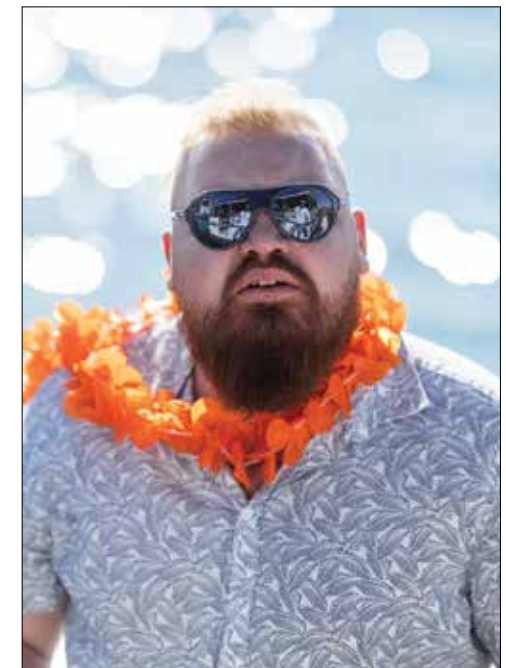
Poslušalci v družbi jutranje voditeljice Suzane Srdić

Na zabavo je prišlo tudi veliko najmlajših in celo nekaj štirinožnih kosmatincev

Kljub ne ravno poletnim temperaturam se je na zabavi zbralo 50 plovil in preko 300 poslušalcev Radia Capris

Koncept Boat Party-ja je idejno zasnoval priljubljeni Caprisovec Nejc Špeh

Dogodek na morju je združil preko 300 zabave željnih ljudi oz. 50 plovil in odgovornih kapitanov. Z Radia Capris so nam sporočili, da je organizacija Boat Party-ja potekala dlje časa, saj sta varnost in brezhibna izvedba tovrstnega, ne ravno vsakdanjega dogodka, ključnega pomena. Veseli so, da je žur uspel brez ene same nevšečnosti, vsi prisotni so upoštevali čisto vsa pravila, organizatorji pa zagotavljajo, da je tudi morje ostalo čisto.

Vse prisotne sta na noge dvignila pionir elektronske glasbe DJ Alessio in resident v znanem portoroškem klubu DJ CrisIsNuts. Piko na i je pričaral saksofonist Erik Kramberger, ki že vrsto let igra ob boku znanih DJ-jev.

Organizatorji naslednji Boat Party napovedujejo za junij prihodnje leto.

Foto: Jaka Ivančič

Petra Mežnarc

SUPANJE

Patrik Šime Olič, dvajsetletni študent Fakultete za pomorstvo in promet, je na svetovnem prvenstvu SUP Balatonfured 2021 na Madžarskem osvojil zavidljivo 7. mesto (inflatable). Patrik, ki se je nedavno vrnil z Madžarske, je tako eden izmed najboljših mladih suparjev v državi, član društva ŠD Keka Piran, tokrat pa je prvič tekmoval na svetovnem prvenstvu.

ko se ogrejem, delam intervale, petkrat šprint na dvesto metrov. Druga vrsta treninga je takšna, da hitreje veslam na kilometer in pol in delam obrate med bojami. Suhi trening pa je v fitnesu oziroma v telovadnici, skušam veliko delati za moč.

Kako pogosti so treningi?

V bistvu bi moral trenirati vsak dan in to skušam urediti.

Kako pa treniraš pozimi?

Tudi pozimi treniram vsak dan, odvisno od tega, kaj dovoljujejo razmere. Če ne morem na vodo, potem tečem ali grem v fitnes. Drugače pa uporabljam tudi neoprenske obleke, tako da ni težav, če padem v morje.

Pa še sploh kdaj padeš v morje?

Tudi se zgodi.

Kje izvajaš treninge na vodi?

Treniram v Žusterni ali v Piranu.

Kdaj te je pričelo zanimati supanje?

Ko sem prišel na srednjo pomorsko šolo, sem dobil tudi svoj prvi SUP in takrat me je pričelo zanimati kot šport. Veliko sem supal, potem sem se pa vpisal v športno društvo in pričeli smo s tekmami.

Kaj je najtežje v tem športu?

Zame osebno je najtežja psihična napetost pred samo tekmo in trema, ampak to skušam reševati tako, da veliko treniram in da vem, kaj zmorem. Verjetno pa se tega občutka tudi navadiš, ko si dlje v športu in ko se preizkusiš na

več tekmah.

Imaš še čas za kaj drugega?

V prostem času se tudi sprostim, se zabavam pa tudi s svojim dekletom preživim veliko časa.

Kdaj je naslednja tekma?

Državno prvenstvo je drugega oktobra na Seči.

Je veliko suparjev tekmovalcev v Sloveniji?

Na vsaki tekmi v Sloveniji je med trideset in petintrideset tekmovalcev, v Bohinju nas je bilo kar šestdeset.

Na intervju sta prišla s svojim trenerjem in predsednikom ŠD Keka Piran Alanom Železnikom, ki nam je supanje pojasnil: »Supanje se tekmuje v različnih disciplinah in te so sprint-200 metrov, tehnična -1000 metrov (okoli boj) in long distance -7 do 18.5 kilometrov. Vse discipline so lahko ločene po spolu in letih udeležencev ter po opremi: trda deska do dolžine 14" ter mehka deska do dolžine 12.6". Te discipline so predvidene tudi na olimpijadi 2028.«
Čestitam za izjemno uvrstitev na svetovnem prvenstvu. Kaj bi lahko povedal o tekmi?

To je bilo moje prvo svetovno prvenstvo, zato je bilo še toliko bolj pomembno. V tej kategoriji, kjer sem tudi sam tekmoval (napihljiv SUP, long distance), je bilo stodevet tekmovalcev, uvrstil sem se na sedmo mesto, kar je odličen rezultat in vesel sem, da mi je kljub veliki tremi uspelo uvrstiti tako visoko.

Kakšna kategorija je long distance?

Težka. Potrebno je narediti vsaj deset kilometrov, ponekod osemnajst in pol kilometrov. Krog traja približno eno uro za deset kilometrov, ponavadi se tekmuje do boje in nazaj. Sicer pa je najbolj zanimiva disciplina sprint, saj lahko gledalci spremljajo tekmovalca od začetka do konca in tudi vidijo zmagovalca. Sprint je namreč dvesto metrov.

Kako izgledajo treningi?

Imam mokre in suhe treninge. Najprej se segrejem, grem na desko na vodo, naredim kilometer ali kilometer in pol počasnega veslanja,

FLIPOVCI NAJBOLJŠI

Z novim šolskim letom so se začela tudi tekmovanja in Flipovci so imeli prvo tekmovanje, in sicer državno prvenstvo in tekmo Slovenije v skokih z male prožne ponjave. Tekmovanje je potekalo v Areni Bonifika v Kopru, udeleženi je bilo kar tristo tekmovalcev iz enajstih različnih klubov.

Flipovci so domov odnesli kar štiriindvajset medalj, in sicer dvanajst zlatih, šest srebrnih in šest bronastih. Flipice so v posameznih kategorijah pobrale kar vsa prva mesta, v ekipnih kategorijah pa jim je ušla samo ena zlata medalja. Državni prvaki so postali Tayra Madžarovič-starejše deklice, Pia Pavlin-mladinke, Ela Sabadin-članice, Aleksandra Belle Rodrigues-starejša članica, Tom Placer-starejši član, ekipa starejših deklic, ekipa članic, ekipa starejših članic in članov.

ŠPORTNIKI V TERMAH PORTOROŽ

Storitve Olimpijskega referenčnega športnomedicinskega centra v Termah Portorož bodo po novem zajemale: preventivne aktivnosti, celostno oskrbo športnikov, storitve rehabilitacije ter pooperativne obravnave.

Medical Center v sklopu Term Portorož sicer že vrsto let izvaja dejavnost fizioterapije, tudi za napotene paciente s strani ZZS. Olimpijski referenčni športnomedicinski center v Termah Portorož, v sodelovanju z Ortopedsko bolnišnico Valdoltra, Splošno bolnišnico Izola, Zdravstvenim domom Lucija, Olimpijskim komitejem Slovenije in osebnimi zdravniki športnikov bo odslej nudil sistemsko reševanje zdravstvenih težav vrhunskih in rekreativnih športnikov ter strokovno in hitro medicinsko obravnavo športnikov. Slednje z

namenom dolgoročnega okrevanja in izboljšanja športnega performansa ter zdravja mladih športnikov, ne glede na to ali gre za vrhunske športnike ali rekreativce.

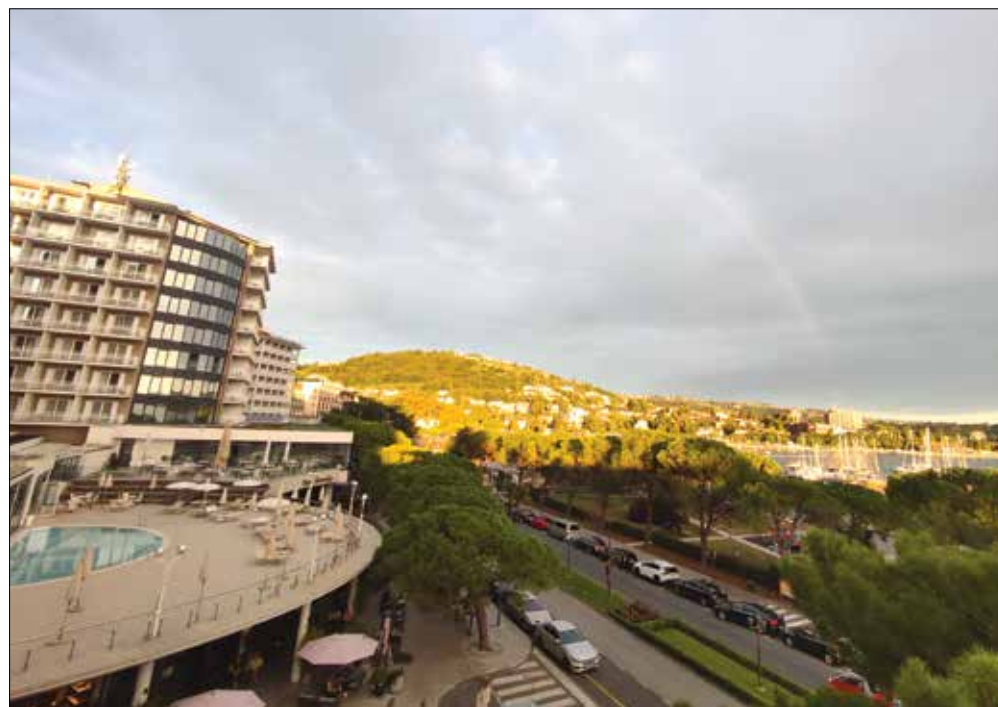
Po besedah predsednika Olimpijskega komiteja Slovenije, g. **Bogdana Gabrovca**, je »v Sloveniji registriranih 1200 vrhunskih športnikov, 6000 pa jih je takih, ki tekmujejo na mladinskem nivoju in so prepuščeni iznajdljivosti klubskih okolij«. Tvrstni Olimpijski referenčni športnomedicinski centri predstavljajo sistem v katerega so vključeni tako zdravniki strokovnjaki za posamezne področja

kot športni trenerji ter so most do uspešne športne kariere. Nad projektom je bil navdušen tudi direktor Ortopedske bolnišnice Valdoltra **dr. Radoslav Marčan**, spec. ortoped.: »Danes se uresničuje nekaj, o čemer sem sanjal več kot 30 let.«

Po mnenju **doc. dr. Petre Zupet** »profesionalno ukvarjanje s športom še ne pomeni zdravega življenja«, zato je potrebno v življenju športnika poskrbeti tudi za uravnotežen program regeneracije, prehrane, rehabilitacije po poškodbah in počitka.

V Termah Portorož so, kot pravijo, »odprti za vsakega športnika«. Vodja ORŠMC v Termah Portorož, **doc. dr. Marko Vidnjevič** je ponosen na sodelovanje z Ortopedsko bolnišnico Valdoltra ter Olimpijskim komitejem Slovenije. Po njegovem mnenju je »združitev specifičnih, praktičnih in interdisciplinarnih znanj«, ključ do uspešnega sodelovanja.

Med vidnimi tujimi gosti se je slavnostne otvoritve udeležil Prof. dr. Mario Sturla, predsednik evropske zdravniške komisije, specialist na področju interne medicine, športne medicine in medicine dela in zdravnik Boksarske zveze Italije, dr. Giovanni Pietro Salvi, direktor rehabilitacijskega centra na kliničnem inštitutu Quarenghi v Termah San Pellegrino, dr. Anna Maria Quarenghi, direktorica fizioterapevtskega centra na kliničnem inštitutu Quarenghi v Termah San Pellegrino, dr. Luca Pacciolla, partner Združenja športnih zdravnikov Italije, zdravnik Boksarske zveze Italije in dr. Italo Guido Ricagni, specializiran na področju športne medicine, zdravnik Boksarske zveze Italije.

TRST ZAVZELE BARVITE ŽIVALI

Maja Orel Jakič

Rdeč slon, ki rine v poslopje tržaškega opernega gledališča Verdi, ljubek bel zajec, ki k sebi vabi mimoidoče na trgu Ponte Rosso, krokodil, ki se z osrednje tržaške cerkve plazi na ulico.

Umetniška dela, zajeta v razstavo Incanto (Čarovnija), ki sta jo v mesto pripeljali tržaška občina in vodilni italijanski organizator umetniških dogodkov in razstav Arthemisia. Pod 120 pisanih skulptur živali najrazličnejših dimenzij in barv se podpisuje svetovno znano gibanje sodobne umetnosti Cracking Art. Čarobna razstava, ki ne navdušuje le otrok, je na ogled brezplačno postavljena vse do 18. oktobra. Zato se spontano ponuja namig; čisto navaden sprehod po Trstu spremenite v pustolovsko iskanje barvitih živali, ki se neverjetno dobro ujamejo z zgodovinsko arhitekturo mesta. Začnite v nekdanji ribarnici, danes Salonu degli Incanti, kjer se boste znašli med skorajda nepreštevnim številom polžev, tam pa vas čaka tudi simpatično presenečenje (odprt vsak dan do 20.00h). Nenazadnje, kot pravijo organizatorji, v tem norem času vsi potrebujemo nekaj magičnega.

POMORSKI KRST

Neptun pregnal Poseidona in v svoje vrste sprejel več kot 60 novih podložnikov.

V sredo, 8. septembra 2021 je srednji elektro in pomorski šoli potekal tradicionalni Pomorski krst, že 75. po vrsti. Pomorci so v svoje

vrste sprejeli 61 novincev, letos prvič tudi dijake logističnega tehnika. Na tradicionalno prireditev je tako kot prejšnje leto, vplivala epidemija Covid 19, zato ni bila odprta za javnost. Vseeno pa so bodoči pogumni pomorščaki, nenaelektreni

elektroniki in iznajdljivi logisti dokazali, da zmorejo prave lastnosti za šolanje na Gimnaziji, elektro in pomorski šoli Piran.

ŠESTDESET LET FORMA VIVE

Zbirka kamnitih skulptur na prostem je začela nastajati leta 1961 na pobudo slovenskih umetnikov Jakoba Savinška in Janeza Lenassija. V šestdesetih letih neprekinjenega delovanja so kiparji iz več kot trideset različnih držav ustvarili več kot sto trideset kamnitih kipov, obdanih z nasadom piranskih avtohtonih sort oljk. Iz parka se razteza prelep razgled na Portoroški zaliv in okolico. Nahaja se na prostem, v parku polotoka Seča pri Portorožu. Zbirka je odprta

ves dan in za ogled ni potrebno plačati vstopnine. Zbirka je nastajala v okviru mednarodnih srečanj kiparjev. Forma viva Portorož 2021 je jubilejni dogodek, ki septembra obeležuje šestdeseto obletnico. Otvoritveni slovesnosti je sledil večerni koncert na osrednjem zgodovinskem prizorišču parka skulptur (predel Linder), v čudovitem naravnem amfiteatru, obdanem s cipresami, na konici polotoka Seča. Nastopil je komorni orkester I Filarmonici di Roma s posebnim

programom v organizaciji Združenja »Skupnost Italijanov Giuseppe Tartini« Piran. V znamenju narave in njene tesne prepletenosti s sodobno umetnostjo se letošnji simpozij ponuja kot navdih za ustvarjanje štirih kiparjev, ki so bili zaradi njihove mednarodne prepoznavnosti in uveljavljenosti neposredno povabljeni k udeležbi, Maria Lopesa (1981) iz Portugalske, Jureta Markota (1985) iz Slovenije, Alberta Scodra (1984) iz Italije in Maxa M. Seibalda (1968) iz Avstrije.

ZASEDBA ANBOT

Anbot so zasedba, ki jo vodi priznani skladatelj Aldo Kumar, njihova posebnost pa je predvsem pestrost. Glasbeniki, ki sodelujejo v skupini, ki bi ji morda lahko rekli tudi kolektiv, prihajajo iz vseh vetrov, različnih

glasbenih spretnosti in profesionalnih poklicev. V njej najdemo pravnike, poslovneže, a tudi profesionalne glasbenike, vse pa krasi izjemna ljubezen do glasbe in nastopanja. Repertoar zasedbe je vsaj tako pester kot zasedba sama, saj

so Anbot zbranemu občinstvu pri Špini predstavili tradicionalno glasbo celotnega Balkana, manjkalo pa ni niti nekaj židovskih klezmerjev in zimzelenih jazz popevk.

DEVET LET FESTIVALA OBZIDJA

Na enem najlepših obalnih prizorišč smo v devetih letih slišali šestintrideset koncertov in si sočasno ogledali tudi šestintrideset različnih likovnih razstav. Letos smo poslušali Tonjo Princess, Elemen trio,

Jureta Lesarja, verjetno najboljši slovenski rock and roll ansambel Koala Voice, in zadnji večer še MRFY. Vasko Vidmar kot organizator likovnih razstav in Luka Mrdakovič kot organizator in zbiratelj glasbenega programa sta tako v

devetih letih na Piransko obzidje pripeljala več kot enajst tisoč ljudi. KUD-u Esko in njima želimo še vsaj devet let ustvarjanja.

POKUKAJMO V KUHINJO ZNANIH OBRAZOV

BOŠTJAN PERTINAČ

Pa smo šli na Kras, kjer sta rdeča prst in teran doma. Kjer s svojim edinstvenim glasom in naglasom prepeva on, Boštjan Pertinač! Kraški kantavtor, ki zadnje mesece osvaja slovensko glasbeno sceno, ima polne roke dela. Nič ga ne ustavi. Ne burja, ne mraz!

»Pri meni bo jesen še precej dinamična. Trenutno ravno poteka vpis v mojo glasbeno šolo za novo šolsko leto, tako da bom poleg snemanja in vaj, večino časa namenil ravno predajanju znanja drugim. Priznam, to mi je res v užitek. Lepo je spremljati rast učencev, njihov napredek. Enako sodelovati s starejšimi, ki v skupinskih urah vidijo tudi priložnost druženja s sovrstniki ... Druženje ob glasbi. Kako lepo. Trenutno poučujem različne generacije in to na kar štirih lokacijah – v Sežani, Novi Gorici, v Goriških Brdih in po novem tudi v Izoli. Kar pestro, a zabavno. Je pa seveda vzporedno v delu tudi pisanje novih skladb in zaključevanje albuma, tako da dela mi res ne zmanjka. A priznam, v planu je tudi krajši dopust, malce odklopa, regeneracije. Tako kot sede družba, včasih sede tudi samota. Imel sem res divje poletje, polno koncertov, gostovanj, intervjujev. Bil sem povsod, samo doma ne. Tako da malce odklopa mi vsekakor ne bo škodilo.«

Glede na trenutne razmere se o točnih datumih koncertov žal še ne moreva pogovarjati, vse je ovito v tančico negotovosti, ki upajmo, da bo kmalu izginila! Kljub temu so za njim krasni meseci, ki so se mu za vedno utrnili v srce.

»Za mano je res odlično poletje. Koncertiral sem po celi Sloveniji in tudi v tujini, se družil z odličnimi glasbeniki, spoznal veliko novih ljudi. Pred kratkim sem se vrnil z mini turneje po Bosni, kjer sem kot kitarist in backvokalist nastopal s projektom Feel Robbie Williams tribute, pred tem smo bili tudi v Luksemburgu. Tudi noro doživeti. Kaj da rečem, upam, da nas ne zaprejo in se kmalu srečamo na kakšnem koncertu.«

Če pa nam to ne bo uspelo, ga lahko srečamo v njegovi glasbeni šoli PERTINACH.

Boštjan je kantavtor, pevec, kitarist, producent in multiinstrumentalist, ki ljubi naravo, življenje in hrano, ljubi resnico, svobodo in domačnost. Vse, kar bomo lahko tokrat okusili tudi sami in to z veliko žlico!

KRAŠKA JOTA IZ REPE:

Sestavine za 8 oseb:

- 400 g fižola
- 400 g (oz. po želji) svinjskih rebrc
- 1 kg krompirja
- 500 g repe
- lovorjev list (ali dva, tri)
- sol
- poper
- 2 stroka česna (prepolovljena)

Pripomočki:

- kuhalnica

- tri kozice (ali vsaj dve)
- cedilo
- pokrovka

Pred nami so tri kozice, ena večja in dve manjši. V prvi bomo skuhal fižol, v drugi repo in v največji krompir, ki mu bomo počasi dodajali sestavine, ki bodo na koncu poskrbele za omamen vonj in seveda okus naše jote.

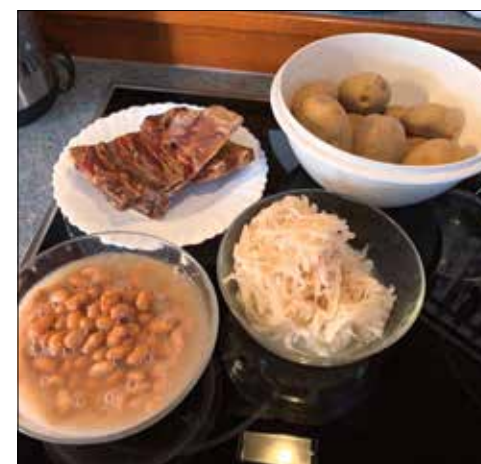
Pa začnimo.

Za pristno DOMAČO kraško joto bomo seveda najprej skuhal fižol. Tega večer pred kuhanjem namočimo v vsaj trikratno količino vode ter jo zjutraj in pred kuhanjem tudi zamenjamo. Svežo vodo s fižolom (in lovorovim listom) postavimo na ogenj ter kuhamo še 10 minut po tem, ko vsebina že zavre. Seveda obstaja za vse to tudi opcija B – kupljena konzerva kuhanega fižola. :)

Naslednji korak? Lotimo se repe!

Repo stresemo v manjšo kozico. A pozor! Če niste največji ljubitelj kisle jote, repo najprej operite pod hladno vodo. Zaupajte, preverjeno. Nato ji dodamo 2 stroka česna, ki smo ju prej prepolovili in meso (v mojem primeru rebrca) ter vse skupaj zalijemo z vodo. Pokrito kuhamo do vrenja.

Med tem ko se nam repa počasi kuha, imamo čas za pripravo druge glavne sestavine – krompirja. Tega najprej olupimo in operemo, nato pa narežemo na manjše koščke in damo v drugo, večjo kozico. Prelijemo ga z vodo, posolimo in počasi kuhamo.

Ko je krompir kuhan (mehak), mu dodamo fižol in oboje dobro zmečkamo. Čez nastalo dodamo našo sedaj že kuhano repo z mesom in dobro premešamo. Gostoto naše jote kontroliramo z vodo (v kateri smo kuhali repo), zato to

dodajamo počasi. Vsak si jo lahko seveda redči po svoje. Dodamo še lovorov list, poskusimo, če je dovolj slano, in pokrito na majhnem ognju kuhamo še eno uro.

Pa dober tek!

Klara Beltram

108 m²
poslovnih prostorov

500 m
od priključka na
hitro cesto

120.000 EUR

PRODAMO | Cesta Zore Perello-Godina 2, Koper

Poslovni prostori v centru mesta

V trgovsko-poslovnem objektu Zeleni park 1 v Kopru prodamo poslovni lokal v prvem nadstropju. Objekt je bil zgrajen leta 1995 in je umeščen ob samem središču mestnega jedra ter bližino znamenite koprskoprsk promenade. Parkiranje za obiskovalce je urejeno v sklopu javnih parkirišč.

Nepremičnina ima vse priključke in je pripravljena na takojšnjo uporabo.

Nastja Kobal

+386 (0)41 391 651

nastja.kobal@monetic.si

MONETIC, d.o.o.

Dunajska cesta 152 | 1000 Ljubljana

www.monetic.si

POSLOVNI PROSTOR

Velikost: 108,80 m²

Leto izgradnje: 1995

Etaža: 1. nadstropje

Energetska informacija:

33 kWh/m²a

MONETIC

OSNOVNE POTREBŠČINE V KUHINJI

Rok Dekorti

Ker večinoma pišem o hrani in njeni pripravi, sem se tokrat odločil, da napišem nekaj besed o orodju, ki ga potrebujemo v kuhinji.

Izbira kuhinjskih pripomočkov je sicer zelo osebna, a se bom vseeno potrudil predstaviti različne možnosti oziroma pojasniti, kako se ti uporabljajo.

Kuhinjski nož

Po mojem mnenju je dober in oster kuhinjski nož najpomembnejši kos opreme v kuhinji.

Uporabljamo ga prav vsak dan za sekljanje, rezanje, in če se nam mudi, za degustacijo pripravljene hrane. Slednjega ne priporočam.

Obstaja več vrst nožev, a najunijnejši je tako imenovani chefovski nož oziroma vsestranski, ki je trikotne oblike, rezilo pa je dolgo približno dvajset centimetrov.

Če se vam ne ljubi ukvarjati z nego, izberite takega, ki je izdelan iz nerjavečega jekla, saj noži, narejeni iz ogljikovega jekla, zahtevajo več nege, čeprav so ostrejši. Tudi pri ročaju morate pomeriti držalo kuhinjskega rezila, kot pomerite oblačila.

Končni nasvet: raje zapravite kak evro več in kupite dober vsestranski nož, kot da kupujete komplet nožev.

Kuhinjske posode

Pri kuhinjskih posodah potrebujemo kak kos več kot pri rezilih, a vseeno lahko z malo opreme pripravimo skoraj vsako jed.

Velika ponev je obvezna. Najlažja za uporabo in najbolj vsestranska je seveda teflonska, vendar sam raje uporabljam aluminijaste ali litoželezne.

so malo manj ugodne.

Ne smemo pozabiti niti pekačev. Tudi tu je izbor širok, prav tako materiali. Za pečenke in pečen krompir imam najraje aluminij, za sladice pa teflon in pa silikonske.

Zlice, kuhalnice in pincete

Ker naše roke niso najbolj odporne na visoke temperature, na kar sam včasih pozabim, ko zrezke obračam z roko, so pametnejši ljudje od mene izumili pripomočke, ki našo kožo obvarujejo pred opeklinami.

Lesene kuhalnice so še zmeraj prva izbira za mešanje sestavin. Edino težavo predstavlja to, da so izjemno dovzetne za vonjave in okus, zato jih potrebujemo več, eno za čebulo, drugo za sladice in tako naprej.

Za obračanje mesa, včasih tudi za mešanje sestavin, najraje uporabljam kuhinjske pincete. Pri nakupu upoštevajte le, kakšne lonce uporabljate. Če imate radi teflonske, kupite pinceto, ki nima ostrih robov, ki bi lahko poškodovali vašo ponev.

Izjemno uporabne so tudi metlice za stepanje, zajemalke in žičnate penovke, ki nam lahko nadomestijo tudi cedila zlasti pri pripravi testenin.

Ne sme manjkati niti velika deska za rezanje, posoda za mešanje sestavin in kak možnar.

Zaradi sodobnega načina življenja v zadnjih letih pogosto nimamo časa in takrat pridejo zelo prav električni pripomočki, ki nam sesekljajo nekaj kilogramov zelenjave v le nekaj sekundah.

A kot ste opazili, nisem ravno velik oboževalec električnih pripomočkov, najraje se lotim sestavin ročno, ker menim, da tako obdržimo v njih največ okusa, kar je seveda le moje mnenje.

SESTAVIL Boris Košijer	BANKROT (POG.)	MESTECE V IRANU, JUŽNO OD YAZDA	BOGINJA USODE V GERMANSKI MITOLOGIJ	2 ČRKA ABECEDE	OLGA FORŠ	TRIDELNA KRONA RIMSKIH PAPEZEV	KIT UBIJALEC	EGIPČANSKI BOG SONCA, RA	KEMIJSKI ZNAK ZA BOR	J. AMERIŠKA DRŽAVA Z GLAVNIM MESTOM LIMA	NEKDANJI SLOVENSKI NOGOMETAS KARIČ	HRVAŠKA NAFTNA DRUŽBA ŽANA AMBROŽIČ	LOUIS ADAMIČ KEMIJSKI ZNAK ZA TITAN	STARA PLOŠČINSKA MERA, 57,55 ARA	NEKDANJI JAPONSKA PRESTOLNICA NA OTOKU HONSU	
NAZIV MONGOLSKIH VLADARJEV				VRTEČI SE DEL ELEKTRO- MOTORJA					LESENA STENSKA OBLOGA						OTO VRHOVNIK	
KÖLNSKI NADŠKOF, SVETNIK (U.1075)				VRSTA KLOBUČNJAKA UKRAJINSKO ŽENSKO IME				A	MAŠKARA (NAR.)				KEMIJSKI ZNAK ZA NOBELIJ JANEŽ (LAT.)			
SKUPNOST LJUDI					DEL IMENA VZGOJITELJICE DVOJKOV ROMILA IN REMA				GLAVNI ŠTEVNIK ITA. KIPAR POMODORO				NORVEŠKI HITROSTNI DRSALEC ROALD OSLOV GLAS			
ČEŠKI REŽISER ANIMIRANIH FILMOV JIRI (1912-1969)	AVSTRIJSKI PEŠNIK GEORG (1887-1914)	VULKAN NA ISLANDJI MAVEC, GIPS	A		RAJKO ARČAN JOŽE TISNIKAR			SLOVENSKI PEVEC GAL VIV TIP AVTOMOBILA			NEKDANJI BRAZILSKI NOGOMETAS	VERDIJEVA OPERA AMERIŠKA IGRALKA NIELSEN			PADAVINA V OBLIKI VODNIH KAPELI	VZDEVEK GLASBENIKA ALEŠA KERSNIKA
TEA SENICA			ARTHUR (KRAJŠE) VRANJI SAMEC			LIBANONSKA REKA LITANI MOHAMEDOV STOL					A	KURIR, ODPOSLANEC KEMIJSKI ZNAK ZA TELUR				
RAVNINA (ZAST.)						RIMSKA DUŠA UMRLEGA			OMEJITEV UŽIVANJA HRANE V DOLOČENEM ČASU						ŽELJKA OGRESTA NORDIJSKA BOGINJA MORJA	
HRAST Z ZIMZELINIMI LISTI						PODOBA GOLEGA TELESA URŠKA NUNČIČ			SPOJINA ALKOHOLA S KISLINO NOVOTVORBA V SLUZNICI					NASILNA TATVINA	24 UR	
ZEMELJSKA OŽINA NA MALAKI			NARODNO UNIVERZI- TETNA KNJIŽNICA (KRATICA)				TRAK ZA NOŠENJE BREMENA VRHUNSKI ŠPORTNIK						NIZOZ. HTR. DRSALEC SCHENK NOR. FILOZOF ANATHON			
INDUSTRIJ. RASTLINA			OTOK V OTOČJU TUAMOTU, ATOL					SLOVENSKA NOVINARKA ŠIRCA ROŠ			GAMSIJ BIVOL Z CELEBESA SAMOVOLJEN OBLASTNIK					
					DARKO SLAVEC			PERIJ. PISAT. MARIO VERGAS SLO. TEKAČICA MAJDIČ							PETER NEGRO RUŠKA IGRALKA SAVINA	
					21 ČRKA ABECEDE	NEKDANJI TV VODITELJICA REMS	NOŽICA PRI INTEGRIRAN. VEZJU IZR. POLITIK YEHUDIT				AM. BOKSAR MUHAMMAD MLINSKI ŽLEB				KRAJ PRI DOMŽALAH	FEŠTA, ZABAVA (POG.)
									A							
										OČARLIVOST, MIK POVRŠINSKA MERA				NORVEŠKA GLASBENA SKUPINA MARJAN PODOBNIK		
											PREŠERNOVA PESEM				ANDREJ GREGORČIČ	
															NACE ARHAR	
										AVSTRIJSKI REŽISER LEON (1905-1969)						

AVOS: denarna enota EFIRA: klobučnjak TRNKA: češ. režiser ADRAŠ: hrast ANAA: atol LEONTA: libanon. reka SATRAP: oblastnik AALL: norv. filozof

BURGERJI

že od

4⁶⁰

Ponudba velja do 31. 10. 2021. Slike so simbolične.

INTERSPAR **KOPER**

PURANJI ZREZEK Z ŽARA, ŽAR OBLOGA

4⁶⁰

LIGNJI Z ŽARA, TRŽAŠKA OMAKA

8⁹⁰

RENAULT KADJAR LIMITED

Perioda pri mešanem ciklu: 6,2 - 6,7 l/100 km. Emisije CO₂: 140 - 152 g/km. Emisijska stopnja: EURO6D-FULL. Emisija NOx: 0,061 - 0,0356 g/km. Emisija trdnih delcev: 0,0021 - 0,00222 g/km. Število delcev (x10⁻¹¹): 0,01 - 0,27. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo standardu meritev WLTP. Ogrevanje hladilne tekočine, toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa prometnih sredstev prispevajo k postopni izgubi kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Več informacij o porabi, nakupu in pogojih nakupa je na voljo na renault.si. Slika je simbolična. Renault Nissan Slovenija d.o.o., Dunajska 22, 1000 Ljubljana.

Renault priporoča

www.renault.si

Trgo ABC

PE KOPER, Istrska cesta 12

Breda Prodani, 041 607 812 David Bartolič, 051 306 770